

An Bhruiséil, 1 Nollaig 2022
(OR. en)

15058/22

**Comhad Idirinstitiúideach:
2021/0420(COD)**

**TRANS 730
CODEC 1803**

TUARASCÁIL

ó:	Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig:	An Chomhairle
Uimh. an doic. roimhe seo:	ST 14717/22 + ADD 1 - ADD 47
Uimh. an doic. ón gCoim.:	ST 15109/21 + ADD 1 - 55
Ábhar:	Togra le haghaidh RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE maidir le treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt, lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1153 agus Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013. - Cur Chuige Ginearálta

I. RÉAMHRÁ

1. An 14 Nollaig 2021, thíolaic an Coimisiún an togra le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt, lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1153 agus Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013. Tiolacadh an togra sin mar chuid de phacáiste ceithre thionscnamh darb aidhm córas iompair an Aontais a nuachóiriú agus tacú leis an aistriú chuig soghluaisteacht níos glaine, níos glaise agus níos cliste trí fheabhas a chur ar roinnt de phríomhchodanna an togra, amhail an gréasán tras-Eorpach iompair (TEN-T), na córais chliste iompair, an t-iarnród trasteorann, an t-iarnród fad-achair agus an tsoghluaisteacht uirbeach.

2. Is é is aidhm don athbhreithniú atá beartaithe ar bheartas forbartha TEN-T féachaint le gréasán tras-Eorpach iompair iontaofa, rianúil agus ar ardchaighdeán a thógáil lena n-áirithítear nascacht inbhuanaithe ar fud an Aontais Eorpaigh gan bristeacha fisiciúla, scrogaill tráchta ná naisc in easnamh faoi 2050. Tá sé i gceist go gcuideoidh an gréasán seo le cuspóirí soghluaisteachta inbhuanaithe an Aontais a bhaint amach, le feidhmiú cuí an mhargaidh inmheánaigh agus le comhtháthú eacnamaíoch, sóisialta agus críochach an Aontais. Ba cheart an gréasán a fhorbairt de réir a chéile, céim ar chéim, le spriocdhátaí atá beartaithe in 2030, 2040 agus in 2050.
3. Seo a leanas na ceithre phríomhchuspóir atá ag an togra:
- (i) go mbeadh an t-iompar níos inbhuanaithe trí bhonneagar bunúsach leordhóthanach a chur ar fáil, go háirithe maidir le modhanna iompair níos inbhuanaithe, chun plódú, astaíochtaí gás ceaptha teasa agus seachtrachtaí diúltacha níos leithne iompair a laghdú;
 - (ii) leanúnachas agus éifeachtúlacht an iompair a mhéadú, ilmhódúlacht agus idir-inoibritheacht a mholadh idir modhanna iompair agus nóid uirbeacha a chomhtháthú ar bhealach níos fearr sa ghréasán, chomh maith leis na tairbhí a mhéadú d'úsáideoirí an bhonneagair iompair;
 - (iii) athléimneacht ghréasán TEN-T a mhéadú i leith éifeachtaí díobhálacha an athraithe aeráide, guaiseacha nádúrtha eile agus tubaistí de dhéantús an duine;
 - (iv) feabhas a chur ar éifeachtacht uirlisí rialachais TEN-T agus na hionstraimí chun tuairisciú agus faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhmiú TEN-T a chuíchóiriú.
4. Ghlac an Coimisiún Eorpach an togra leasaithe an 27 Iúil 2022. Is é is aidhm don togra leasaithe seo freagairt ar an tionchar a bhí ag cogadh foghach na Rúise ar an Úcráin agus cuirtear san áireamh ann go háirithe na gnéithe seo a leanas:
- na ceithre Chonaire Iompair Eorpacha chuig na hÚcráine agus Poblacht na Moldóive a leathnú mar fhreagairt láithreach ar an ngníomhaíocht a cuireadh in iúl sa Teachtaireacht maidir le Lánaí Dlúthpháirtíochta;
 - an Rúis agus an Bhealarúis a bhaint de léarscáileanna táscacha TEN-T. Mhol an Coimisiún freisin na 'mílte dheireanacha' de na naisc thrasteorann uile idir an tAontas agus an Rúis/an Bhealarúis a íosghrádú ó 'croíghréasán' go 'gréasán cuimsitheach';
 - bearta chun línte iarnróid a aistriú, nuair a bheidh údar eacnamaíoch leis sin, chuig leithead rianta caighdeánach Eorpach agus cinn nua a thógáil sa leithead rianta caighdeánach seo.

II. AN OBAIR SNA hINSTITIÚIDÍ EILE

5. Tá an Coiste um Iompar agus um Thurasóireacht (TRAN) ainmnithe ag Parlaimint na hEorpa mar an coiste atá freagrach as an togra seo. Ceapadh Dominique Riquet (Renew, an Fhrainc) agus Barbara Thaler (PPE, an Ostair) mar chomhraphóirtéirí. Cuireadh an dréacht-tuarascáil faoi bhráid Choiste TRAN an 26 Deireadh Fómhair agus táthar ag súil go vótálfaidh Parlaimint na hEorpa ar an tuarascáil sa chéad ráithe de 2023.
6. Ghlac Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa tuairim maidir leis an togra an 23 Márta 2022. Ghlac Coiste na Réigiún tuairim maidir leis an togra an 11 Deireadh Fómhair 2022.

III. AN OBAIR LAISTIGH DEN CHOMHAIRLE AGUS LAISTIGH DÁ COMHLACHTAÍ ULLMHÚCHÁIN

7. Cuireadh an togra agus an measúnú tionchair faoi bhráid na Meithle um Iompar - Ceisteanna Idirmhódúla agus Gréasáin, an 6 agus an 13 Eanáir 2022. Pléadh na hairteagail ina dhiaidh sin idir mí Eanáir agus mí na Bealtaine 2022, agus mar thoradh air sin, cuireadh tuarascáil ar dhul chun cinn¹ faoi bhráid na Comhairle Iompair, Teileachumarsáide agus Fuinnimh an 2 Meitheamh.
8. Lean an Uachtaránacht den obair sa Mheitheal idir mí Iúil agus lár mhí na Samhna ar bhonn roinnt tograí comhréitigh lena gcumhdaítear na forálacha ina n-iomláine lena bhféachtar leis na barúlacha a chuir na Ballstáit ar aghaidh a chur san áireamh a mhéid is féidir. I gcoitinne, leis na téacsanna comhréitigh ón Uachtaránacht, tugadh isteach soiléirithe, simpliú agus solúbthacht do na Ballstáit sna forálacha éagsúla.
9. Chuir an Coimisiún an togra leasaithe² faoi bhráid na Meithle an 7 Meán Fómhair. Rinneadh eilimintí an togra a ionchorprú ina dhiaidh sin sna téacsanna comhréitigh a ndearna plé orthu roinnt uaireanta.

¹ 8784/22.

² 11657/1/22 REV 1 + ADD 1 – ADD 16 + CORanna.

10. Tar éis na hoibre a rinneadh ag an Meitheal, d'fhormhuinigh Coiste na mBuanionadaithe an téacs ag an gcrúinniú a bhí aige an 25 Samhain leis na hathruithe seo a leanas lena gcuirtear san áireamh na hábhair inní a chuir na Ballstáit in iúl³:
- Aithris 19: abairt nua maidir le maoiniú;
 - Airteagal 16(5) agus aithris 40a: Ceanglais maidir le bonneagar iompair iarnróid (díolúintí);
 - Airteagail 15 agus 16: Ceanglais maidir le bonneagar iompair iarnróid (traenacha atá 740m ar fhad);
 - Airteagal 22(3): Ceanglais maidir le bonneagar iompair d'uiscebhealaí intíre (Gníomhartha cur chun feidhme);
 - Airteagal 53(3): Plean oibre an Chomhordaitheora Eorpaigh;
 - Aithris 30a agus Airteagal 65 (12a): Leasuithe ar Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 (Am cónaithe na dtraenacha lasta ag codanna trasteorann).
11. Arna iarraidh sin do roinnt toscaireachtaí ag Coreper, comhaontaíodh roinnt athruithe ar na léarscáileanna a leagtar amach sna haguísíní a ghabhann leis an tuarascáil seo freisin.
12. Ina theannta sin, tá roinnt oiriúnuithe de chineál teicniúil sa téacs atá san iarscríbhinn darb aidhm comhsheasmhacht a áirithiú i bhforálacha éagsúla an togra (cf. aithris 52 agus Airteagal 59) agus cuireadh 'spásfoirt' isteach (aithris nua (48b), Airteagal 3(af2) agus Airteagal 32(1)(h)).

IV. CONCLÚID

13. I bhfianaise an mhéid thuas, iarrtar ar an gComhairle (Iompar, Teileachumarsáid agus Fuinneamh) teacht ar chomhaontú maidir le Cur Chuige Ginearálta ag an gcrúinniú a bheidh aici an 5 Nollaig 2022 maidir leis an gcomhréiteach a leagtar amach san Iarscríbhinn agus maidir leis na hAguísíní a ghabhann leis an tuarascáil seo.

³ Na hathruithe a rinneadh ar an leagan roimhe seo (14156/1/22 REV 1), leagtar amach iad i **gcló trom agus líne fúthu** (téacs breise) nó [...] (téacs a scriosadh).

2021/0420 (COD)

Togra le haghaidh

RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

maidir le treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt, lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1153 agus Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013.

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 172 de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa⁴,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste na Réigiún⁵,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach,

De bharr an mhéid seo a leanas:

⁴ IO C [...].

⁵ IO C [...].

- (1) Leagann an Teachtaireacht ón gCoimisiún ‘An Comhaontú Glas don Eoraip’⁶, ó mhí na Nollag 2019, cuspóir aeráidneodrachta síos a bheidh le gnóthú ag an Aontas faoi 2050 mar aon le cuspóir soiléir na hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú 55 % ar a laghad faoi 2030, i gcomparáid le leibhéal 1990. Tá na cuspóirí sin leagtha síos mar sprioc i Rialachán (AE) Uimh. 2021/1119 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷.
- (2) Is astaíochtaí ón iompar thart faoi 25 % d’astaíochtaí iomlána gás ceaptha teasa an Aontais agus tá méadú tagtha ar na hastaíochtaí sin sna blianta deireanacha. Dá bhrí sin, éilíonn an Comhaontú Glas don Eoraip laghdú 90 % ar na hastaíochtaí gás ceaptha teasa ón iompar chun go mbeidh an tAontas ina gheilleagar aeráidneodrach faoi 2050, agus é ag obair i dtreo na huaillmhéine maidir le truailliú nialasach⁸.
- (3) An Teachtaireacht ón gCoimisiún maidir leis an Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste⁹ clocha míle amach chun conair an chórais iompair Eorpaigh a léiriú ionsar ghnóthú na gcuspóirí a bhaineann le soghluaisteacht inbhuanaithe, cliste agus athléimneach. Beartaítear léi gur cheart go dtiocfadh méadú 50 % ar scar margaidh an tráchta lasta iarnróid faoi 2030 agus go méadódh sé faoi dhó air faoi 2050; go dtiocfadh méadú 25 % ar scar margaidh an iompar ar uiscebhealaí intíre agus ar an loingseoireacht ghearrthuais faoi 2030 agus méadú 50 % faoi 2050; go méadódh an trácht ar iarnróid ardluais faoi dhó faoi 2030 agus faoi thrí faoi 2050; go mbeadh ar a laghad 30 milliún carranna astaíochtaí nialasacha agus 80 000 truaicilí astaíochtaí nialasacha á n-oibriú ar bhóithre an Aontais faoi 2030, agus gur feithiclí astaíochtaí nialasacha na carranna, veain, busanna agus na feithiclí tromshaothair nua uile, nach mór, faoi 2050; go mbeadh an taisteal slua sceidealta faoi bhun 500 km neodrach ó thaobh carbóin de faoi 2030 laistigh den Aontas; go mbeadh ar a laghad 100 cathair aeráidneodrach san Eoraip faoi 2030.

⁶ Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle Eorpach, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún, ‘An Comhaontú Glas don Eoraip’, COM/2019/640 final.

⁷ Rialachán (AE) 2021/1119 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Meitheamh 2021 lena mbunaítear an creat chun aeráidneodracht a bhaint amach agus lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 401/2009 agus (AE) 2018/1999 (IO L 243, 9.7.2021, lch. 1).

⁸ Teachtaireacht ón gCoimisiún *Pathway to a Healthy Planet for All EU Action Plan: Towards Zero Pollution for Air, Water and Soil* [Conair chuig Plainéad Sláintiúil do Chách: Plean Gníomhaíochta an Aontais: i dtreo Truailliú Nialasach a bheith san Aer, san Uisce agus san Ithir] an 12 Bealtaine 2021, COM(2021)400 final] an 12 Bealtaine 2021, COM(2021)400 final.

⁹ Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún dar teideal Sustainable and Smart Mobility Strategy – putting European transport on track for the future [Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste– iompar Eorpach a sheoladh ar bhealach a leasa don todhchaí] COM/2020/789 final.

- (4) Le cur i gcrích an ghréasáin tras-Eorpaigh iompair cuirtear na dálaí is gá ar bun, ó thaobh an bhunúis bonneagair de, lenar féidir cur le hinbhuanaitheacht, inacmhainneacht agus cuimsitheacht na modhanna iompair uile, roghanna malartacha inbhuanaithe a chur ar fáil go forleathan i gcóras iompair ilmhódach, agus na dreasachtaí cearta a sholáthar chun an t-aistriú a bhrú chun cinn, go suntasach trí aistriú cóir a áirithiú, i gcomhréir leis na cuspóirí a leagtar amach i Moladh (AE) [...] ón gComhairle an 16 Meitheamh 2022 maidir le haistriú cóir ionsar an aeráidneodracht a áirithiú¹⁰.
- (5) Pleanáil, forbairt agus oibriú an ghréasáin tras-Eorpaigh iompair, ba cheart foirmeacha inbhuanaithe iompair a bheith indéanta dá mbua, ba cheart foráil a dhéanamh leo maidir le réitigh iompair ilmhódacha agus idir-inoibrithe fheabhsaithe agus maidir le comhtháthú ilmhódach feabhsaithe sa slabhra lóistíochta iomlán, rudaí a rannchuideodh le feidhmiú rianúil an mhargaidh aonair trí na hartairí is gá a chruthú le haghaidh sreabha rianúla iompair paisinéirí agus lasta ar fud an Aontais. Maille leis sin, ba cheart é a bheith d'aidhm ag an ngréasán an comhtháthú eacnamaíoch, sóisialta agus críochach a threisiú tríd an inrochtaineacht agus an nascacht a áirithiú le haghaidh réigiúin uile an Aontais, lena n-áirítear nascacht níos fearr le haghaidh na réigiún is forimeallaí agus réigiúin eile atá iargúlta, imeallacha, nó sléibhtiúil nó ar réigiúin tuaithe nó oileáin iad, chomh maith le limistéir is tearc daonra. Ba cheart, freisin, soghluaisteacht shábháilte inbhuanaithe gan uaim na n-earraí agus na ndaoine, dá éagsúla iad, a bheith indéanta de bhua fhorbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, agus ba cheart di rannchuidiú le tuilleadh fáis eacnamaíoch agus tuilleadh iomaíochta i gcomhthéacs domhanda, trí idirnaise agus idir-inoibritheacht idir na gréasáin iompair náisiúnta a bhunú ar bhealach inbhuanaithe a bheidh tíosach ar acmhainní.
- (6) I ngeall ar an bhfás ar mhéid an tráchta tá méadú tagtha ar an bplódú san iompar idirnáisiúnta. Chun soghluaisteacht idirnáisiúnta na bpaisinéirí agus na n-earraí a áirithiú, ba cheart acmhainn an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus úsáid na hacmhainne sin a bharrfheabhsú agus, nuair is gá, iad a fhairsingiú trí scrogaill bhonneagair a bhaint agus bearnaí a líonadh áit a mbíonn naisc bhonneagair in easnamh laistigh de na Ballstáit agus eatarthu, agus, i gcás inarb iomchuí, le tíortha comharsanacha, agus an chaibidlíocht leantach leis na tíortha arb iarrthóirí iad agus na tíortha a d'fhéadfadh a bheith ina n-iarrthóirí á cur san áireamh.

¹⁰ [9107/22], (IO C 243, 27.6.2022, lch. 35).

- (7) Bonneagar atá ann cheana atá sa ghréasán tras-Eorpach iompair den chuid is mó. Chun cuspóirí an bheartais nua maidir leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a bhaint amach go hiomlán, ba cheart ceanglais aonfhoirmeacha maidir leis an mbonneagar a leagan síos.
- (8) Ba cheart do thionscadail leasa choitinn cur leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt trí bhonneagar nua iompair a chruthú, tríd an mbonneagar atá ann cheana a chothabháil agus a uasghrádú agus a uasghrádú agus trí bhearta lena gcuirtear a úsáid chun cinn ar bhealach a bheidh tíosach ar acmhainní. Ba cheart breisluach Eorpach a thaispeáint i dtionscadail leasa choitinn. Ba cheart tionscadail den sórt sin a bheith inmharthana ó thaobh na heacnamaíochta de freisin. Tionscadail i limistéir inar tearc an daonra, a bhféadfadh sé a bheith deacair an inmharthanacht eacnamaíoch a léiriú ina leith toisc go bhféadfadh luach níos airde a bheith ag baint le tairbhí comhtháthaithe shóisialta agus chríochoigh, ba cheart dóibh, ar a laghad, rannchuidiú ar bhealach dearfach le forbairt an ghréasáin ar bhonn anailís shocheacnamaíoch costais is tairbhe, agus saintréithe agus srianta sonracha an limistéir lena mbaineann á gcur san áireamh.
- (9) Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun feidhme, ba cheart aird chuí a thabhairt ar chúinsí sonracha an tionscadail ar leith lena mbaineann. Ba cheart, nuair is féidir, sineirgí le beartais eile a shaothrú, mar shampla sineirgí le gnéithe den turasóireacht trí bhonneagar rothar do raonta rothaíochta, lena n-áirítear na bealaí EuroVelo, a chuimsiú laistigh de struchtúir innealtóireachta sibhialta amhail droichid nó tolláin, nó sineirgí le gnéithe slándála trí theicneolaíochta nua a chuimsiú, amhail braiteoirí sna droichid.
- (10) Chun bonneagar iompair d'ardcháilíocht agus éifeachtúil a chur i gcrích sna modhanna uile, ba cheart slándáil agus sábháilteacht na bpaisinéirí agus na ngluaiseachtaí lasta, an difear d'athrú aeráide agus tionchar an athraithe aeráide agus na nguaiseacha nádúrtha agus na dtubaistí de dhéantús an duine a d'fhéadfadh a bheith ann ar bhonneagar agus ar an inrochtaineacht do na húsáideoirí iompair uile, go háirithe i réigiúin atá faoi thionchar faoi leith ó iarmhairtí diúltacha an athraithe aeráide, ba cheart an méid sin ar fad a chur san áireamh i bhforbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.
- (11) scriosta.

- (12) Agus pleanáil bonneagair á déanamh acu, ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadal aird chuí a thabhairt ar na measúnuithe riosca agus ar na bearta oiriúnaithe arb aidhm dóibh an athléimneacht a fheabhsú, mar shampla in aghaidh an athraithe aeráide, na nguaiseacha nádúrtha agus na dtubaistí de dhéantús an duine. Trí dhreasachtaí breise a sholáthar chun foirmeacha iompair inbhuanaithe a fhorbairt, agus de bhua caighdeáin ardleibhéil a bheith á gcur chun feidhme le haghaidh bonneagar iompair ghlais, tacóidh cur i gcrích an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair leis an bprionsabal ‘gan dochar suntasach a dhéanamh’ de réir bhrí Airteagal 17 den Rialachán maidir le Tacsanomaíocht¹¹.
- (13) I bhfianaise shíorathrú riachtanais bhonneagair an Aontais agus na spriocanna dícharbónaithe, Chonclúidí na Comhairle Eorpaí ó mhí Iúil 2020 ina leagtar amach gur cheart do chaiteachas an Aontais a bheith i gcomhréir le cuspóirí Chomhaontú Pháras, agus an phrionsabail ‘gan dochar suntasach a dhéanamh’, ba cheart measúnú a dhéanamh ar thionscadail leasa choitinn chun a áirithiú go bhfuil an beartas TEN-T comhleanúnach le cuspóirí bheartais iompair, chomhshaoil agus aeráide an Aontais. Ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadail measúnuithe comhshaoil a dhéanamh ar phleananna agus ar thionscadail ar cheart a áireamh iontu, i gcás tionscadal nach bhfuil tús curtha leis an bpróiseas soláthair le haghaidh measúnú tionchair ar an gcomhshaoil ina leith ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, an measúnú ‘gan dochar suntasach a dhéanamh’ bunaithe ar an treoir agus ar an dea-chleachtas is déanaí atá ar fáil.

¹¹ Rialachán (AE) 2020/852 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 18 Meitheamh 2020 maidir le creat a bhunú chun infheistíocht inbhuanaithe a éascú, agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2019/2088 (Téacs atá ábhartha maidir le LEE), IO L 198, 22.6.2020, lch. 13.

- (14) Ba cheart tionscadail bhonneagair faoi Rialachán TEN-T a bheith athléimneach in aghaidh na dtionchar diúltach a d'fhéadfadh a bheith ann ón athrú aeráide, trí mheasúnú leochaileachta agus riosca aeráide, lena n-áirítear trí bhearta oiriúnaithe ábhartha. Na tionscadail nach mór measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol a dhéanamh i dtaca leo, ba cheart iad a bheith faoi réir díonadh ó thaobh na haeráide de agus ba cheart costais na n-astaíochtaí gás ceaptha teasa agus tionchair thairbheacha na mbeart maolaithe aeráide a chomhtháthú sa mheasúnú costais is tairbhe. Ba cheart an díonadh ó thaobh na haeráide de a dhéanamh ar bhonn an dea-chleachtais agus na treoraíochta is déanaí a bheidh ar fáil. Rannchuidíonn sé sin le rioscaí a bhaineann leis an athrú aeráide agus measúnuithe leochaileachta agus oiriúnaithe maidir leis an athrú aeráide a chomhtháthú i gcinntí infheistíochta agus pleanála faoi bhuiséad an Aontais. Gan dochar do na forálacha a leagtar síos i ngníomhartha eile de chuid an Aontais, go háirithe gníomhartha cur chun feidhme a bhaineann leis na coinníollacha faoina leithdháiltear tacaíocht airgeadais ón Aontas ar thionscadail leasa choitinn faoi Rialachán (AE) 2021/1153, níor cheart feidhm a bheith ag an gceanglas díonadh ar an athrú aeráide a dhéanamh ach amháin maidir le tionscadail nach bhfuil tús curtha le próiseas soláthair an mheasúnaithe tionchair ar an gcomhshaol ina leith go fóill ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo.
- (15) Ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadal measúnuithe comhshaoil a dhéanamh ar phleananna agus ar thionscadail de réir na reachtaíochta ábhartha chun tionchair dhiúltacha ar an gcomhshaoil, amhail bloghadh tírdhreacha, séalú ithreach, agus truailliú aeir agus uisce, maille le torann, a sheachaint, nó, i gcás nach féidir iad a sheachaint, iad a mhaolú nó a chúiteamh, agus chun an bhithéagsúlacht a chosaint go héifeachtach.
- (16) Ba cheart leasanna údarás réigiúnach agus áitiúil, chomh maith le leasanna an phobail lena mbaineann tionscadal leasa choitinn, a chur san áireamh go hiomchuí nuair atá na tionscadail sna fonsaí tógála agus pleanála.
- (17) Ba cheart sainiú an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bheith bunaithe ar mhodheolaíocht chomhchoiteann thrédhearcach agus ba cheart gurbh é an leibhéal is airde den phleanáil bonneagair san Aontas. Ba cheart é a bheith ilmhódach, sin le rá, ba cheart dó na modhanna iompair uile agus a naisc a chuimsiú, chomh maith le córais ábhartha bainistíochta faisnéise tráchta agus iompair.

- (18) Ba cheart an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt de réir a chéile i dtír chéim arb aidhm fhoriomlán dóibh gréasán uile-Eorpach ilmhódach idir-inoibrithe ar ardchaighdeán cháilíochta a chur i gcrích, agus cuspóirí foriomlána an Aontais maidir leis an aeráidneodracht agus an gcomhshaol á n-urramú: croíghréasán a bheith críochnaithe faoi 2030, croíghréasán breisithe faoi 2040, agus an gréasán cuimsitheach faoi 2050 mura sonraítear a mhalairt sa Rialachán seo.
- (19) I dteannta sprioc-amanna 2030 agus 2050 a tugadh isteach cheana faoi Rialachán (AE) 1315/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹², ba cheart sprioc-am idirmheánach 2040 maidir le comhlíontacht an Rialacháin seo ó thaobh an ghréasáin de a chur isteach i dtaca leis an gcroíghréasán breisithe ar cuid de na Conairí Iompair Eorpacha é. Ba cheart feidhm a bheith ag an sprioc-am idirmheánach céanna maidir le caighdeán nua ar an gcroíghréasán a tugadh isteach sa bhreis ar na ceanglais i Rialachán (AE) 1315/2013 ionas go bhféadfar na hinfheistíochtaí is gá a dhéanamh in am trátha. **D'fhéadfadh sé go mbeadh gá le hinfheistíochtaí suntasacha airgeadais chun na ceanglais a chur chun feidhme, go háirithe na ceanglais sin a eascraíonn as na caighdeáin nua a tugadh isteach maidir le bonneagar iarnróid.**
- (20) Ba cheart an gréasán tras-Eorpach iompair a bheith ina ghréasán iompar uile-Eorpach a áiríteoidh inrochtaineacht agus nascacht na réigiún uile san Aontas, lena n-áirítear na réigiúin is forimeallaí agus réigiúin eile atá iargúlta, imeallach, nó sléibhtiúil nó ar réigiúin tuaithe nó oileáin iad, chomh maith le limistéir is tearc daonra, agus a threiseoidh an comhtháthú sóisialta, eacnamaíoch agus críochach eatarthu. Ba cheart na ceanglais maidir le bonneagar an ghréasáin tras-Eorpaigh iompair a leagan síos chun forbairt gréasáin ardcháilíochta ar fud an Aontais a chur chun cinn.

¹² Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2013 maidir le treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt agus lena n-aisghairtear Cinneadh Uimh. 661/2010/AE (IO L 348, 20.12.2013, lch. 1).

- (21) Ba cheart an gréasán tras-Eorpach iompair a bheith feistithe le bonneagar breoslaí ionadúla a bheidh leormhaith chun a áirithiú go dtugann sé tacaíocht éifeachtach don aistriú go soghluaisteacht astaíochtaí nialasacha, i gcomhréir leis na spriocdhátaí a leagtar síos i Rialachán (AE) [...] ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla]¹³.
- (22) I dteannta an croíghréasáin, ba cheart croíghréasán breisithe a shainiú ar bhonn stráicí tosaíochta den ghréasán cuimsitheach ar cuid de na Conairí Iompair Eorpacha iad.
- (23) Sainithníodh an croíghréasán ar bhonn modheolaíocht pleanála oibiachtúil. Leis an modheolaíocht sin sainithníodh na nóid uirbeacha, na calafoirt, na haerfoirt agus na pointí trasnaithe teorann is tábhachtaí. Tá na nóid sin le nascadh le hiarnród agus nó le bóithre an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair i ngach cás inar féidir, fad atá siad inmharthana ó thaobh an gheilleagair agus indéanta. Leis an modheolaíocht sin tá idirnascacht na mBallstát uile agus comhtháthú na bpríomhoileán sa croíghréasán áirithithe.
- (24) Ba cheart an croíghréasán, ar sprioc-am dó 2030, agus an croíghréasán breisithe, ar sprioc-am dó 2040 mura sonraítear a mhalairt sa Rialachán seo, a bheith ina bhfondúireacht ag an ngréasán iompair inbhuanaithe ilmhódach, ós é atá i gceist iontu na nóid agus na naisc is tábhachtaí agus is straitéisí sa ghréasán tras-Eorpach iompair ó thaobh riachtanais tráchta de. Ba cheart dóibh forbairt an ghréasáin chuimsithigh iomláin a spreagadh agus é a chur ar a chumas don Aontais a chuid gníomhaíochtaí a dhíriú ar na comhpháirteanna den ghréasán tras-Eorpach iompair is airde breisluach Eorpach, go háirithe na stráicí trasteorann, na naisc in easnamh, pointí nasctha ilmhódacha, agus scrogaill mhóra.
- (25) Ba cheart caighdeán áirithe a bhaineann leis an gcroíghréasán a chur i bhfeidhm maidir leis an gcroíghréasán breisithe agus leis an ngréasán cuimsitheach freisin chun sochair gréasáin iomlána a bhaint amach, an idir-inoibritheacht idir na cineáil ghréasáin a mhéadú agus chun gníomhaíocht bhreise a chur ar a gcumas do na modhanna iompair is inbhuanaithe, é sin trí bhíthin tuilleadh digitithe agus réitigh theicneolaíochta eile freisin.

¹³ Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an [...] maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla, agus lena n-aisghairtear Treoir 2014/94/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (IO L [...]).

- (26) Ba cheart gan díolúintí ó na ceanglais bonneagair is infheidhme maidir leis an gcroíghréasán, an gcroíghréasán breisithe agus an ngréasán cuimsitheach a bheith ar fáil ach amháin i gcásanna ina dtugtar údar cuí agus faoi réir coinníollacha áirithe. Ba cheart a áireamh ar na cásanna sin cásanna nach féidir údar cuí a thabhairt i leith infheistíochta, nó ina bhfuil srianta geografacha sonracha nó srianta fisiceacha móra, mar shampla sna réigiúin is forimeallaí agus i réigiúin eile atá iargúlta, imeallach, nó sléibhtiúil nó ar réigiúin oileáin iad nó i limistéir is tearc daonra, nó i limistéir dhlúthdhaonra.
- (26a) Is é an chiall ba cheart a bheith le gréasán iargúlta chun críocha an Rialacháin seo gréasán iarnróid Ballstáit, nó cuid de, a bhfuil leithead rianta aige atá éagsúil ón leithead rianta Eorpach caighdeánach ainmniúil. Maidir le caighdeáin agus ceanglais áirithe den Rialachán seo a fhorchur ar ghréasáin den sórt sin, nó ar chodanna díobh, ní bheadh bonn cirt leis i dtéarmaí eacnamaíocha costais is tairbhe de bhua na sainiúlachtaí a bhaineann le gréasáin den sórt sin a eascraíonn as iad a bheith scoite ó ghréasáin eile ag a bhfuil leithead rianta difriúil. Níor cheart, dá bhrí sin, feidhm a bheith ag caighdeáin agus ceanglais áirithe iarnróid maidir leis na gréasáin sin.
- (27) Ba cheart an gréasán bonneagar taobh talún, arna mbunú tríd an gcroíghréasán, an gcroíghréasán breisithe agus an ngréasán cuimsitheach, a bheith comhtháite leis an toise muirí den ghréasán tras-Eorpach iompair. Chun na críche sin, ba cheart Spás Muirí Eorpach fíor-inbhuanaithe cliste athléimneach gan uaim a chruthú, atá le cur chun feidhme i ndlúthchomhar le straitéisí Eorpacha macrairéigiúnacha agus imchuach farraige lenar cheart an seantogra *‘Motorways of the Sea’* [‘Mearbhealaí na Mara’] a chuimsiú. Ba cheart dó comhpháirteanna bonneagair muirí uile an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a chuimsiú.
- (28) scriosta.

- (29) Na Conairí Lasta Iarnróid a bunaíodh ar bhonn Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹⁴ agus Conairí an Chroíghréasáin a shainmhínítear i Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013, is ionstraimí beartais comhlántacha iad a bhfuil dlúthghaol idir a gcuspóirí, go háirithe maidir le seirbhísí iompair inbhuanaithe, éifeachtúla agus sábháilte a chur chun cinn. Dá thorthúla an comhar maidir lena lán gnéithe, i roinnt cásanna sainaithníodh go raibh forluí ann idir ghníomhaíochtaí agus go raibh malartuithe faisnéise ní b'fhearr ag teastáil. Thairis sin, níl na Conairí Lasta Iarnróid agus Conairí an Chroíghréasáin lánailínithe le chéile go geografach, rud a chuireann teorainn leis an gcomhordú is féidir, mar shampla maidir le saincheisteanna amhail imscaradh riachtanais bonneagair an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair nó feabhsú cháilíocht na seirbhísí iarnróid. Dá bhrí sin, tá acmhainneacht neamhshaothraithe tábhachtach ann ar chuíchóiriú, ar bhreis éifeachtachta, agus ar shineirgí.

¹⁴ Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 22 Meán Fómhair 2010 maidir le gréasán Eorpach iarnróid i gcomhair lasta iomaíoch (IO L 276, 20.10.2010, lch. 22).

- (30) Mar a luaitear sa Teachtaireacht ón gCoimisiún maidir le Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste, ní mór Conairí an Chroíghréasáin agus na Conairí Lasta Iarnróid a chomhtháthú i ‘gConairí Iompair Eorpacha’ chun na sineirgí idir pleanáil an bhonneagair agus oibriú an iompair a mhéadú. I gcomhréir leis an gcuspóir sin, moltar don Choimisiún togra a ghlacadh, i gcás inarb iomchuí, chun athbhreithniú a dhéanamh go tráthúil ar na rialacha maidir le leithdháileadh toillte lasta iarnróid atá leabaithe faoi láthair i Rialachán Uimh. 913/2010 chun feidhmiú rianúil an iompair lasta ar na Conairí a áirithiú. Ba cheart gurbh iad Conairí Iompair Eorpacha an ionstraim lena bhforbrófar sreabha iompair paisinéirí agus lasta inbhuanaithe ilmhódacha san Eoraip agus lena bhforbrófar feidhmíocht bonneagair agus oibríochtúil ardcháilíochta idir-inoibrithe. Dá réir sin, ba cheart gurbh iadsan freisin an ionstraim lena dtabharfar i gcrích an fhís gréasán iarnróid an-iomaíoch ar fud an Aontais a chruthú.
- (30a) Ba cheart feidhm a bheidh ag ceanglais oibríochtúla nua do na conairí lasta iarnróid chun ardcháilíocht seirbhísí a áirithiú. Go háirithe, ba cheart do na Ballstáit gach iarracht is féidir a dhéanamh chun a áirithiú nach rachaidh aga stoptha na dtraenacha lasta a thrasnaíonn teorainn idir dhá Bhallstát thar **25** [...] nóiméad ar an meán agus go sroichfidh formhór na dtraenacha a thrasnaíonn teorainn amháin ar a laghad de chonaire lasta ag a gceann scríbe nó ag teorainn sheachtrach an Aontais ag a am sceidealaithe nó le moill is lú ná 30 nóiméad. Níor cheart feidhm a bheith ag an teorainn ama le haghaidh am stoptha i gcás ina dtarlaíonn athrú ar an leithead rianta. Níor cheart feidhm a bheith aige ag teorainneacha idir dhá Bhallstát i gcás nár cuireadh deireadh fós leis na rialuithe i gcur i bhfeidhm Rialachán (AE) 2016/399, lena bhforchuirtear go háirithe seiceálacha a dhéanamh ar phaisinéirí traenach agus ar bhaill foirne iarnróid ar thraenacha paisinéirí agus earraí a thrasnaíonn teorainneacha seachtracha, agus i gcás nach féidir an teorainn ama sin a chomhlíonadh de bharr na seiceálacha a dhéantar ar thraenacha agus an Rialachán sin á chur i bhfeidhm. D’fhéadfadh plódú agus am feithimh níos faide ag an teorainn a eascairt as na hathruithe sin ar an leithead rianta agus ar sheiceálacha ar thraenacha. Níor cheart a chur san áireamh ach oiread moilleanna a tharlaíonn i dtríú tíortha agus atá inchurtha i leith na dtíortha sin a dtrasnaíonn traenacha lasta iad.

- (30b) Faoi Rialachán (AE) Uimh. 913/2010, sa chéad leagan de, ní raibh sé d'oibleagáid ar Bhallstáit ag a raibh gréasán iarnróid nach ionann a leithead rianta agus leithead rianta an phríomhghréasáin iarnróid laistigh den Aontas a bheith rannpháirteach i mbunú conairí lasta ná i síneadh na gconairí sin atá ann cheana faoin Rialachán sin. Ba cheart ceadú do na Ballstáit sin, ar feadh uastréimhse shealadach 10 mbliana, a chinneadh nach mbeidh an bainisteoir bonneagair nó na bainisteoirí bonneagair atá freagrach as an mbonneagar iarnróid ar a gcríoch rannpháirteach i mbord bainistíochta na gconairí lasta ar a gcríoch.
- (30c) Tá Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 dírithe go príomha ar eagrú agus bainistiú conairí idirnáisiúnta iarnróid le haghaidh iompar lasta iarnróid iomaíoch. Ós oileán í, níl nasc iarnróid ag Éirinn le Ballstáit eile. Thairis sin, faoin Rialachán sin, sa chéad leagan de, ní raibh sé d'oibleagáid ar Bhallstáit ag a bhfuil gréasán iarnróid nach ionann a leithead rianta agus leithead rianta an phríomhghréasáin iarnróid laistigh den Aontas a bheith rannpháirteach i mbunú conairí lasta ná i síneadh na gconairí atá ann cheana faoin Rialachán sin. Bhain Éire úsáid as an bhféidearthacht sin. Dá réir sin, níor bunaíodh aon conaire lasta iarnróid ar chríoch na hÉireann faoin gcéad leagan de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010. Sna himthosca sin, i bhfianaise an bheisluacha theoranta d'údaráis na hÉireann agus dá mbainisteoirí bonneagair nó dá mbainisteoirí bonneagair a bhaineann le bheith rannpháirteach i rialachas na gconairí lasta faoi Rialachán (AE) 913/2010, ba cheart cead a bheith ag Éirinn a chinneadh nach mbeidh ionadaithe a n-údarás agus an bainisteoir bonneagair/na bainisteoirí bonneagair atá freagrach as an mbonneagar iarnróid ar a chríoch rannpháirteach sa bhord feidhmiúcháin agus/nó i mbord bainistíochta na gconairí lasta ar a chríoch.
- (31) Ba cheart do na Conairí Iompair Eorpacha na sreabha tráchta fad-achair is tábhachtaí a chumhdach, ba cheart gurb é a bheidh iontu aiseanna iompair ilmhódacha Eorpacha barrthábhachtacha bunaithe ar chodanna den ghréasán tras-Eorpach iompair, ba cheart dóibh teorainneacha a thrasnú, ba cheart iad a bheith ilmhódach agus ar oscailt do na modhanna iompair uile a chumhdaítear sa Rialachán seo.

- (32) Chun an gréasán tras-Eorpach iompair a bhunú ar bhealach comhordaithe tráthúil, lena bhféadfaí na héifeachtaí gréasáin a uasmhéadú, ba cheart do na Ballstáit lena mbaineann a áirithiú go nglactar na bearta is iomchuí le go gcríochnófar na tionscadail leasa choitinn a bhaineann leis an gcríoíghréasán, an gcríoíghréasán breisithe agus an ngréasán cuimsitheach faoi na sprioc-amanna a leagtar amach faoi seach, eadhon 2030, 2040 agus 2050, mura sonraítear a mhalairt sa Rialachán seo. Chun na críche sin, ba cheart do na Ballstáit comhleanúnachas na bpleananna iompair agus infheistíochta náisiúnta leis na tosaíochtaí a leagtar amach sa Rialachán seo a áirithiú. Ba cheart do na Ballstáit na tosaíochtaí a leagtar amach i bpleananna oibre na gComhordaitheoirí Eorpacha a chur san áireamh, *inter alia*, freisin. Mar sin féin, is faoi inniúlacht na mBallstát amháin i gcónaí atá raon feidhme, modheolaíocht nó creat ama na bpleananna agus na gclár náisiúnta.
- (33) Tá sé riachtanach go ndéanfaí tionscadail leasa choitinn a shainaithint a rannchuideoidh leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a chur i gcrích agus a rannchuideoidh leis na cuspóirí a bhaint amach agus a chomhfhreagróidh do na tosaíochtaí arna mbunú sa Rialachán seo. Ba cheart go mbraithfeadh a gcur chun feidhme ar a aibíocht is atá siad, ar a mhéid a chomhlíonann siad nósanna imeachta dlíthiúla de chuid an Aontais agus nósanna imeachta dlíthiúla náisiúnta agus ar infhaighteacht na n-acmhainní airgeadais, gan dochar do ghealltanais airgeadais ó Bhallstát nó ón Aontas.
- (34) Tá breisluach Eorpach ag baint le tionscadail leasa choitinn chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt atá i gcomhréir leis na ceanglais a leagtar amach sa Rialachán seo, nó cuireann siad le gréasán Eorpach ardcháilíochta idir-inoibrithe ilmhódach, rud a mhéadaíonn an inbhuanaitheacht, an comhtháthú, an éifeachtúlacht nó na sochair d'úsáideoirí. Is airde fós an breisluach Eorpach más toradh air, i dteannta an luacha a d'fhéadfadh an Ballstát féin atá i gceist a bhaint as, feabhsuithe móra ar na naisc iompair nó na sreabha iompair idir Bhallstáit nó idir Ballstát agus tríú tír. Ba cheart go mbeadh tionscadail trasteorann den sórt sin ina n-ábhar d'idirghabháil ag an Aontas ar bhonn tosaíochta chun a áirithiú go gcuirfear chun feidhme iad.
- (35) Ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadal a áirithiú go gcuirfear measúnuithe ar thionscadail leasa choitinn i gcrích go héifeachtúil agus moilleadóireacht nach gá á seachaint.
- (36) scriosta.
- (37) scriosta.

(38) Is gá comhar le tríú tíortha, lena n-áirítear tíortha comharsanacha, chun nascacht agus idir-inoibritheacht a áirithiú idir gréasáin bhonneagair an Aontais agus na dtíortha sin. Ba cheart don Aontas, i gcás inarb iomchuí, tionscadail leasa choitinn leis na tíortha sin a chur chun cinn, lena n-áiríteofar go gcomhlíonfar cuspóirí agus ceanglais idir-inoibritheachta an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair. Ba cheart na tionscadail sin a ailíniú freisin leis an sprioc aeráidneodracht a bhaint amach san Aontas faoi 2050 agus a áirithiú go mbeidh cothrom iomaíochta ann san iompar, go háirithe trí sceitheadh carbóin a chosc.

(38a) Aistrithe ó aithris 39a:

‘(39)’ Tá dúshlán roimh athléimneacht an ghréasáin iompair Eorpaigh agus cuireadh chun féachana é le tionchar millteanach chogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine. De dheasca an fhogha sin, tá athrú ó bhonn tagtha ar an timpeallacht gheopholaitiúil, rud a léiríonn leochaileacht an Aontais i leith imeachtaí suaiteacha gan choinne lasmuigh de theorainneacha an Aontais. Leis an mórhionchar a bhí aige ar mhargaí domhanda, amhail an tslándáil dhomhanda bia, léiríodh nach féidir margadh inmheánach an Aontais agus a ghréasán iompair a mheas leo féin nuair atá beartas an Aontais á fhorbairt. Tá gá le naisc níos fearr le tíortha comhpháirtíochta comharsanachta an Aontais anois níos mó ná riamh.

(38b) Aistrithe ó aithris 39b:

I bhfianaise an chomhthéacs gheopholaitiúil nua sin, sa Teachtaireacht ón gCoimisiún an 12 Bealtaine 2022 maidir leis na ‘Lánaí Dlúthpháirtíochta’¹⁵, sainaithnítear roinnt dúshlán mhóra maidir le bonneagar iompair atá le sárú ag an Aontas agus a thíortha comharsanachta chun tacaíocht a thabhairt do gheilleagar agus téarnamh na hÚcráine, chun a áirithiú go sroicheann táirgí talmhaíochta agus táirgí eile margáí an Aontais agus an domhain, agus chun a áirithiú go gcuirfear go mór le nascacht leis an Aontas maidir le hallmhairí agus onnmhairí araon. Chun nascacht mhéadaithe leis an Aontas a chur ar fáil, moladh sa Teachtaireacht sin measúnú a dhéanamh ar leathnú na gConairí Iompair Eorpacha isteach san Úcráin agus i bPoblacht na Moldóive.

¹⁵ COM(2022) 217 final.

(38c) Aistrithe ó aithris 39c:

Mar gheall ar chogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine, agus an seasamh arna ghlacadh ag an mBealarúis sa choinbhleacht sin, níl comhar idir an tAontas agus an Bhealarúis i réimse bheartas TEN-T iomchuí ná níl sé chun leasa an Aontais. Dá bhrí sin, ba cheart deireadh a chur le gréasán TEN-T sa dá thríú tír. Dá thoradh sin, níl sé ina ardtosaíocht a thuilleadh naisc thrasteorann chuig an Rúis agus chuig an mBealarúis a fheabhsú ar chríoch na mBallstát. Tá naisc ann faoi láthair idir an Fhionlainn, an Eastóin, an Laitvia, an Liotuáin agus an Pholainn agus an dá thríú tír sin. Chun a léiriú gur lú an tosaíocht atá ann na naisc sin a thógáil agus a fheabhsú, ba cheart mílte deiridh na nasc trasteorann uile leis an Rúis agus leis an mBealarúis atá ar an gcroíghréasán faoi láthair a íosghrádú sna léarscáileanna a áirítear sa Rialachán seo ón gcroíghréasán chuig an ngréasán cuimsitheach nach bhforáiltear ina leith ach spriodhata chur chun feidhme níos déanaí de 2050. I gcás aistriú chuig an daonlathas sa Bhealarúis, áfach, bheadh sé ina ardtosaíocht naisc thrasteorann na tíre leis an Aontas a thógáil agus a fheabhsú i gcomhréir leis an bplean cuimsitheach le haghaidh na Bealarúise daonlathaí, lena n-áirítear tríd an tír a athchuimsiú sa Rialachán.

(38d) Aistrithe ó aithris 39a:

Leis an gcomhthéacs geopholaitiúil nua a d'eascair as cogadh foghach na Rúise ar an Úcráin léiríodh a thábhachtaí atá naisc iompair shaoráideacha laistigh de chríoch an Aontais agus le tríú tíortha comharsanachta. Cuirtear isteach go mór ar idir-inoibritheacht na ngréasán iarnróid ar fud an Aontais le leithead rianta iarnróid atá bunoscionn le leithead rianta caighdeánach Eorpach 1 435 mm agus tá tionchar aige fiú ar iomaíochas na ngréasán iarnróid iargúlta sin. Dá bhrí sin, ba cheart línte iarnróid nua den chroíghréasán nó den chroíghréasán breisithe a thógáil de réir leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach 1 435 mm. Ina theannta sin, ba cheart do na Ballstáit a bhfuil gréasán acu lena ngabhann leithead rianta éagsúil measúnú a dhéanamh ar línte reatha na gConairí Iompair Eorpacha a aistriú. Níor cheart feidhm a bheith ag an oibleagáid sin maidir leis na hoileáin agus na réigiúin is forimeallaí toisc go bhfuil a gréasán iompair, mar gheall ar a staid gheografach, scartha go hiomlán ó aon nasc ar thaobh na talún ar chríoch an Aontais.

- (39) Chun claochlú na hearnála iompair go córas fíor-ilmhódach seirbhísí soghluaisteachta inbhuanaithe agus cliste a chur i gcrích, ba cheart don Aontas gréasán iompair ardcháilíochta a thógáil lena ngabhann línte arna ndearadh le haghaidh íosluas 100 km/u. Tá acmhainneacht mhór ag iompar iomaíoch na bpaisinéirí d'iarnród ó thaobh dhícharbónú an iompair de. Is gá gréasán iarnróid ardluais comhleanúnach idir-inoibrithe Eorpach a fhorbairt lena nascfar príomhchathracha agus mórchathracha na hEorpa. Dá gcomhlánófaí na línte ardluais atá ann cheana le línte arna ndearadh le haghaidh íosluas 160 km/u, ba cheart éifeachtaí gréasáin teacht as sin, gréasán níos comhleanúnaí, agus méadú ar líon na bpaisinéirí a bhíonn ag taisteal d'iarnród. Mar sin féin, ba cheart na ceanglais dearaidh luais sin a theorannú do chéatadán áirithe de na ranna iarnróid lena mbaineann chun an gá atá le solúbthacht maidir le codanna d'iarnród a bhfuil gnéithe speisialta acu mar thoradh ar shrianta topagrafacha, fóirithinte nó pleanála bailte a chur san áireamh, srianta nach mór an luas a oiriúnú dóibh i ngach cás, lena n-áirítear *inter alia* línte idirnasctha, línte trí stáisiúin, rochtain ar chríochfoirt agus saoráidí seirbhíse nó iostaí. Ba cheart don Choimisiún díolúintí a dheonú arna iarraidh sin do Bhallstát chun tuilleadh solúbthachta a chumasú thar na luachanna céatadáin sonracha a leagtar síos sa Rialachán seo más gá agus má tá bonn cirt leis. Agus an bonneagar á uasghrádú, moltar do na Ballstáit scrúdú a dhéanamh ar na féidearthachtaí maidir le dearadh lena dtabharfar luas níos airde mar a fhoráiltear dó in Iarscríbhinn I de Threoir 2016/797.
- (39a) Aistrithe chuig aithris 38d.
- (40) Ba cheart gréasán lasta iarnróid ar fud na hEorpa a bheidh níos inbhuanaithe, níos athléimní agus níos iontaofa a bhunú chun rannchuidiú le hiomaíochas an iompair traschórais. Ba cheart an bonneagar le haghaidh iompar iarnróid traschórais agus bonneagar na gcríochfort a uasghrádú chun a áirithiú gur d'iarnród, d'uiscebhealaí intíre agus de loingseoireacht ghearrthuais is mó a dhéantar an t-iompar ilmhódach agus go bhfuil aon chéim tosaigh agus/nó dheiridh den turas a dhéantar de bhóthar a ghaire is féidir.

(40a) Is trí iompar idirmhódúil a dhéantar tuairim is leath de na tonna-ciliméadar lasta iarnróid san Eoraip, agus tá an sciar sin ag dul i méid. Chun na spriocanna a leagtar síos sa Teachtaireacht ón gCoimisiún maidir leis an Straitéis um an tSoghluasteacht Inbhuanaithe agus Chliste a bhaint amach chun an chuid sin den iompar lasta a iompraítear d'iarnród a dhúbailt, ba cheart aird ar leith a thabhairt ar iompar lena gcomhcheanglaítear iompar d'iarnród do phríomhchuid an turais agus iompar i leoraithe don chéad mhíle agus don mhíle deireanach. D'fhonn cur leis an méadú ar thrácht idirmhódúil, ba cheart ceadú leis an mbonneagar cúrsaíocht traenacha lasta a iompraíonn leathleantóirí caighdeánacha suas le 4 mhéadar ar airde ar vaiginí caighdeánacha dar airde 27 ceintiméadar ar a laghad. Mar sin féin, is iomaí oiriúnú a bhíonn i gceist leis an gceanglas sin a chomhlíonadh, oiriúnú a d'fhéadfadh a bheith costasach uaireanta. Tá sé tábhachtach, dá bhrí sin, teacht ar chur chuige cothrom maidir leis an gceanglas sin a chur chun feidhme agus a áirithiú go gcuirfear chun feidhme é ar bhealach costéifeachtach. I ndáil leis sin, ba cheart do na Ballstáit áirithiú go gcuirfear an ceanglas chun feidhme ar bhealach lena n-áiritheofar go mbeidh ar a laghad líne dhíreach intíre amháin, líne dhíreach lasta iarnróid amháin le Ballstát nó Ballstáit chomharsanachta, agus nasc amháin le críochfort iarnróid amháin ar a laghad nó críochfort lasta ilmhódúil amháin ar a laghad atá suite i gcalafort muirí nó atá cóngarach do chalaafort ar cuid den Chonair Iompair Eorpach i gcríoch Ballstáit é. Thairis sin, má tá ceann amháin nó níos mó de na críochphointí conaire suite ar chríoch Ballstáit, ba cheart líne dhíreach amháin ar a laghad a bheith ann a chomhlíonfaidh an ceanglas sin chuig ceann amháin ar a laghad de na críochphointí sin. Agus na línte ábhartha á roghnú acu, ba cheart do na Ballstáit na sreafaí iompair lasta iarnróid atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo a chur san áireamh. Agus measúnú á dhéanamh ar iarrataí ar dhíolúintí ón gceanglas a bhaineann le hiompar leathleantóirí faoin Rialachán seo, ba cheart don Choimisiún aird ar leith a thabhairt ar thoradh na hanailíse costais is tairbhe socheacnamaíoch chomh maith leis an gcur isteach a d'fhéadfadh a bheith ann ar na seirbhísí de bharr na hoibre is gá chun an caighdeán sin a chomhlíonadh. **Thairis sin, agus measúnú á dhéanamh aige ar na hiarrataí ar na díolúintí ó na ceanglais is infheidhme maidir le bonneagar iarnróid an chroíghréasáin bhreisithe, ba cheart don Choimisiún aird ar leith a thabhairt ar aon mhór-infheistíocht a dhéanann an Ballstát lena mbaineann ar líne chomhthreomhar i ndlúthghaireacht leis na cinn atá le tógáil as an nua.**

(41) scriosta.

- (42) Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go n-úsáidfear an Córas Eorpach um Bainistiú Tráchta Iarnróid (ERTMS) ar an ngréasán cuimsitheach faoi 2050, ar an gCroíghréasán leathnaithe faoi 2040 agus ar an gcroíghréasán faoi 2030. Agus ERTMS á imscaradh ar an ngréasán cuimsitheach, ba cheart tús áite a thabhairt maidir le huainiú do na línte ar féidir leo rannchuidiú le hiompar iarnróid idirnáisiúnta trasteorann a bheidh sábháilte éifeachtúil. Ós rud é go rannchuidíonn imscaradh ERTMS atá bunaithe ar raidió le díothú na rialacha náisiúnta a dhéanann difear don oibríocht, ba cheart do na Ballstáit a áirithiú nach n-imscartar ach ERTMS atá bunaithe ar raidió ó 2030 ar línte nua agus go mbeidh an gréasán tras-Eorpach iompair iomlán feistithe le ERTMS atá bunaithe ar raidió faoi 2050.
- (43) Aistrithe go haithris 42 (an abairt dheireanach).
- (44) Tagann coigilteas suntasach cothabhála do bhainisteoirí bonneagair as córais aicme B a dhíchoimisiúnú, nuair a chuirtear san áireamh na costais agus an chastacht a bhaineann le ERTMS a imscaradh agus córais bhreise taobh riain a choinneáil ar feadh tréimhse fhada. Ba cheart é a bheith d'aidhm ag an mBallstát, i gcás inarb iomchuí, córais aicme B taobh riain a dhíchoimisiúnú faoi 2050.
- (45) Is saintréith í de chuid na n-uiscebhealaí intíre san Eoraip hidreamhoirfeolaíocht ilchineálach a thagann salach ar fheidhmíocht chomhleanúnach ar na stráicí uiscebhealaigh uile. Is féidir le dálaí aeráide agus aimsire tionchar mór a imirt ar uiscebhealaí intíre agus go háirithe ar stráicí a ritheann go saor. Chun trácht idirnáisiúnta iontaofa a áirithiú, agus an hidreamhoirfeolaíocht agus an reachtaíocht chomhshaoil is infheidhme á n-urramú, ba cheart hidreamhoirfeolaíocht shonrach gach uiscebhealaigh (mar shampla aibhneacha a ritheann go saor nó aibhneacha rialaithe) a chur san áireamh, chomh maith le cuspóirí na mbeartas comhshaoil agus bithéagsúlachta. Chun na críche sin, ba cheart leibhéil uisce thagartha a bhunú i ndáil le gach Conair Iompair Eorpach, gach uiscebhealach iompair Eorpach nó gach cuid d'uiscebhealach iompair Eorpach. Agus leibhéil tagartha uisce á sonrú, ba cheart don Choimisiún comhoibriú go dlúth leis na Ballstáit lena mbaineann agus leis na coimisiúin um loingseoireacht abhann lena mbaineann arna mbunú le comhaontuithe idirnáisiúnta d'fhonn cur chuige comhleanúnach a áirithiú maidir leis na ceanglais do bhonneagar na n-uiscebhealaí intíre d'fhonn an modh iompair sin a chur chun cinn.

- (46) Ós rud é gurb iad na calafoirt muirí pointí iontrála agus imeachta bhonneagar talún an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, tá ról tábhachtach acu mar nóid ilmhódacha trasteorann a fheidhmíonn ní hamháin mar mhoil iompair ach a d'fhéadfadh a bheith ina dtairseacha freisin le haghaidh na trádála agus le haghaidh braislí tionsclaíocha agus moil fuinnimh. Mar a chuirtear chun suntais i bplean RePowerEU a ghlac an Coimisiún, is gá soláthairtí fuinnimh a éagsúlú agus dlús a chur le leathadh amach fuinnimh in-athnuaite. Is féidir le calafoirt mhuirí rannchuidiú leis an sprioc sin trí shuiteálacha gaoithe amach ón gcósta a imscaradh, hidrigin ghlas a tháirgeadh agus gás nádúrtha leachtaithe a iompar agus a stóráil. Chun sineirgí idir an earnáil iompair agus an earnáil fuinnimh a neartú sna hiarrachtaí chun geilleagar an Aontais a dhícharbónú, d'fhéadfadh calafoirt mhuirí ról a imirt freisin in iompar dé-ocsaíde carbóin trí phiblínte nó modhanna eile iompair.
- (47) Is féidir le loingseoireacht ghearrthurais rannchuidiú go mór le dícharbónú an iompair trí tuilleadh lasta agus paisinéirí a iompar ar muir, *inter alia* chun brú tráchta ar chríoch an Aontais a laghdú agus chun feabhas a chur ar an rochtain ar réigiúin agus ar stáit fhorimeallacha agus oileánacha. Mar sin féin, is gá naisc loingseoireachta gearrthurais a chomhtháthú ar bhealach níos fearr, arb ionann iad agus an ghné mhuirí den ghréasán tras-Eorpach iompair, leis an ngréasán ar thaobh na talún agus béim níos láidre a chur ar an slabhra iomlán iompair agus lóistíochta, ar muir agus ar an gcúlchríoch araon. Ba cheart an Spás Muirí Eorpach, ar coincheap nuachruthaithe uilechuimsitheach é, a chur chun cinn trí bhealaí loingseoireachta gearrthurais a chruthú nó a uasghrádú agus trí chalafoirt mhuirí agus a naisc chúlchríocha a fhorbairt ionas go soláthrófar comhtháthú éifeachtúil agus inbhuanaithe le modhanna eile iompair. Thairis sin, leis an gcoincheap nua sin, ba cheart naisc inbhuanaithe loingseoireachta gearrthurais a chothú d'fhonn sreafaí lasta a dhiriú ar bhealaí lóistíochta muirbhunaithe sa chaoi go bhfeabhsófar na naisc mhuirí atá ann cheana nó go mbunófar naisc mhuirí nua a bheidh inmharthana, rialta agus minic.
- (48) Is de bhóthar a iompraítear trí cheathrú den iompar lasta intíre iomlán san Aontas (ar bhonn na dtona-ciliméadair a chuirtear i gcrích) agus thart faoi 90 % den iompar paisinéirí intíre iomlán (ar bhonn méid iomlán na gciliméadar paisinéara). I bhfianaise thábhacht an iompair de bhóthar agus an ghealltanais an tsábháilteacht ar bhóithre a fheabhsú i gcomhréir leis an gcloch mhíle sa Teachtaireacht ón gCoimisiún maidir le Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste, is gá an bonneagar bóthair a fheabhsú ó thaobh na sábháilteachta de.

(48a) Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go nascfar aerfoirt an chroíghréasáin de mhéid áirithe tráchta le noid uirbeacha, le hiarnród, meitreo, iarnród éadrom nó tramanna chun feabhas a chur ar nascacht, agus chun acmhainn leordhóthanach agus áisiúlacht leordhóthanach a áirithiú don úsáideoir seachas i gcás ina gcoisctear naisc den sórt sin le srianta sonracha geografacha nó fisiceacha suntasacha. Maidir leis na haerfoirt sin ar moil dhomhanda iad, moltar do na Ballstáit naisc le hiarnród fadraoin nó le hiarnród ardluais a fhorbairt nó a fheabhsú chun roghanna malartacha ar eitiltí gearraistir sholáthar.

(48b) Chun an nuálaíocht a chothú i réimse an aeriompair, ba cheart spásfoirt a áireamh ar liosta na gcomhpháirteanna bonneagair aeriompair. Mar sin féin, ba cheart iad a áireamh gan dochar d'inniúlacht an Aontais i réimse an spáis faoi Airteagal 4(3) CFAE agus faoi Airteagal 189 CFAE lena n-eisiatar aon chomhchuibhiú ar dhlíthe agus ar rialacháin na mBallstát. Ina theannta sin, má chuirtear spásfoirt san áireamh ar liosta na gcomhpháirteanna bonneagair aeriompair faoin Rialachán seo, níor cheart reachtaíocht AE atá ann cheana nó a bheidh ann amach anseo maidir le bonneagar aeriompair a chur i bhfeidhm maidir le spásfoirt mura bhforáiltear go sainráite dó sin sa reachtaíocht sin.

(49) Ba cheart don ghréasán tras-Eorpach iompair ilmhódúlacht éifeachtúil a áirithiú chun go bhféadfar roghanna módacha níos fearr agus níos inbhuanaithe a dhéanamh le haghaidh paisinéirí agus lasta agus chun go bhféadfar méideanna móra a chomhdhlúthú i gcás aistrithe fad-achair. Ba cheart ról barrthábhachtach a bheith ag na críochfoirt ilmhódacha chun an cuspóir sin a bhaint amach.

(49a) Ba cheart do na Ballstáit anailís mhargaidh agus anailís ionchasach a dhéanamh ar chríochfoirt lasta ilmhódacha ar a gcríoch agus plean gníomhaíochta a ullmhú chun gréasán críochfort lasta ilmhódach a fhorbairt. Chuige sin, féadfaidh siad tagairt a dhéanamh do staidéir agus do phleananna atá ann cheana. Leis an bplean gníomhaíochta arna ullmhú ag na Ballstáit, ba cheart forbairt na gcríochfort lasta ilmhódúil a chur chun cinn. Níor cheart, áfach, é a bheith d'oibleagáid ar na Ballstáit an plean gníomhaíochta a chur chun feidhme. Thairis sin, níor cheart oibleagáid a bheith ar an earnáil phríobháideach infheistiú i gcríochfoirt mar thoradh ar an bplean gníomhaíochta. Níor cheart an plean sin a bheith faoi réir Measúnacht Straitéiseach Comhshaoil.

- (50) Tá ról tábhachtach ag na nóid uirbeacha sa ghréasán tras-Eorpach iompair mar phointe túis nó ceann scríbe deiridh ('an míle deireanach') le haghaidh paisinéirí agus lasta atá ag bogadh ar an ngréasán tras-Eorpach iompair, agus is pointí aistrithe iad laistigh de mhodhanna iompair éagsúla agus idir na modhanna sin. Ba cheart a áirithiú nach dtiocfaidh scrogaill acmhainne ná nascacht ghréasáin easnamhach laistigh de na nóid uirbeacha salach a thuilleadh ar an ilmhódúlacht ar an ngréasán tras-Eorpach iompair. Ba cheart beartas an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a dhíriú ar shreafaí tráchta gan uaim a chur chun cinn a rachadh chuig na nóid uirbeacha ar an ngréasán, uathu agus eatarthu. Ba cheart do na húdaráis inniúla áitiúla, réigiúnacha nó náisiúnta aghaidh a thabhairt ar an nascacht áitiúil idir na nóid uirbeacha, go háirithe trí bhearta ábhartha ina bpleananna soghluaisteachta uirbí inbhuanaithe (PSUInna).
- (51) Mar chreat aonair éifeachtach chun dul i ngleic le dúshlán na soghluaisteachta uirbí, ba cheart Plean Soghluaisteachta Uirbí Inbhuanaithe (PSUI), ar plean fadtéarmach lánchuimsitheach soghluaisteachta lasta agus paisinéirí é le haghaidh an limistéir uirbigh fheidhmiúil iomláin, a ghlacadh do gach nód uirbeach. D'fhéadfaí cuspóirí, spriocanna agus táscairí a áireamh ann a bheidh mar bhonn agus mar thaca le haghaidh fheidhmíocht an chórais iompair uirbigh mar atá faoi láthair agus amach anseo.
- (52) Ba cheart do na Ballstáit glacadh PSUInna a chur chun cinn d'fhonn feabhas a chur ar an gcomhordú idir réigiúin, cathracha agus bailte. [...] **Chuirge sin, féadfaidh na Ballstáit** [...] tacú le húdaráis áitiúla chun PSUInna ardcháilíochta a fhorbairt agus an faireachán agus an mheastóireacht ar chur chun feidhme PSUInna a threisiú trí [...] **aon** bhearta, treoraíocht, fothú acmhainneachta, cúnamh agus, b'fhéidir, tacaíocht airgeadais a bheadh **iomchuí**.
- (52a) Féadfar PSUInna a áireamh i bpleananna atá ann cheana, ar féidir iad a fhorbairt a thuilleadh chun treoirlínte PSUInna a chomhlíonadh, agus/nó i bpleananna níos leithne ina gcomhtháthaítear pleananna úsáide talún freisin, mar shampla i bhfianaise na n-idirnasca idir úsáid talún agus soghluaisteacht. Ba cheart roinnt PSUInna a cheadú i gcás nód uirbeacha ina bhfuil daonra mór.
- (53) Tá sé d'aidhm ag an Misean maidir le Cathracha Aeráidneodracha agus Cliste, a bunaíodh faoin gclár réime Fís Eorpach, 100 cathair aeráidneodrach a bheith san Aontas faoi 2030. Beidh na cathracha a ghlacann páirt sa Mhisean ina moil tástála agus nuálaíochta le leanúint ag cathracha eile faoi 2050.

- (54) Cuidíonn na seirbhísí soghluaisteachta digiteacha ilmhódacha le feabhsú chomhtháthú na modhanna iompair éagsúla trí roinnt tairiscintí iompar a chomhcheangal in aon tairiscint amháin. Ba cheart, trína thuilleadh forbartha orthu, rannchuidiú chun gnáis a bhogadh i dtreo na modhanna is inbhuanaithe, eadhon an iompar poiblí agus modhanna gníomhacha amhail an siúl agus an rothaíocht.
- (55) Tá gá le córais teicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide (TFC) le haghaidh iompair chun bunús a thabhairt chun oibríochtaí tráchta agus iompair agus an tsábháilteacht tráchta a bharrfheabhsú agus chun seirbhísí gaolmhara a fheabhsú. Ba cheart sreabha faisnéise sa ghréasán iompair agus soghluaisteachta a éascú, lena n-áirítear iad a éascú trí imscaradh Spás an Aontais do Shonraí Soghluaisteachta. Ba cheart fáil a bheith ar fhaisnéis do phaisinéirí, lena n-áirítear faisnéis maidir le córais ticéadaithe agus áirithinte.
- (56) Ba cheart na córais agus seirbhísí cliste iompair, chomh maith le teicneolaíochtaí nua atá ag teacht chun cinn, a bheith ina spreagadh chun córais agus seirbhísí cliste iompair a imscaradh ar bhóithre uile an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.
- (57) Is gá pleanáil leormhaith le haghaidh an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair. Ciallaíonn sé sin, freisin, ceanglais shonracha a chur chun feidhme ar fud an ghréasáin ó thaobh bonneagair, córais TFC, trealaimh agus seirbhísí de, lena n-áirítear na ceanglais maidir le cur in úsáid an bhonneagair breoslaí ionadúla mar a shainítear i Rialachán (AE) [...] ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla]¹⁶. Is gá, dá bhrí sin, imscaradh iomchuí agus comhbheartaithe na riachtanas sin a áirithiú ar fud na hEorpa le haghaidh gach modha iompair agus le haghaidh a n-idirnasc ar fud an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus lastall de sin, chun na tairbhí a bhaineann le héifeacht an ghréasáin a fháil agus chun go bhféadfar oibríochtaí iompair éifeachtúla tras-Eorpacha fad-achair a dhéanamh. Chun imscaradh na mbreoslaí ionadúla a áirithiú ar fud ghréasán bóithre iomlán an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair i gcomhréir leis na spriocanna a leagtar síos le Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla], ba cheart tagairtí do ‘chroíghréasán’ i Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla] a fhorléiriú mar thagairtí do ‘chroíghréasán’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo. Ba cheart tagairtí do ‘ghréasán cuimsitheach’ i Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla] a fhorléiriú mar thagairtí do ‘chroíghréasán breisithe’ agus do ‘ghréasán cuimsitheach’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo.

¹⁶ Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an [...] maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla, agus lena n-aisghairtear Treoir 2014/94/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (IO L [...]).

- (58) Ba cheart don ghréasán tras-Eorpach iompar an bunús a sholáthar le himscaradh mórsála na dteicneolaíochtaí nua agus na nuálaíochta, rud a d'fhéadfadh cuidiú le feabhas a chur ar éifeachtúlacht fhoriomlán na hearnála iompair Eorpaí agus ar an acmhainneacht chun freastal ar shreabha paisinéirí slána trí mheáin éifeachtúla, chun cur le tarraingt na bpaisinéirí ar mhodhanna iompair poiblí nó glasa, agus chun a lorg carbóin a laghdú. Rannchuideoidh an méid sin le cuspóirí an Chomhaontaithe Ghlais don Eoraip agus, an tráth céanna, rannchuideoidh sé leis an gcuspóir slándáil fuinnimh an Aontais a mhéadú. Chun na cuspóirí sin a bhaint amach, ba cheart feabhas a chur ar infhaighteacht na mbreoslaí ionadúla ar fud an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.
- (59) Ba cheart líon leordhóthanach pointí athluchtaithe gasta le haghaidh feithiclí earraí éadroma agus troma atá inrochtana ag an bpobal a imscaradh ar fud an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair. Ba cheart, leis an aidhm sin, lán-nascacht trasteorann a áirithiú agus a chur ar a gcumas do na feithiclí leictreacha bheith i gcúrsaíocht ar fud an Aontais. Tá sé le háirithiú ag spriocanna ar bhonn achair le haghaidh an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a shainítear i Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla], go mbeidh clúdach íosta leordhóthanach de phointí athluchtaithe leictreacha ar fud phríomhghréasáin bóithre an Aontais.
- (60) Ba cheart an bonneagar athluchtaithe atá inrochtana ag an bpobal ar an ngréasán tras-Eorpach iompair mar a shainítear i Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla] a chomhlánú le ceanglais maidir le himscaradh an bhonneagair athluchtaithe sna críochfoirt ilmhódacha agus le haghaidh na mol paisinéirí ilmhódach, chun deiseanna athluchtaithe a sholáthar le haghaidh truailí fadraoin agus iad á luchtú nó á ndíluchtú nó nuair a bhíonn an tiománaí ag glacadh sosa, nó le haghaidh busanna i moil paisinéirí ilmhódacha. Chun an tsaorchúrsaíocht a áirithiú, i gcás ina bhfaigheann na críochfoirt nó na moil paisinéirí tacaíocht ón Aontas nó tacaíocht phoiblí, ba cheart an rochtain orthu chun críocha luchtaithe a bheith ar bhonn cothrom, trédhearcach agus neamh-idirdhealaitheach, ionas go seachnófar gaibhnithe margaidh ar mhaithe le fiontair faoi leith nó saobhadh iomaíochta féideartha.

- (61) Fadhb thromchúiseach is ea é, maidir le héifeachtacht agus feidhmiú an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, gan sábháilteacht, slándáil ná iontaofacht an bhonneagair a bheith leormhaith de dheasca guaiseacha nádúrtha lena n-áirítear teagmhais a bhaineann leis an aeráid agus tarluithe eisceachtúla eile amhail paindéimí, de dheasca tubaistí de dhéantús an duine amhail timpistí, nó de dheasca suaite ar cúis leo gníomhartha intinneacha amhail an sceimhlitheoireacht nó cibirionsaithe. Mar shampla, chuir timpistí ar chúis leo roinnt tubaistí nádúrtha de dheasca teagmhais adhaimsire isteach go mór ar na sreabha tráchta le linn na mblianta deireanacha. Ba cheart, dá bhrí sin, athléimneacht an ghréasáin iompair in aghaidh an athraithe aeráide, na nguaiseacha nádúrtha, na dtubaistí de dhéantús an duine, agus suaite eile a fheabhsú, agus leas á bhaint as na bearta measúnaithe riosca agus feabhsaithe athléimneachta arna dtógáil ag eintitis chriticiúla le haghaidh na hearnála iompair de bhun Threoir [...] maidir le hathléimneacht eintiteas criticiúil¹⁷.
- (62) Ba cheart do na Ballstáit, agus bonneagar á phleanáil acu, ag breathnú dóibh ar an taithí maidir le bainistíocht na ngéarchéimeanna le linn phaindéim COVID-19¹⁸ agus chun suaite tráchta agus teagmhais a sheachaint amach anseo, slándáil agus athléimneacht an bhonneagair iompair in aghaidh an athraithe aeráide, na nguaiseacha nádúrtha, na dtubaistí de dhéantús an duine, agus suaite eile a chuirfeadh isteach ar fheidhmiú chóras iompair an Aontais a chur san áireamh. Chun na críche sin, ba cheart línte atreoraithe tábhachtacha a bheith sna Conairí Iompair Eorpacha freisin, línte is féidir a úsáid i gcás plódú nó fadhbanna eile ar na príomhbhealaí. Ina theannta sin, mar gheall ar nádúr ilmhódach na gConairí, is féidir le modh amháin ionad modha eile a dhéanamh i gcás éigeandálaí.

¹⁷ Déanann an Treoir seo tagairt don togra ón gCoimisiún le haghaidh Treoir ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le hathléimneacht eintiteas criticiúil, COM/2020/829 final.

¹⁸ *Communication on the implementation of the Green Lanes under the Guidelines for border management measures to protect health and ensure the availability of goods and essential services* [Teachtaireacht maidir le cur chun feidhme na Lánaí Glasa faoi na Treoirínte maidir le bearta bainistithe teorainneacha chun an tsláinte a chosaint agus chun a áirithiú go mbeidh fáil ar earraí agus seirbhísí riachtanacha]; C(2020)1897 final (IO C 96 I, 24.3.2020, lch. 1) agus an Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle Eorpach agus chuig an gComhairle an 28 Deireadh Fómhair 2020 maidir le ‘Upgrading the transport Green Lanes to keep the economy going during the COVID-19 pandemic resurgence’ [Uasghrádú na Lánaí Glasa iompair chun an geilleagar a choinneáil ag imeacht le linn athbheochan phaindéim COVID-19]; COM(2020) 685 final.

- (63) Rannpháirtíocht na ngnóthas, lena n-áirítear gnóthais atá faoi úinéireacht nó faoi rialú duine nádúrtha tríú tír nó gnóthais tríú tír, lena n-áirítear iad siúd atá bunaithe i dtríú tír, is féidir leis sin cur le luas chur i gcrích an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair. Mar sin féin, faoi chúinsí sonracha, gnóthais atá faoi úinéireacht nó faoi rialú duine nádúrtha tríú tír nó gnóthais tríú tír a bheith rannpháirteach i dtionscadail leasa choitinn nó a bheith ag rannchuidiú leo, d'fhéadfadh sé an tslándáil agus an t-ord poiblí san Aontas a chur i mbaol. Gan dochar don sásra comhair de bhun Rialachán (AE) 2019/452¹⁹ agus sa bhreis ar an sásra sin, is gá breis feasachta ar an rannpháirtíocht nó ar an rannchuidiú sin ionas go bhféadfaidh na húdaráis poiblí idirghabháil má fheictear gur dócha go ndéanfaidh sé difear don tslándáil nó don ord poiblí san Aontas agus mura dtagann an rannpháirtíocht nó an rannchuidiú faoi raon feidhme Rialachán (AE) 2019/452²⁰.
- (64) Cé gurb iad na Ballstáit ar a bhfuil an phríomhfhreagracht do chothabháil agus gur mar sin a bheidh i gcónaí agus gan dochar d'inniúlacht na mBallstát maidir le maoiniú agus bainistiú na cothabhála go háirithe, tá sé tábhachtach go ndéanfar an gréasán tras-Eorpach iompair - a luaithé a thógfar é - a chothabháil mar is ceart chun ardcháilíocht seirbhísí a áirithiú, agus cur chuige saolré á leanúint agus tionscadail bhonneagair á bpleanáil agus á soláthar. Go háirithe, ba cheart do na Ballstáit gach iarracht is féidir a dhéanamh chun a áirithiú go gcuirfear pleanáil chothabhála fhadtéarmach i bhfeidhm do bhóithre agus, i gcás inarb ábhartha, do bhonneagar na n-uiscebhealaí intíre.
- (65) Chun codanna is mó tábhacht straitéiseach den ghréasán tras-Eorpach iompair a chur chun feidhme laistigh den amscála atá leagtha síos, ba cheart cur chuige de réir conaire a úsáid mar ionstraim chun tionscadail éagsúla a chomhordú ar bhonn trasnáisiúnta agus chun forbairt na conaire a shioncrónú, agus, ar an dóigh sin, bhainfí an leas is mó is féidir as na sochair ghréasáin.

¹⁹ Rialachán (AE) 2019/452 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Márta 2019 lena gcuirtear ar bun creat maidir le hinfheistíochtaí díreacha eachtracha isteach san Aontas a scagadh (*IO L 79I*, 21.3.2019, *lch. 1*).

²⁰ D'fhéadfaí an aithris sin a choigeartú a thuilleadh chun na hathruithe in Airteagal 47 a léiriú.

- (66) Ba cheart do Chonairí Iompair Eorpacha cuidiú le bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a fhorbairt sa tslí is go dtabharfar aghaidh ar scrogaill, go gcuirfear le naisc trasteorann agus go bhfeabhsófar an éifeachtúlacht agus an inbhuanaitheacht. Ba cheart dóibh cuidiú leis an gcomhtháthú trí chomhar críochach níos fearr. Ba cheart aghaidh a thabhairt leo, freisin, ar chuspóirí beartais iompair níos leithne agus an idir-inoibritheacht, an comhtháthú módúil agus oibríochtaí ilmhódacha a éascú. Ba cheart an cur chuige conaire a bheith trédhearcach agus soiléir agus níor cheart costais riaracháin breise nó ualaí riaracháin breise a bheith ann de thairbhe bhainistíocht na gconairí sin.
- (67) Chun cur chun feidhme comhordaithe na gConairí Iompair Eorpacha agus an dá thosaíocht chothrománacha, ERTMS agus an Spás Muirí Eorpach a éascú, ba cheart don Choimisiún Comhordaitheoirí Eorpacha a ainmniú i gcomhaontú leis na Ballstáit lena mbaineann. Ba cheart dóibh bearta a éascú chun an struchtúr rialachais ceart a dhearadh agus chun socrú tosaíochtaí comhsheasmhach maidir le planáil bhonneagair agus infheistíochta a áirithiú ar feadh na gConairí Iompair Eorpacha agus maidir leis an dá thosaíocht chothrománacha.
- (68) Ba cheart na creataí Eorpacha agus náisiúnta maidir le planáil agus cur chun feidhme bonneagair iompair, chomh maith leis na plananna oibre arna leagan síos ag na Comhordaitheoirí Eorpacha, a bheith ina rannchuidiú le sceideal agus planáil tráthúil na n-infheistíochtaí is gá chun críocha an Rialacháin seo a bhaint amach.

- (69) Ba cheart pleananna oibre na gComhordaitheoirí Eorpacha a úsáid chun an comhar a chur chun cinn idir na páirtithe leasmhara uile, chun an chomhlántacht le gníomhaíochtaí na mBallstát agus na mbainisteoirí bonneagair a threisiú, agus go háirithe chun garspriocanna táscacha a shocrú le haghaidh cur chun feidhme mórnasc agus limistéir trasteorann agus chun fáil réidh le scrogaill.
- (70) Is é an córas idirghníomhach faisnéise geografaí agus teicniúla don ghréasán tras-Eorpach iompair (TENtec) a sholáthraíonn bonn teicniúil na léarscáileanna lena sonraítear an gréasán tras-Eorpach iompair.
- (71) Agus an Teachtaireacht ón gCoimisiún maidir le Plean Gníomhaíochta an Aontais maidir leis an tSoghluaisteacht Mhíleata ó mhí an Mhárta 2018²¹ á chur san áireamh, rinne an Coimisiún measúnú an gá an gréasán tras-Eorpach iompair a oiriúnú chun úsáid mhíleata an bhonneagair a chur san áireamh. Ar bhonn na hanailíse ar bhearnaí idir an gréasán tras-Eorpach iompair agus na ceanglais mhíleata²² cuireadh bóithre agus iarnróid bhreise leis an ngréasán tras-Eorpach iompair chun na sineirgí idir na gréasáin iompair shibhialta agus mhíleata a fheabhsú.

²¹ Teachtaireacht Chomhpháirteach chuig Parlaimint na hEorpa agus chuig an gComhairle dar dteideal *Action Plan on Military Mobility* [an Plean Gníomhaíochta maidir leis an tSoghluaisteacht Mhíleata] (JOIN(2018)05 final).

²² Doiciméad Inmheánach Oibre Comhpháirteach maidir le *the updated Gap Analysis between the military requirements and the trans-European transport network requirements* [an anailís nuashonraithe ar bhearnaí idir riachtanais mhíleata agus ceanglais an ghréasáin tras-Eorpaigh iompair], 17 Iúil 2020, (SWD(2020) 144 final).

- (72) Chun an chomhsheasmhacht idir na treoirlínte agus clárphleanáil na n-ionstraimí ábhartha airgeadais atá ar fáil ar leibhéal an Aontais a uasmhéadú, ba cheart do chistiú an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair an Rialachán seo a chomhlíonadh agus ba cheart é a bheith bunaithe, go háirithe, ar Rialachán (AE) Uimh. 2021/1153 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²³. Sa bhreis air sin, ba cheart, maidir le cistiú an ghréasáin, tosú freisin ó na hionstraimí cistithe agus maoinithe a sholáthraítear faoi reachtaíocht Aontais eile, lena n-áirítear InvestEU, an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta, an Beartas Comhtháthaithe, Fís Eorpach, agus ionstraimí maoinithe eile arna mbunú ag an mBanc Eorpach Infheistíochta. Ionas gur féidir tionscadail leasa choitinn a mhaoiniú, ba cheart tagairtí i Rialachán (AE) 2021/1153 do ‘ardáin ilmhódacha lóistíochta’, ‘mótarbhealaí na mara’ agus ‘feidhmchláir theileamaitice’ a fhorléiriú, faoi seach, mar thagairtí do ‘chríochfoirt lasta ilmhódacha’, ‘Spás Muirí Eorpach’ agus ‘córais TFC le haghaidh iompair’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo. Chun na críche céanna, ba cheart tagairtí do ‘chroighréasán’ i Rialachán (AE) 2021/1153 a fhorléiriú mar thagairtí a fholáionn ‘croighréasán breisithe’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo.
- (73) Chun cuspóirí an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bhaint amach, go háirithe maidir le dícharbónú agus digitiú an chórais iompair san Aontas, is gá creat rialála láidir. Ba cheart do na Ballstáit athchóirithe uailmhianacha a chur chun feidhme chun aghaidh a thabhairt ar dhúshlán an iompair inbhuanaithe mar a sainathnódh iad sa Seimeastar Eorpach. Tacaíonn an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta le hathchóirithe agus infheistíochta araon chun go mbeidh an t-iompar níos inbhuanaithe, chun astaíochtaí a laghdú, agus chun an tsábháilteacht agus an éifeachtúlacht a fheabhsú. Tá bearta ábhartha chun na críche sin i bPleananna Téarnaimh agus Athléimneachta faofa.

²³ Rialachán (AE) 2021/1153 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2021 lena mbunaítear an tSaoráid um Chónascadh na hEorpa agus lena n-aisghairtear Rialacháin (AE) Uimh. 1316/2013 agus (AE) Uimh. 283/2014 (IO L 249, 14.7.2021, lch. 38).

- (74) Chun na léarscáileanna agus an liosta calafort, aerfort, críochfort agus nód uirbeach atá in Iarscríbhinní I agus II a thabhairt cothrom le dáta chun athruithe a chur san áireamh a d'fhéadfadh a bheith ann de thoradh úsáid iarbhír eilimintí áirithe den bhonneagar iompair go háirithe, agus í á hanailísiú i gcomparáid le tairseacha cainníochtúla réamhbhunaithe agus chun ailínithe na gConairí Iompair Eorpacha in Iarscríbhinn III a leasú, ba cheart an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh a tharmligean chuig an gCoimisiún i ndáil le leasuithe ar Iarscríbhinn I, II agus III. Tá sé tábhachtach, go háirithe, go rachadh an Coimisiún i mbun comhairliúcháin iomchuí le linn a chuid oibre ullmhúcháin, lena n-áirítear ar leibhéal na saineolaithe, agus go ndéanfaí na comhairliúcháin sin i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr²⁴. Go sonrach, chun rannpháirtíocht chomhionann in ullmhú na ngníomhartha tarmligthe a áirithiú, faigheann Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle na doiciméid uile ag an am céanna leis na saineolaithe sna Ballstáit, agus bíonn rochtain chórasach ag a gcuid saineolaithe ar chruinnithe ghrúpaí saineolaithe an Choimisiúin a bhíonn ag déileáil le hullmhú na ngníomhartha tarmligthe.
- (75) Déanann gníomhairí eile seachas na Ballstáit roinnt codanna den ghréasán a bhainistiú. Tá na Ballstáit freagrach, áfach, as a áirithiú go gcuirfear na rialacha lena rialaítear an gréasán i bhfeidhm i gceart laistigh dá gcríoch féin.
- (76) Chun cur chun feidhm rianúil éifeachtach na n-oibleagáidí a leagtar síos sa Rialachán seo a áirithiú, tacaíonn an Coimisiún leis na Ballstáit tríd an Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil²⁵, lena soláthraítear saineolas teicniúil saincheaptha chun athchóirithe a dhearadh agus a chur chun feidhme, lena n-áirítear na hathchóirithe lena gcuirtear forbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair chun cinn.

²⁴ Comhaontú Idirinstitiúideach idir Parlaimint na hEorpa, Comhairle an Aontais Eorpaigh agus an Coimisiún Eorpach maidir le Reachtóireacht Níos Fearr an 13 Aibreán 2016 (IO L 123, 12.5.2016, lch. 1).

²⁵ Rialachán (AE) 2021/240 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Feabhra 2021 lena mbunaítear Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil.

- (77) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir leis an Rialachán seo a chur chun feidhme, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún a mhéid a bhaineann le díolúintí ó cheanglais áirithe sa Rialachán seo a dheonú agus chun gníomhartha cur chun feidhme lena sonraítear leibhéil uisce tagartha a ghlacadh lena mbunaítear modheolaíocht le haghaidh na sonraí soghluaisteachta uirbí a bheidh le bailiú ag na Ballstáit, chun gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh chun codanna trasteorann de na Conairí Iompair Eorpacha a chur chun feidhme agus le haghaidh an dá thosaíocht chothrománacha. Féadfar gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh freisin le haghaidh na codanna áirithe de na Conairí Iompair Eorpacha arna iarraidh sin ag na Ballstáit lena mbaineann. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁶.
- (77a) Na forálacha a bhaineann le hiarnróid, agus go háirithe ag aon cheanglas chun aerfoirt agus calafoirt a nascadh le hiarnróid, chomh maith leis na forálacha a bhaineann le críochfoirt lasta ilmhódacha, níor cheart feidhm a bheith ag na forálacha sin maidir leis an gCipir, le Málta agus leis na limistéir is forimeallaí chomh fada nach mbunófar aon chóras iarnróid ar a gcríoch. Níor cheart feidhm a bheith ag na forálacha a bhaineann le páirceáil shábháilte agus shlán maidir leis na Ballstáit agus na réigiúin sin toisc nach bhfuil na spásanna páirceála sin riachtanach cionn is nach mbíonn trácht lasta bóthair ar idirthuras ar a gcríoch.
- (78) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóirí an Rialacháin seo, go háirithe an gréasán tras-Eorpach iompair a bhunú agus a fhorbairt go comhordaitheach, a bhaint amach go leordhóthanach toisc gur gá na cuspóirí sin a chomhordú, agus gur fearr is féidir é sin a dhéanamh ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta mar a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh ar an Aontas Eorpach. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Rialachán seo thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí sin a ghnóthú.

²⁶ Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13).

- (79) Is gá Rialachán (AE) 2021/1153 a leasú chun a fhorálacha a oiriúnú d'fhonn Conairí an Chroíghréasáin a chomhtháthú i gConairí Iompair Eorpacha. Saineofar sainmhíniú agus ailíniú na gConairí Iompair Eorpacha sa Rialachán seo agus déanfaidh siad ionad Conairí an Chroíghréasáin mar a shainítear sa Rialachán sin.
- (80) Is gá Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 a leasú chun a fhorálacha a oiriúnú d'fhonn na Conairí Lasta Iarnróid a chomhtháthú i gConairí Iompair Eorpacha.
- (81) Ba cheart Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 a aisghairm.

CAIBIDIL I

PRIONSABAIL GHINEARÁLTA

Airteagal 1

Ábhar

1. Leis an Rialachán seo, bunaítear treoirlínte chun gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt ina mbeidh an gréasán cuimsitheach agus an croíghréasán, agus an croíghréasán breisithe, an dá ghréasán roimhe seo á mbunú ar bhonn an ghréasáin chuimsithigh.
2. Aithnítear sa Rialachán seo:
 - (a) Conairí Eorpacha Iompair a bhfuil tábhacht mhór straitéiseach ag baint leo ar bhonn stráicí tosaíochta an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair;
 - (b) tionscadail leasa choitinn agus sonraítear na ceanglais atá le comhlíonadh chun bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bhainistiú.
3. Leagtar amach sa Rialachán seo na tosaíochtaí chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt agus déantar foráil maidir le bearta chun an gréasán tras-Eorpach iompair a chur chun feidhme.

Airteagal 2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an Rialachán seo maidir leis an ngréasán tras-Eorpach iompair faoi mar a shonraítear é sna léarscáileanna a leagtar amach in Iarscríbhinn I agus sna liostaí in Iarscríbhinn II. Is é atá sa ghréasán tras-Eorpach iompair bonneagar iompair, lena gcuimsítear bonneagar chun breoslaí ionadúla a imscaradh, córais TCF le haghaidh an iompair chomh maith le bearta lena gcuirtear chun cinn bainistiú éifeachtúil bonneagair den sórt sin agus úsáid éifeachtúil bhonneagair den sórt sin agus lena gceadaítear seirbhísí iompair inbhuanaithe agus éifeachtúla a bhunú agus a oibriú.
2. Bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, is é atá ann an bonneagar d'iompar iarnróid, iompar ar uiscebhealaí intíre, iompar de bhóthar, iompar muirí, aeriompar agus d'iompar ilmhódach lena n-áirítear i nóid uirbeacha, mar a leagtar síos sna codanna ábhartha de Chaibidlí II, III agus IV.

Airteagal 3

Sainmhínithe

Chun críocha an Rialacháin seo, tá feidhm ag na sainmhínithe seo a leanas:

- (a) ciallaíonn ‘tionscadal leasa choitinn’ aon tionscadal a chuirtear i gcrích de bhun an Rialacháin seo;
- (b) ciallaíonn ‘tír chomharsanachta’ tríú tír a thagann faoi Bheartas Comharsanachta na hEorpa, faoin mBeartas um Méadú, faoin Limistéar Eorpach Eacnamaíoch, faoi Chomhlachas Saorthrádála na hEorpa nó faoin gComhaontú idir an tAontas agus an Ríocht Aontaithe maidir le Trádáil agus Comhar;
- (c) ciallaíonn ‘réigiún NUTS’ réigiún mar a aicmítear i Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003 maidir le haicmiú coiteann a bhunú d’aonaid chríochacha ar mhaithe le staidreamh;

- (d) ciallaíonn ‘stráice trasteorann’ an chuid lena n-áiríthítear leanúnachas tionscadail leasa choitinn ar an dá thaobh den teorainn, idir na nóid uirbeacha is neasa do theorainn an dá Bhallstát nó idir Ballstát agus tír chomharsanacht;
- (e) ciallaíonn ‘scrogall’ bacainn fisiceach, teicniúil, feidhmiúil, oibríochtúil nó riaracháin a dtarlaíonn cliseadh an chórais dá thoradh, ar cliseadh é a mbíonn tionchar aige ar leanúnachas sreabha fadraoin nó trasteorann;
- (f) ciallaíonn ‘nód uirbeach’ limistéar uirbeach ina bhfuil eilimintí bhonneagar iompair an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, amhail calafoirt lena n-áirítear críochfoirt, aerfoirt, stáisiúin iarnróid, críochfoirt busanna, ardáin agus saoráidí lóistíochta agus críochfoirt lasta atá suite sa limistéar uirbeach agus máguaird, nasctha le heilimintí eile den bhonneagar sin agus leis an mbonneagar don trácht réigiúnach agus áitiúil, lena n-áirítear an ceann a bhaineann le modhanna gníomhacha;
- (g) ciallaíonn ‘gréasán iargúlta’ gréasán iarnróid Ballstáit, nó cuid de, a bhfuil leithead rianta aige atá éagsúil ón leithead rianta Eorpach caighdeánach ainmniúil (1435 mm).
- (h) Scriosta;
- (i) ciallaíonn ‘iompar ilmhódach’ iompar paisinéirí nó lasta, nó iad araon, ina n-úsáidtear dhá cheann nó níos mó de mhodhanna iompair;
- (j) ciallaíonn ‘seirbhísí soghluaisteachta digiteacha ilmhódacha’ seirbhísí mar a shainmhínítear in Airteagal [...] de Threoir 2010/40 (AE) maidir leis an gcreat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh²⁷;

²⁷ Treoir XXX/... lena n-athbhreithnítear Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2010 maidir le creat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh i réimse an iompair de bhóthar agus le haghaidh comhéadan le modhanna eile iompair (IO L [...]).

- (k) ciallaíonn ‘idir-inoibritheacht’ an cumas atá ag an mbonneagar i modh iompair, lena n-áirítear na coinníollacha uile rialúcháin, teicneolaíochta agus oibríochta, lena n-áirítear bonneagar digiteach i modh iompair nó i ndeighleog, ligean do shreabha tráchta agus faisnéise sábháilte atá gan bhriseadh, ar sreabha iad a bhaineann na leibhéil feidhmíochta is gá don bhonneagar sin nó don mhodh sin amach;
- (l) ciallaíonn ‘mol ilmhódach paisinéirí’ pointe nasctha idir dhá mhodh iompair le haghaidh paisinéirí ar a laghad, ina n-áirithítear faisnéis taistil, rochtain ar iompar poiblí agus aistrithe idir modhanna, lena n-áirítear modhanna gníomhacha, agus a fheidhmíonn mar chomhéadan idir nóid uirbeacha agus gréasáin iompair níos faide;
- (m) ciallaíonn ‘críochfort lasta ilmhódach’ struchtúr atá feistithe chun trasloingsiú idir dhá mhodh iompair ar a laghad nó idir dhá chóras dhifriúla iarnróid, agus chun lasta a stóráil go sealadach, amhail críochfoirt i gcalafoirt intíre nó mhuirí, in aerfoirt maille le críochfoirt iarnróid;
- (n) ciallaíonn ‘ardán lóistíochta’ limistéar atá nasctha go díreach le bonneagar iompair an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair lena n-áirítear críochfort lasta amháin ar a laghad, agus lena féidir gníomhaíochtaí lóistíochta a dhéanamh;
- (o) ciallaíonn ‘plean um shoghluaisteacht uirbeach inbhuanaithe’ (SUMP) doiciméad le haghaidh pleanáil soghluaisteachta straitéisí, arb é is aidhm dó feabhas a chur, ar bhealach inbhuanaithe, ar inrochtaineacht agus ar shoghluaisteacht laistigh den limistéar uirbeach feidhmiúil do dhaoine, do ghnólachtaí agus d’earraí, go háirithe d’fhonn cáilíocht saoil níos fearr a bhaint amach;
- (p) ciallaíonn ‘modhanna gníomhacha’ daoine nó earraí a iompar trí mhodhanna neamh-mhótaraith, bunaithe ar ghníomhaíocht choirp an duine, lena n-áirítear iad siúd a bhfuil tiomáint chúntach leictreach acu dá dtagraítear in Airteagal 2(2) (h) de Rialachán (AE) Uimh. 168/2013;

- (q) ciallaíonn ‘córais TFC le haghaidh iompair’ córais agus feidhmchláir theicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide a úsáideann teicneolaíochtaí faisnéise, cumarsáide, loingseoireachta nó suite/logánaithe, lenar féidir na sonraí agus an fhaisnéis a phróiseáil, a stóráil agus a mhalartú is gá chun bonneagar, soghluaisteacht agus trácht a bhainistiú go héifeachtach ar an ngréasán tras-Eorpach iompair, faisnéis ábhartha a thuairisciú do na húdaráis agus seirbhísí breisluacha a sholáthar do shaoránaigh, do lastóirí agus d’oibreacha, lena n-áirítear córais chun an gréasán a úsáid go hathléimneach, go slán sábháilte, fóna ó thaobh an chomhshaoil de agus éifeachtúil ó thaobh toillte de. Áirítear orthu sin córais, teicneolaíochtaí agus seirbhísí dá dtagraítear i bpointí (r) go (x) agus féadfar a áireamh orthu freisin feistí ar bord a bhfuil comhpháirteanna comhfhreagracha bonneagair nó digiteacha acu;
- (r) ciallaíonn ‘córas cliste iompair’ (ITS) córas mar a shainmhínítear in Airteagal 4(1) de Threoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2010 maidir le creat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh i réimse an iompair de bhóthar agus le haghaidh comhéadan le modhanna eile iompair²⁸;
- (s) ciallaíonn ‘Córais Faireacháin agus Faisnéise um Thrácht Árthach’ (VTMIS) córais a bunaíodh le Treoir 2002/59/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁹;
- (t) ciallaíonn ‘Seirbhísí Faisnéise Tráchta Abhann (RIS)’ teicneolaíochtaí faisnéise agus cumarsáide ar uiscebhealaí intíre mar a shainmhínítear in Airteagal 3, pointe (a) de Threoir 2005/44/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³⁰;

²⁸ Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2010 maidir leis an gcreat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh i réimse an iompair de bhóthar agus le haghaidh comhéadan le modhanna iompair eile (IO L 207, 6.8.2010, lch. 1).

²⁹ Treoir 2002/59/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Meitheamh 2002 lena mbunaítear córas faireacháin agus faisnéise um thrácht soithí de chuid an Chomhphobail agus lena n-aisghairtear Treoir 93/75/CEE ón gComhairle (IO L 208, 5.8.2002, lch. 10).

³⁰ Treoir 2005/44/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Meán Fómhair 2005 maidir le seirbhísí faisnéise tráchta abhann comhchuibhithe ar uiscebhealaí intíre sa Chomhphobal (IO L 255, 30.9.2005, lch. 152).

- (u) ciallaíonn ‘timpeallacht Eorpach Ionaídlfhreastail Mhuirí’ (EMSWe) an creat dlíthiúil agus teicniúil mar a shainmhínítear i Rialachán (AE) 2019/1239 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³¹;
- (v) ciallaíonn ‘Córas Bainistithe Aerthrachta/Seirbhísí Aerloingseoireachta’ (Córas BAT/SAL) córas BAT/SAL mar a shainmhínítear in Airteagal 3(7) de Rialachán (AE) 2018/1139;
- (w) ciallaíonn ‘an Córas Eorpach um Bainistiú Tráchta Iarnróid’ (ERTMS) an córas dá dtagraítear i dTreoir (AE) 2016/797, agus san Iarscríbhinn, pointe 2.2, a ghabhann le Rialachán (AE) 2016/919 ón gCoimisiún³²;
- (x) ciallaíonn ‘ERTMS atá bunaithe ar raidió’ ERTMS ar leibhéal 2 nó ar leibhéal 3 a úsáideann raidió chun údaráis a dhul chuig an traein de bhun Rialachán (AE) 2016/919 ón gCoimisiún³³;
- (y) ciallaíonn ‘córais aicme B’ córais cosanta traenach agus córais leagáide gutha raidió mar a shainmhínítear i bpointe 2.2 den Iarscríbhinn a ghabhann le Rialachán (AE) 2016/919 ón gCoimisiún;
- (z) ciallaíonn ‘calaífort muirí’ calaífort muirí mar a shainmhínítear in Airteagal 2(16) de Rialachán (AE) 2017/352;
- (aa) ciallaíonn ‘loingseoireacht ghearrthuais’ gluaiseacht lastais agus paisinéirí ar an bhfarraige idir calaífort atá suite in uiscí geografacha Ballstáit nó roinnt Ballstát nó idir calaífort atá suite in uiscí Ballstát agus calaífort atá suite in uiscí tríú tír chomharsanachta a bhfuil imeallbhord aici ar uiscí teorann na bhfarraigí de chuid Ballstáit amháin nó roinnt Ballstát;

³¹ Rialachán (AE) 2019/1239 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Meitheamh 2019 lena mbunaítear timpeallacht Eorpach Ionaídlfhreastail Mhuirí agus lena n-aisghairtear Treoir 2010/65/AE (IO L 198, 25.7.2019, lch. 64).

³² Rialachán (AE) Uimh. 2016/919 ón gCoimisiún an 27 Bealtaine 2016 maidir leis na sonraíochtaí teicniúla le haghaidh idir-inoibritheacht a bhaineann le fochóras ‘bonneagair’ chóras iarnróid an Aontais Eorpaigh (IO L 158, 15.6.2016, lch. 1).

³³ Rialachán (AE) Uimh. 2016/2014 ón gCoimisiún an 27 Bealtaine 2016 maidir leis na sonraíochtaí teicniúla le haghaidh idir-inoibritheacht a bhaineann le ‘fóchórais um rialú agus ceannas agus um chomharthaíocht’ an chórais iarnróid san Aontas Eorpach (IO L 158, 15.6.2016, lch. 1).

- (ab) ciallaíonn ‘faisnéis leictreonach ar iompar lastais’ (eFTI) cumarsáid leictreonach na faisnéise rialála idir oibreoirí eacnamaíocha agus údaráis inniúla i gcomhréir le Rialachán (AE) 2020/1056 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³⁴;
- (ac) ciallaíonn ‘Aerspás Eorpach Aonair’ (SES) na córais a bunaíodh faoi Rialacháin (CE) Uimh. 549/2004³⁵, (CE) 550/2004³⁶, (CE) Uimh. 551/2004³⁷, agus (AE) Uimh. 2018/1139³⁸ ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle chun caighdeáin sábháilteachta aerthráchta a atreisiú, chun rannchuidiú le forbairt inbhuanaithe an chórais aeriompair agus chun feidhmíocht fhoriomlán na bainistíochta aerthráchta agus na seirbhísí aerloingseoireachta le haghaidh gnáth-aerthráchta san Eoraip a fheabhsú;
- (ad) ciallaíonn ‘port aerárthaí ingearacha’ limistéar le haghaidh aerárthaí ingearacha a éiríonn de thalamh agus a thuirlíngíonn ar talamh go hingearach (VTOL);
- (ae) ciallaíonn ‘láthair teagmhála aerárthaigh’ láthair i limistéar ainmnithe de naprún an aerfoirt a bhfuil droichead bordála paisinéirí ann;

³⁴ Rialachán (AE) 2020/1056 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Iúil 2020 maidir le faisnéis leictreonach faoi iompar lastais (IO L 249, 31.7.2020, lch. 33).

³⁵ Rialachán (CE) Uimh. 549/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Márta 2004 lena leagtar síos an creat chun an t-aerspás Eorpach aonair a chruthú (IO L 96, 31.3.2004, lch. 1).

³⁶ Rialachán (CE) Uimh. 550/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Márta 2004 maidir le seirbhísí aerloingseoireachta a sholáthar san aerispás Eorpach aonair (IO L 96, 31.3.2004, lch. 10).

³⁷ Rialachán (AE) Uimh. 551/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Márta 2004 maidir le heagrú agus úsáid an aerispáis san Aontas Eorpach aonair (IO L 96, 31.3.2004, lch. 20).

³⁸ Rialachán (AE) 2018/1139 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 4 Iúil 2018 maidir le rialacha comhchoiteanna i réimse na heitlíochta sibhialta agus lena mbunaítear Gníomhaireacht Sábháilteachta Eitlíochta an Aontais Eorpaigh (IO L 212, 22.8.2018, lch. 1).

- (af) ciallaíonn ‘tionscadal SESAR’ an tionscadal lena ndéantar nuachóiriú ar bhainistíocht aerthráchta san Eoraip, lena ndírítear ar bhonneagar bainistíochta aerthráchta ardfheidhmíochta caighdeánaithe agus idir-inoibritheach a chur ar fáil san Aontas, bonneagar ina bhfuil timthriall nuálaíochta lena n-áirítear céim shainithe SESAR, céim forbartha SESAR agus céim imscartha SESAR;

(af2) ciallaíonn ‘spásfort’ suiteáil chun árthaí spáis a thástáil agus a sheoladh;

- (ag) ciallaíonn ‘Tionscadal Iarnróid na hEorpa’ tionscadal de chuid Chomhghnóthas Iarnróid na hEorpa, nó Shift2Rail a bhí ann roimhe;
- (ah) ciallaíonn ‘an Máistirphlean BAT don Eoraip’ an plean lena thacaigh Cinneadh 2009/320/CE³⁹ ón gComhairle, agus mar a leasaíodh é ina dhiaidh sin⁴⁰;
- (ai) ciallaíonn ‘rialachas lasta iarnróid’ na comhlachtaí rialachais dá dtagraítear in Airteagal 8 de Rialachán (AE) 913/2010;
- (aj) ciallaíonn ‘cothabháil’ oibreacha atá beartaithe chun riocht agus cumas an bhonneagair atá ann cheana a chothabháil le linn a shaolré;
- (ak) ciallaíonn ‘anailís chostais is tairbhe shocheacnamaíoch’ measúnú cainníochtaithe *ex ante* ar luach tionscadail, bunaithe ar mhodheolaíocht aitheanta, agus na sochair agus na costais ábhartha uile don tsochaí, don eacnamaíocht, don tsláinte, don aeráid agus don chomhshaol á gcur san áireamh. Bunófar an anailís ar na costais agus na sochair a bheidh ann don aeráid agus don chomhshaol ar an measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol a chuirtear i gcrích de bhun Threoir 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴¹;
- (al) ciallaíonn ‘breoslaí ionadúla’ breoslaí ionadúla mar a shainmhínítear in Airteagal 2(3) de Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];

³⁹ IO L 95, 9.4.2009, lch. 41

⁴⁰ Cinneadh 2009/320/CE ón gComhairle an 30 Márta 2009 lena dtacaítear leis an Máistirphlean Eorpach um Bainistíocht Aerthráchta de chuid thionscadal Thaighde BAT Aerspáis Aonair Eorpaigh (SESAR) (IO L 95, 9.4.2009, lch. 41).

⁴¹ Treoir 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle na 13 Nollaig 2011 maidir le measúnú a dhéanamh ar na héifeachtaí atá ag tionscadail phoiblí agus phríobháideacha áirithe i ndáil leis an gcomhshaol (IO L 26, 28.1.2012, lch. 1).

- (am) ciallaíonn ‘limistéar páirceála sábháilte agus slán’ limistéar páirceála inrochtana do thiománaithe a bhíonn ag gabháil d’iompar earraí nó paisinéirí, a chomhlíonann ceanglais Airteagal 8a (1) de Rialachán (CE) Uimh. 561/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴² agus atá deimhnithe i gcomhréir le caighdeáin agus nósanna imeachta an Aontais, de bhun Airteagal 8a (2) den Rialachán sin;
- (an) ciallaíonn ‘córas meá-faoi-shiúl’ córas uathoibríoch arna chur ar bun ar an mbonneagar bóthair a bhfuil sé mar chuspóir aige feithiclí nó cónaisc feithiclí atá i gcúrsaíocht a shainaithint ar dóigh dóibh dul thar na teorainneacha meáchain ábhartha, i gcomhréir le Treoir 96/53/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴³.
- (ao) ciallaíonn ‘cinneadh údarúcháin tionscadail’ an cinneadh nó sraith cinntí, a d’fhéadfadh a bheith de chineál riaracháin, a dhéanann údarás nó údaráis de chuid Ballstáit, gan údaráis achomhairc riaracháin ná bhreithiúnacha a bheith san áireamh, ag an am céanna nó i ndiaidh a chéile, faoi chóras dlí náisiúnta agus faoi dhlí riaracháin lena gcinntear cibé acu an bhfuil nó nach bhfuil tionscnóir i dteideal an tionscadail a chur chun feidhme sa limistéar geografach lena mbaineann ar an gcroíghréasán, an croíghréasán breisithe nó an gréasán cuimsitheach, gan dochar d’aon chinneadh a ghlacfar i gcomhthéacs nós imeachta achomhairc riaracháin nó bhreithiúnaigh.

Airteagal 4

Cuspóirí an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair

1. Is é an cuspóir foriomlán a bhaineann leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt gréasán ilmhódach amháin ar fud an Aontais ar ardcháilíocht a bhunú.

⁴² Rialachán (CE) Uimh. 561/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Márta 2006 maidir le comhchuibhiú reachtaíochta sóisialta áirithe a bhaineann le hiompar de bhóthar (IO L 102, 11.4.2006, lch. 1).

⁴³ Treoir 96/53/CE ón gComhairle an 25 Iúil 1996 lena leagtar síos toisí údaraithe uasta sa trácht náisiúnta agus idirnáisiúnta agus meáchan údaraithe uasta sa trácht idirnáisiúnta le haghaidh feithiclí bóthair áirithe ag gluaiseacht laistigh den Chomhphobal (IO L 235, 17.9.1996, lch. 59).

2. Leis an ngréasán tras-Eorpach iompair, neartófar comhtháthú sóisialta, eacnamaíoch agus críochach an Aontais agus cuirfear le cruthú limistéir Eorpaigh iompair aonair a bheidh inbhuanaithe, sábháilte, éifeachtúil agus athléimneach, agus a mhéadóidh na sochair dá úsáideoirí agus a thacóidh le fás uileghabhálach. Léireoidh sé breisluach Eorpach trí chur leis na cuspóirí a leagtar síos sna ceithre chatagóir seo a leanas:

(a) inbhuanaitheacht tríd an méid seo a leanas:

- (i) soghluaisteacht astaíochtaí nialasacha agus ísle a chur chun cinn i gcomhréir le spriocanna ábhartha an Aontais maidir le laghdú ar CO₂;
- (ii) úsáid níos fearr modhanna iompair níos inbhuanaithe a chumasú, go háirithe trí ghréasán paisinéirí iarnróid fad-achair a fhorbairt a thuilleadh, lena n-áirítear ar ardluas, agus gréasán lasta iarnróid idir-inoibritheach, gréasán iontaofa loingseoireachta intíre agus gearrthurais muiriompair ar fud an Aontais, agus trí mhodhanna gníomhacha iompair a chur chun cinn freisin;
- (iii) an méadú ar chosaint an chomhshaoil;
- (iv) seachtrachtaí diúltacha a laghdú, lena n-áirítear na costais sin a bhaineann leis an gcomhshaol, leis an tsláinte, le plódú agus le tionóiscí;
- (v) níos mó cinnteachta fuinnimh;

(b) comhtháthú tríd an méid seo a leanas:

- (i) inrochtaineacht agus nascacht gach réigiúin den Aontas, lena n-áirítear réigiúin atá forimeallach agus réigiúin eile atá iargúlta, oileánach, cúlanta agus sléibhtiúil, chomh maith le limistéir inar tearc an daonra;
- (ii) na bearnaí atá i gcáilíocht bhonneagair idir na réigiúin agus na Ballstáit a laghdú;

- (iii) comhordú éifeachtúil agus idirnasca idir bonneagar iompair le haghaidh tráchta fadraoin ar thaobh amháin, agus le haghaidh tráchta réigiúnaigh agus áitiúil agus seirbhís iompair i nóid uirbeacha ar an taobh eile, i gcás tráchta paisinéirí agus lasta araon;
 - (iv) bhonneagar iompair a léiríonn na cásanna sonracha i gcodanna éagsúla den Aontas agus a dhéanann foráil maidir le cumhdach cothrom i ndáil le réigiúin uile na hEorpa;
- (c) éifeachtúlacht trí:
- (i) dheireadh a chur le bonneagar scrogall agus an bhearna a líonadh idir na naisc atá in easnamh, laistigh de na bonneagair iompair agus ag pointí ceangail eatarthu sin araon, laistigh de chríocha na mBallstát agus eatarthu;
 - (ii) scrogaill idir-inoibritheachta a bhaint, lena n-áirítear bearnaí sa digitiú;
 - (iii) idir-inoibritheacht na ngréasán iompair náisiúnta, réigiúnach agus áitiúil;
 - (iv) chomhtháthú agus idirnasca barrmhaith na modhanna iompair go léir, lena n-áirítear i nóid uirbeacha;
 - (v) iompar d'ardcháilíocht a chur chun cinn a bheidh éifeachtúil ó thaobh an gheilleagair agus a chuirfidh le fás agus le hiomaíochas breise eacnamaíochta;
 - (vi) bhonneagar nua agus an bonneagar atá i bhfeidhm cheana a úsáid ar bhonn níos éifeachtúla;
 - (vii) choincheapa teicneolaíochta agus oibríochta atá nuálach a chur i bhfeidhm ar bhealach cost-éifeachtach;
- (d) na sochair dá úsáideoirí a mhéadú trí:
- (i) inrochtaineacht úsáideoirí a áirithiú agus a riachtanais soghluaisteachta agus iompair a chomhlíonadh, agus riachtanais daoine i gcásanna leochaileachta á gcur san áireamh go háirithe, lena n-áirítear daoine faoi mhíchumas nó daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus daoine a chónaíonn i réigiúin iargúlta, lena n-áirítear na réigiúin agus na hoileáin is forimeallaí;

- (ii) chaighdeáin atá slán, sábháilte agus ar ardcháilíocht a áirithiú d'iompar paisinéirí agus lasta araon, lena n-áirítear cáilíocht seirbhísí do na húsáideoirí;
- (iii) tacú le cáilíocht, éifeachtúlacht agus inbhuanaitheacht seirbhísí iompair atá inrochtana agus inacmhainne;
- (iv) tacú le soghluaisteacht atá oiriúnach don aeráid atá ag athrú agus atá athléimneach ó thaobh guaiseacha nádúrtha agus tubaistí de dhéantús an duine, agus a éascú go n-imscarfar seirbhísí éigeandála agus tarrthála go héifeachtúil agus go gasta, lena n-áirítear do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe;
- (v) stóinseacht an bhonneagair a áirithiú, go háirithe maidir le stráicí trasteorann;
- (vi) réitigh iompair mhalartacha a thairiscint, lena n-áirítear ar mhodhanna eile, i gcás suaitheadh sa ghréasán.
- (vii) tacú le modhanna gníomhacha soghluaisteachta trí inrochtaineacht agus cáilíocht an bhonneagair ghaolmhair a fheabhsú, agus, dá bhrí sin, sábháilteacht agus sláinte a fheabhsú d'úsáideoirí gníomhacha bonneagair agus tairbhí comhshaoil na modhanna sin a chothú;

Airteagal 5

Gréasán atá tíosach ar acmhainní agus cosaint an chomhshaoil

1. Déanfar an gréasán tras-Eorpach iompair a phleanáil, a fhorbairt agus a oibriú ar bhealach a bheidh tíosach ar acmhainní, i gcomhréir le ceanglais infheidhme an Aontais agus na ceanglais náisiúnta maidir leis an gcomhshaoil, tríd an méid seo a leanas a dhéanamh:
 - (a) bonneagar nua a fhorbairt, bonneagar iompair atá ann cheana a fheabhsú agus a chothabháil, go háirithe tríd an mbonneagar a chothabháil le linn shaolré na planála nó le linn chéim na planála ina bhfuil an bonneagar á thógáil nó á fheabhsú agus tríd an mbonneagar a choimeád i mbun oibríochta;

- (b) comhtháthú agus idirnascadh bonneagair a bharrfheabhsú;
- (c) bonneagar athluchtaithe agus athbhreoslaithe breoslaí ionadúla a imscaradh;
- (d) teicneolaíochtaí nua agus córais TFC le haghaidh iompair a imscaradh chun feidhmíocht an bhonneagair a chaomhnú nó a fheabhsú, i gcás ina bhfuil bonn cirt eacnamaíoch leis an imscaradh sin nó ina bhfuil sé riachtanach chun sábháilteacht agus slándáil a fheabhsú;
- (e) úsáid an bhonneagair a bharrfheabhsú, go háirithe trí bhainistiú éifeachtúil toillte agus tráchta agus tríd an aistriú i dtreo patrúin soghluaisteachta níos inbhuanaithe, lena n-áirítear seirbhísí iompair ilmhódacha atá inbhuanaithe, tarraingteach agus éifeachtúil a fhorbairt;
- (f) sineirgí a d'fhéadfadh a bheith ann le gréasáin eile a chur san áireamh, go háirithe na gréasáin thras-Eorpacha fuinnimh nó teileachumarsáide nó an gréasán dé-úsáide a shaináithnítear sna Ceanglais Mhíleata maidir leis an tSoghluaisteacht Mhíleata laistigh den Aontas agus lasmuigh de;
- (g) bonneagar glas, inbhuanaithe agus athléimneach ó thaobh aeráide de a fhorbairt a bheidh deartha chun an tionchar diúltach ar shláinte na saoránach atá ina gcónaí timpeall an ghréasáin, ar an gcomhshaol agus ar dhíghrádú na n-éiceachóras a laghdú a mhéid is féidir;
- (h) aird iomchuí a thabhairt ar athléimneacht an ghréasáin iompar agus a bhonneagar, go háirithe ag stráicí trasteorann, maidir le haeráid atá ag athrú chomh maith le guaiseacha nádúrtha nó tubaistí de dhéantús an duine, chomh maith le suaitheadh, bíodh sé in aon turas nó ná bíodh, lena n-áirítear i gcás tráchta, d'fhonn aghaidh a thabhairt ar na dúshláin sin;
- (i) Scriosta.

2. Agus an gréasán tras-Eorpach iompair á phleanáil agus á fhorbairt acu, féadfaidh na Ballstáit an t-ailíniú mionsonraithe ar bhealaí i dtaca le stráicí a oiriúnú, agus aird á tabhairt ar na himthosca ar leith sna codanna éagsúla den Aontas, amhail gnéithe topagrafacha na réigiún lena mbaineann agus breithnithe comhshaoil agus comhlíonadh an Rialacháin seo á áirithiú ag an am céanna. Ní rachaidh an t-oiriúnú sin thar a bhfuil ceadaithe faoin geinneadh ábhartha údarúcháin tionscadail.

3. Cuirfear measúnú comhshaoil ar phleananna agus ar thionscadail i gcrích i gcomhréir le Treoir 92/43/CEE ón gComhairle⁴⁴, Treoracha 2000/60/CE⁴⁵, 2001/42/CE⁴⁶, 2002/49/CE⁴⁷, 2009/147/CE⁴⁸ agus 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴⁹. I gcás na dtionscadal leasa choitinn nach bhfuil tús curtha fós leis an bpróiseas soláthair le haghaidh measúnú comhshaoil ina leith ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, ba cheart comhlíonadh an phrionsabail ‘gan dochar suntasach a dhéanamh’ a mheas freisin.

Airteagal 6

An gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt de réir a chéile

1. Gan dochar d’Airteagal 8, mír 4ú, déanfar an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt de réir a chéile i dtrí chéim: croíghréasán a bheith curtha i gcrích faoin 31 Nollaig 2030, croíghréasán breisithe faoin 31 Nollaig 2040, agus an gréasán cuimsitheach faoin 31 Nollaig 2050, mura sonraítear a mhalairt sa Rialachán seo. Bainfear é sin amach, go háirithe, trí struchtúr a chur chun feidhme le haghaidh an ghréasáin sin ag a bhfuil cur chuige modheolaíoch comhleanúnach agus trédhearcach, ina mbeidh gréasán cuimsitheach agus croíghréasán agus croíghréasán breisithe, ina mbeidh nóid iompair agus uirbeacha mar phointí ceangail ilmhódacha idir trácht fadraoin agus na gréasáin réigiúnacha agus áitiúla iompair.

⁴⁴ Treoir 92/43/CEE ón gComhairle an 21 Bealtaine 1992 maidir le gnáthóga nádúrtha agus fána agus flóra fiáine a chaomhnú (IO L 206, 22.7.1992, lch. 7).

⁴⁵ Treoir 2000/60/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2000 lena mbunaítear creat do ghníomhaíocht Chomhphobail i réimse an bheartais uisce (IO L 327, 22.12.2000, lch. 1).

⁴⁶ Treoir 2001/42/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Meitheamh 2001 maidir le héifeachtaí pleananna agus clár áirithe ar an gcomhshaoil a mheasúnú (IO L 197, 21.7.2001, lch. 30).

⁴⁷ Threoir 2002/49/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Meitheamh 2002 a bhaineann leis an torann timpeallachta a mheasúnú agus a bhainistiú (IO L 189 18.7.2002, lch. 12).

⁴⁸ Treoir 2009/147/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Samhain 2009 maidir le héin fhiáine a chaomhnú (IO L 20, 26.1.2010, lch. 7).

⁴⁹ Treoir 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle na 13 Nollaig 2011 maidir le measúnú a dhéanamh ar na héifeachtaí atá ag tionscadail phoiblí agus phríobháideacha áirithe i ndáil leis an gcomhshaoil (IO L 26, 28.1.2012, lch. 1).

2. Is é a bheidh sa ghréasán cuimsitheach na bonneagair iompair ar fad atá ann cheana agus atá beartaithe atá mar chuid den ghréasán tras-Eorpach iompair mar aon leis na bearta a chuireann chun cinn úsáid bhonneagair den sórt sin a bheidh éifeachtúil agus inbhuanaithe ó thaobh an chomhshaoil agus na sochaí.
3. Is é a bheidh sa chroíghréasán breisithe na codanna sin den ghréasán tras-Eorpach iompair a fhorbrófar mar ábhar tosaíochta chun na cuspóirí a bhaint amach d'fhonn an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt.

Airteagal 7

Conairí Iompair na hEorpa

Is éard a bheidh sna Conairí Eorpacha Iompair na codanna sin den chroíghréasán nó den chroíghréasán breisithe is mó a bhfuil tábhacht straitéiseach ag baint leo chun sreabha iompair lasta agus paisinéirí atá inbhuanaithe agus ilmhódach a fhorbairt san Eoraip agus chun bonneagar idir-inoibritheach ar ardcháilíocht agus feidhmíocht oibríochtúil a fhorbairt.

Airteagal 8

Tionscadail leasa choitinn

1. Cuirfidh tionscadail leasa choitinn leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt trí bhonneagar nua iompair a chruthú, tríd an mbonneagar iompair atá ann cheana a uasghrádú nó trí bhearta lena gcuirtear chun cinn úsáid an ghréasáin ar bhealach a bheidh tíosach ar acmhainní.
2. Maidir le tionscadal leasa choitinn:
 - (a) léireoidh sé breisluach Eorpach trí rannchuidiú sé leis na cuspóirí a thagann faoi dhá cheann ar a laghad de na ceithre chatagóir mar a leagtar amach in Airteagal 4 iad; agus

- (b) beidh sé inmharthana ó thaobh an gheilleagair de ar bhonn anailís chostais/sochair shocheacnamaíoch nó, i gcás limistéar inar tearc an daonra, rannchuideoidh sé go dearfach le forbairt an ghréasáin ar bhonn anailís chostais/sochair shocheacnamaíoch.
- (c) Scriosta.
3. Cuimsíonn tionscadal leasa choitinn a thimthriall iomlán, lena n-áirítear staidéir indéantachta agus nósanna imeachta ceada, tógáil, oibriú agus meastóireacht.
4. Déanfaidh na Ballstáit na bearta ar fad is gá chun a áirithiú go gcomhlíonfaidh na tionscadail na rialacha agus na nósanna imeachta ábhartha ar leibhéal an Aontais agus ar an leibhéal náisiúnta, go háirithe gníomhartha dlí an Aontais maidir leis an gcomhshaol, cosaint aeráide, sábháilteacht, slándáil, iomaíocht, státabhair, soláthar poiblí, sláinte phoiblí agus inrochtaineacht maille le reachtaíocht maidir le neamh-idirdhealú.
- 4a. Braitheann cur chun feidhme na dtionscadal leasa choitinn ar mhéid aibíochta na dtionscadal, ar chomhlíonadh nósanna imeachta dlíthiúla an Aontais agus nósanna imeachta dlíthiúla náisiúnta agus ar infhaighteacht acmhainní airgeadais, gan dochar do ghealltanais airgeadais ó Bhallstát nó ón Aontas.
5. Féadfaidh an Coimisiún a mholadh do na Ballstáit eintitis aonair a bhunú chun comhordú, tógáil agus/nó bainistiú a dhéanamh ar thionscadail bhonneagair trasteorann leasa choitinn, go háirithe i gcás tionscadail mhórscála chasta. Beidh stádas breathnóra ag an gComhordaitheoir Eorpach ábhartha ar an mbord maoirseachta nó ar chomhlacht stiúrtha comhchosúil den eintiteas aonair sin.

Airteagal 9

Comhar le tríú tíortha

1. Féadfaidh an tAontas dul i gcomhar le tríú tíortha chun an gréasán tras-Eorpach iompair a nascadh lena ngréasáin bhonneagair trí thionscadail leasa choitinn, i gcás inarb ábhartha d'fhonn fás eacnamaíoch inbhuanaithe agus iomaíochas a fheabhsú, agus go háirithe chun:

- (a) beartas an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a leathnú go tríú tíortha mar aon le beartais ghaolmhara eile de chuid an Aontais, go háirithe i réimsí an chomhshaoil agus na cosanta aeráide;
- (b) an nasc idir an gréasán tras-Eorpach iompair agus gréasáin iompair na dtríú tíortha ag pointí trasnaithe teorann a áirithiú, lena n-áirithítear ar chríoch an tríú tír, d'fhonn sreabha tráchta rianúla, seiceálacha teorann, faireachas teorann agus nósanna imeachta rialaithe teorann eile a ráthú;
- (ba) an nasc idir an gréasán tras-Eorpach iompair agus gréasáin iompair na dtríú tíortha a áirithiú ar chríoch an tríú tír;
- (c) an bonneagar iompair a thabhairt chun críche, an bonneagar sin i dtríú tíortha a nascann codanna den chroíghréasán san Aontas;
- (d) an idir-inoibritheacht idir an gréasán tras-Eorpach iompair agus gréasáin tríú tíortha a chur chun cinn;
- (e) iompar muirí a éascú agus bealaí loingseoireachta gearrthurais a chur chun cinn le tríú tíortha ar choinníoll nach gcuireann siad le sceitheadh carbóin;
- (f) iompar ar uiscebhealaí intíre a éascú le tríú tíortha;
- (g) aeriompar le tríú tíortha a éascú, chun fás eacnamaíoch agus iomaíochas atá éifeachtúil agus inbhuanaithe a chur chun cinn, lena n-áirítear leathnú an Aerspáis Eorpaigh Aonair agus comhar níos fearr um bainistiú aerthrachta;
- (h) córais TFC don iompar sna tíortha sin a nascadh agus a chur chun feidhme;
- (i) dícharbónú iompair a chur chun cinn, go háirithe trí bhonneagar breoslaí malartacha a úsáid i dtríú tíortha d'fhonn gréasán leanúnach a bhunú a bheidh nasctha leis an ngréasán tras-Eorpach iompair.

2. Leagtar amach in Iarscríbhinn IV léarscáileanna táscacha an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair arna leathnú chuig tíortha sonracha comharsanachta, agus sonraítear, nuair is infheidhme, croíghréasán agus gréasán cuimsitheach de réir chritéir an Rialacháin seo.
3. Ní dhéanfaidh an tAirteagal seo réamhbhreith ar aon chineál ranníocaíochta airgeadais ón Aontas le tionscadail i dtríú tíortha faoi ghníomhartha dlí eile de chuid an Aontais.

CAIBIDIL II

FORÁLACHA GINEARÁLTA

Airteagal 10

Forálacha ginearálta maidir leis an gcroíghréasán, leis an gcroíghréasán breisithe agus leis an ngréasán cuimsitheach

1. Maidir leis an gcroíghréasán, an croíghréasán breisithe agus an gréasán cuimsitheach:
 - (a) sonrófar iad sna léarscáileanna agus sna léarscáileanna atá in Iarscríbhinn I agus sna liostaí atá in Iarscríbhinn II;
 - (b) sonrófar iad a thuilleadh sa tuairisc ar chomhpháirteanna an bhonneagair;
 - (c) comhlíonfar na ceanglais maidir leis na bonneagair iompair a leagtar amach sa Chaibidil seo agus i gCaibidlí III agus IV;
 - (d) beidh siad ina mbonn chun tionscadail leasa choitinn a shainaitheint.

2. Is éard a bheidh sa chroíghréasán agus sa chroíghréasán breisithe na codanna sin den ghréasán cuimsitheach a dhéanfar a fhorbairt mar ábhar tosaíochta chun cuspóirí bheartas an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bhaint amach. Déanfar tagairtí do ‘croíghréasán’ i Rialachán (AE) 2021/1153 a fhorléiriú mar thagairtí a fholáionn ‘croíghréasán’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo. Déanfar tagairtí don ‘croíghréasán’ i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh] a fhorléiriú mar thagairtí do ‘croíghréasán’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo é. Déanfar tagairtí do ‘gréasán cuimsitheach’ i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh] a fhorléiriú mar thagairtí do ‘chroíghréasán méadaithe’ agus do ‘gréasán cuimsitheach’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo.

3. Leagtar nóid an ghréasáin amach in Iarscríbhinn II agus áirítear iontu nóid uirbeacha agus nóid iompair (aerfoirt, calafoirt mhuirí, calafoirt intíre, críochfort iarnróid agus críochfoirt ar uiscebhealaí intíre).
4. Déanfaidh na Ballstáit na bearta iomchuí don chroíghréasán, don chroíghréasán breisithe agus don ghréasán cuimsitheach atá le forbairt chun forálacha ábhartha an Rialacháin seo a chomhlíonadh faoi na dátaí a shonraítear in Airteagal 6(1), mura sonrófar a mhalairt sa Rialachán seo.

Airteagal 11

Forálacha ginearálta do na Conairí Eorpacha Iompair

1. Na naoi gConair Iompair Eorpacha, eadhon :
 - i. An t-Atlantach;
 - ii. An Mhuir Bhailt — an Mhuir Dhubh — an Mhuir Aeigéach;
 - iii. An Mhuir Bhailt – an Mhuir Aidriadach;
 - iv. An Mheánmhuir;
 - v. An Mhuir Thuaidh – an Réin – an Mheánmhuir;
 - vi. An Mhuir Thuaidh – an Mhuir Bhailt;
 - vii. An Réin – an Danóib;
 - viii. Críoch Lochlann – Meánmhuir;
 - ix. Na Balcáin Thiar – an Mheánmhuir Thoir,

tá siad sonraithe sna léarscáileanna in Iarscríbhinn III.

2. Déanfaidh na Ballstáit na bearta iomchuí maidir leis na Conairí Eorpacha Iompair a bheidh le forbairt chun forálacha an Rialacháin seo a chomhlíonadh, faoin 31 Nollaig 2030 maidir lena mbonneagar ar cuid den chroíghréasán é, agus faoin 31 Nollaig 2040 dá mbonneagar ar cuid den chroíghréasán breisithe é, mura sonraítear a mhalairt sa Rialachán seo.
3. Faoi réir Airteagal 172(2) CFAE, tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 60 den Rialachán seo chun ailíniú na gConairí Iompair Eorpacha in Iarscríbhinn III a ghabhann leis an Rialachán seo a leasú laistigh de theorannacha Airteagal 7, chun forbairt mórshreabhadh trádála agus tráchta nó athruithe substaintiúla ar an ngréasán a chur san áireamh. Maidir le leasuithe ar ailíniú na gconairí a dhéanann difear do na codanna i gcríoch tíortha comharsanachta, bunófar gníomhartha tarmligthe den sórt sin ar chomhaontuithe ardleibhéil maidir le gréasáin bonneagair iompair idir an tAontas agus na tíortha comharsanachta lena mbaineann.

Airteagal 12

Tosaíochtaí ginearálta don chroíghréasán, don ghréasán leathnaithe agus don ghréasán cuimsitheach

1. Agus an croíghréasán, an gréasán leathnaithe agus an gréasán cuimsitheach á bhforbairt, tabharfar tosaíocht ghinearálta do na bearta a bheidh riachtanach chun an méid seo a leanas a dhéanamh:
 - (a) an sciar de mhodhanna iompair níos inbhuanaithe do lasta agus do phaisinéirí a mhéadú, go háirithe i bhfianaise laghdú ar astaíochtaí GCT agus ar thruailliú agus méadú ar thairbhí sóisialta agus eacnamaíocha an iompair;
 - (b) inrochtaineacht agus nascacht níos fearr a áirithiú do réigiúin uile an Aontais agus comhtháthú críochach agus sóisialta á chur san áireamh chomh maith le cás sonrach na réigiún is forimeallaí agus réigiúin iargúlta, oileánacha, fhorimeallacha agus shléibhtiúla chomh maith le limistéir inar tearc an daonra;
 - (c) comhtháthú barrmhaith na modhanna iompair agus idir-inoibritheacht idir modhanna iompair a áirithiú, lena n-áirítear modhanna gníomhacha soghluaisteachta i limistéir uirbeacha;

- (d) bearnaí a líonadh sna naisc atá in easnamh agus deireadh a chur le scrogaill, go háirithe i dtéarmaí idir-inoibritheachta agus le haghaidh stráicí trasteorann;
- (e) an bonneagar is gá a imscaradh chun cúrsaíocht rianúil feithiclí, soithigh agus aerárthaí astaíochtaí nialasacha agus ísle a áirithiú;
- (f) úsáid éifeachtúil agus inbhuanaithe an bhonneagair a chur chun cinn agus, más gá, an toilleadh a mhéadú;
- (g) bonneagar atá ann cheana a choinneáil oibríochtúil agus a cháilíocht a fheabhsú nó a chothabháil ó thaobh shábháilteacht, shlándáil, éifeachtúlacht an chórais iompair agus oibríochtaí iompair, athléimneacht aeráide agus tubaistí, feidhmíocht chomhshaoil, agus leanúnachas sreabha tráchta;
- (h) cáilíocht na seirbhísí agus na gcoinníollacha sóisialta d'oibrithe iompair a fheabhsú, inrochtaineacht do na húsáideoirí uile, lena n-áirítear daoine faoi mhíchumas nó daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus daoine eile i gcásanna leochaileachta;
- (i) digitiú a fheabhsú agus uathoibriú a fhorbairt, go háirithe trí chórais TFC don iompar a chur chun feidhme agus a imscaradh.

2. Chun na bearta a leagtar amach i mír 1 a chomhlánú, tabharfar aird speisialta ar bhearta atá riachtanach don mhéid seo a leanas:

- (a) rannchuidiú le héifeachtaí diúltacha iompar idirthurais iarnróid agus iompar idirthurais de bhóthar ar limistéir uirbeacha a mhaolú; agus
- (b) Aistrithe chuig (a)
- (c) Scriosta;⁵⁰

⁵⁰ Cumascadh an mhír seo a bhaineann le scrogaill a bhaint, go háirithe ó thaobh idir-inoibritheachta de, le mír 1(d).

- (d) úsáid bonneagair a bharrfheabhsú, go háirithe trí bhainistiú éifeachtúil toillte, trí bhainistiú tráchta agus trí fheidhmíocht oibríochtúil a mhéadú.
- (e) rannchuidiú le héifeachtaí dearfacha sláinte agus comhshaoil trí úsáid modhanna gníomhacha soghluaisteachta a chur chun cinn trí bhonneagar comhfhreagrach a fhorbairt le haghaidh rothaíochta agus siúil.

Airteagal 13

Tosaíochtaí ginearálta do na Conairí Iompair Eorpacha

Agus na Conairí Iompair Eorpacha á bhforbairt, tabharfar tosaíocht ghinearálta do na bearta a bheidh riachtanach chun na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- (a) gréasán lasta iarnróid a fheidhmíonn go hiomlán agus atá idir-inoibritheach go hiomlán a fhorbairt ar fud an Aontais;
- (b) gréasán idir-inoibritheach paisinéirí iarnróid ardfeidhmíochta a fhorbairt, lena n-áirítear ar ardluas, ag nascadh nód uirbeacha ar fud an Aontais;
- (c) bonneagar éifeachtúil iompair eitlíochta agus uiscebhealaí intíre agus bonneagar muiriompair atá comhtháite go maith laistigh den Spás Muirí Eorpach a fhorbairt;
- (d) gréasán bóithre sábháilte agus slán a fhorbairt, ina mbeidh bonneagair breoslaí ionadúla leordhóthanacha;
- (e) forbairt ar réitigh fheabhsaithe ilmhódacha agus idir-inoibritheacha iompair;

- (f) comhtháthú idirmhódach an tslabhra lóistíochta ar fad, a idirnasctar le chéile sna nóid iompair agus uirbeacha go héifeachtúil, a chur chun cinn;
- (g) an bonneagar is gá a imscaradh chun cúrsaíocht rianúil feithiclí, soithí agus aerárthaí astaíochtaí nialasacha agus ísle a áirithiú.

CAIBIDIL III
FORÁLACHA SONRACHA
ROINN 1

BONNEAGAR IOMPAIR D' IARNRÓD

Airteagal 14

Comhpháirteanna den bhonneagar

1. Cuimseofar le bonneagar iompair iarnróid na nithe seo a leanas, go háirithe:
 - (a) línte iarnróid, lena n-áirítear:
 - (i) rianta;
 - (ii) pointí;
 - (iii) crosairí comhréidhe;
 - (iv) taobhlaigh;
 - (v) tolláin;
 - (vi) droichid;
 - (vii) tionchar maolaitheach an bhonneagair ar an gcomhshaol;
 - (b) stáisiúin ar na línte atá luaite in Iarscríbhinn I chun paisinéirí a aistriú laistigh de mhodh an iarnróid agus idir modh an iarnróid agus modhanna eile iompair;
 - (c) saoráidí seirbhíse iarnróid ar na línte atá luaite in Iarscríbhinn I seachas stáisiúin paisinéirí mar a shainmhínítear in Airteagal 3(11) de Threoir 2012/34/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵¹, go háirithe clóis eagraithe, saoráidí foirmithe traenach, saoráidí siúntála, taobhlaigh stórála, saoráidí cothabhála, saoráidí teicniúla eile amhail saoráidí glantacháin agus níocháin, saoráidí fóirithinte agus saoráidí athbhreoslaithe; Áirítear leis freisin saoráidí chun leithid a athrú go huathoibríoch;

⁵¹ Treoir 2012/34/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Samhain 2012 lena mbunaítear limistéar Eorpach aonair iarnróid (IO L 343, 14.12.2012, lch. 32).

- (d) naisc na mbealaí rochtana iarnróid leis na críochfoirt ilmhódacha lasta atá nasctha le hiarnród, lena n-áirítear sna bealaí rochtana iarnróid le críochfoirt lasta ilmhódacha i gcalafoirt agus aerfoirt, idir intíre agus mhuirí, agus na bealaí rochtana iarnróid suas le clóis eagraithe mar a shainmhínítear iad in Iarscríbhinn II, pointe 2(c) de Threoir 2012/34/AE;
 - (e) comharthaíocht rialaithe agus ceannais taobh le rianta;
 - (f) bonneagar fuinnimh taobh le rianta;
 - (g) trealamh gaolmhar;
 - (h) Córais TFC le haghaidh iompair.
2. Féadfar a áireamh ar an trealamh teicniúil a bhaineann le línte iarnróid córais leictriúcháin, trealamh chun gur féidir le paisinéirí bordáil agus tuirlingt agus chun lasta a luchtú agus a dhíluchtú i stáisiúin, ardáin lóistíochta agus críochfoirt lasta ag céim a n-imscartha.

Airteagal 15

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach

1. Maidir leis an mbonneagar iarnróid, cinnteoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:
- (a) go gcomhlíonann sé Treoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵² agus a bhearta cur chun feidhme chun idir-inoibritheacht an ghréasáin chuimsithigh a bhaint amach;
 - (b) go gcomhlíonann sé na ceanglais maidir leis na sonraíochtaí teicniúla don idir-inoibritheacht (STIanna) arna nglacadh de bhun Airteagal 4 agus Airteagal 5 de Threoir (AE) 2016/797, gan dochar do na díolúintí dá bhforáiltear in Airteagal 7(1) den Treoir sin;
 - (c) scriosta.

⁵² Treoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Bealtaine 2016 maidir le hidir-inoibritheacht an chórais iarnróid laistigh den Aontas Eorpach (IO L 138, 26.5.2016, lch. 44).

2. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2050, maidir le bonneagar iarnróid an ghréasáin chuimsithigh, cé is moite de na naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), an méid seo a leanas,
- (a) go mbeidh sé leictrithe go hiomlán maidir le rianta líne agus, a mhéid is gá d'oibríochtaí na dtraenacha leictreacha, maidir le taobhlaigh;
 - (b) scriosta.
 - (c) go gcumasaítear leis, gan cead speisialta, ualach acastóra 22.5 tonna ar a laghad;
 - (d) go gcumasaítear leis, gan cead speisialta, oibriú traenacha lasta ag a bhfuil fad traenach 740 m ar a laghad (lena n-áirítear an t-inneall gluaiste/na hinnill féinghluaiste). Comhlíontar an ceanglas sin **más féidir**, ar línte rianta dúbailte, conair iarnróid amháin[...] ar a laghad, in aghaidh uair an chloig ar an meán agus an treo ar bhonn laethúil, a leithdháileadh ar thraenacha lasta atá ar a laghad 740 m ar fhad má iarrann gnóthas iarnróid amhlaidh.
 - (e) scriosta.

Ní bheidh feidhm ag na ceanglais a leagtar amach i bpointe (c) agus i bpointe (d) ach amháin maidir leis na línte sin den ghréasán cuimsitheach:

- a nascann críochfort lasta ilmhódúil nó calafort muirí nó calafort intíre leis an bpointe trasnaithe is gaire dó le croíghréasán lasta nó le croíghréasán lasta breisithe, nó
- gur líne athródaithe í de líne ar cuid den chroíghréasán lasta nó den chroíghréasán breisithe le haghaidh iompair lasta, nó
- a oibríonn níos mó ná deich dtraein lasta in aghaidh an lae ar an meán sa dá threo, bunaithe ar na sonraí don bhliain roimh an bhfógra.

Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún, trí bliana ar a dhéanaí tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, maidir leis na línte lena mbaineann. I gcás ranna trasteorann, tabharfar an fógra sin i gcomhaontú leis na Ballstáit eile lena mbaineann.

- 2a. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2050, go gcomhlíonfaidh bonneagar iarnróid an ghréasáin chuimsithigh ar na naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d) agus atá nasctha le línte iarnróid a úsáidtear d'iompar lasta mar a shainmhínítear in Airteagal 15(2) na ceanglais a leagtar amach i mír 2, pointí (c) agus (d), mura rud é, maidir leis na ceanglais a leagtar amach i mír 2, pointe (d), gur dheonaigh an Coimisiún díolúine ó chur i bhfeidhm Airteagal 37(3) de bhun Airteagal 37(5).
3. Níl feidhm ag na ceanglais a leagtar amach i mír 2, agus i mír 2a maidir le gréasáin iargúlta.
- (b) scriosta.
4. Gan dochar do mhír 3, arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, tabharfaidh an Coimisiún díolúintí trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i ndáil leis na ceanglais dá dtagraítear san Airteagal seo ar fhoras srianta sonracha geografacha nó fisiceacha suntasacha, toradh diúltach ar mheasúnú socheacnamaíoch costais is tairbhe nó tionchair dhiúltacha a d'fhéadfadh a bheith ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh bonn cirt leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Déanfar an iarraidh ar dhíolúintí a chomhordú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás stráicí trasteorann. Féadfaidh an Ballstát comharsanachta nó na Ballstáit chomharsanachta tuairim a thabhairt don Bhallstát a iarrann an díolúine. Ceanglóidh an Ballstát tuairim nó tuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena iarraidh. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.
- Déanfaidh an Coimisiún measúnú ar an iarraidh i bhfianaise an údair a tugadh agus i dtéarmaí a thionchair shuntasaigh ar idir-inoibritheacht agus ar leanúnachas an ghréasáin iarnróid i gcás inarb ábhartha. Tabharfaidh an Coimisiún aird chuí ar thuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena mbaineann.
- Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Airteagal 16

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don chroíghréasán agus don chroíghréasán breisithe

1. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin bhreisithe Airteagal 15(1).
2. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2040, maidir le bonneagar iarnróid an chroíghréasáin bhreisithe, cé is moite de naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d) i gcás línte ar cuid den ghréasán le haghaidh iompar lasta iad an méid seo a leanas:
 - (a) go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointí (a) agus (c);
 - (b) go gcumasaítear leis, gan cead speisialta, oibriú traenacha lasta ag a bhfuil fad traenach 740 m ar a laghad (lena n-áirítear an t-inneall gluaiste/na hinnill féinghluaiste). Comhlíontar an ceanglas sin má chomhlíontar ar a laghad na coinníollacha seo a leanas:
 - (i) ar línte rianta dúbailte, [...] **is féidir** conair thraenach amháin ar a laghad in aghaidh gach 2 uair an chloig agus gach treo agus ar a laghad 24 chonair thraenach gach lá, a leithdháileadh ar thraenacha lasta atá ar a laghad 740 m ar fhad má iarrann gnóthas iarnróid amhlaidh;

- (ii) ar línte rianta singile, [...] **gur féidir** [...] conair thraenach amháin ar a laghad in aghaidh gach 3[...] uair an chloig agus gach treo **agus ar a laghad 12 chonair thraenach gach lá**, a leithdháileadh ar thraenacha lasta atá ar a laghad 740 m ar fhad má iarrann gnóthas iarnróid amhlaidh;
 - (c) i gcás stráicí iarnróid a nascann críochfoirt lasta ilmhódacha de dhá nód uirbeacha nó a nascann críochfort lasta ilmhódach de nód uirbeach le pointe trasnaithe teorann, gur dearadh os cionn 75 % d'fhad gach stráice iarnróid le haghaidh luas 100 km/h ar a laghad i gcás traenacha lasta ar línte lasta an chroíghréasáin bhreisithe.
- 2a. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2040, maidir le bonneagar iarnróid an chroíghréasáin bhreisithe, cé is moite de naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d) i gcás línte ar cuid den ghréasán le haghaidh iompar paisinéirí iad an méid seo a leanas:
- (a) go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointe (a), ar línte paisinéirí an chroíghréasáin bhreisithe;
 - (b) i gcás stráicí iarnróid a nascann moil ilmhódacha paisinéirí de dhá nód uirbeacha nó a nascann moil ilmhódacha paisinéirí de nód uirbeach le pointe trasnaithe teorann, gur dearadh os cionn 75 % d'fhad gach stráice iarnróid le haghaidh luas 160 km/h ar a laghad i gcás traenacha paisinéirí ar línte paisinéirí an chroíghréasáin bhreisithe.
- 2b. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2040, go gcomhlíonfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin bhreisithe ar na naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d) na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointe (c) agus in Airteagal 16(2), pointe (b), mura rud é, maidir leis na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 16(2), pointe (b), gur dheonaigh an Coimisiún díolúine ó chur i bhfeidhm Airteagal 37(3) de bhun Airteagal 37(5).
3. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfaidh, faoin 31 Nollaig 2030, bonneagar iarnróid an chroíghréasáin, cé is moite de na naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), an méid seo a leanas:
- (a) i gcás línte ar cuid iad de ghréasán iompair lasta: go gcomhlíonann siad na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 16(2), pointí (a), (b) agus (c);
 - (b) i gcás línte ar cuid iad de ghréasán iompair paisinéirí: go gcomhlíonann siad na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointí[...] (a).

- 3a. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2040, go gcomhlíonfaidh an bonneagar iarnróid ar cuid den chroíghréasán é le haghaidh iompar paisinéirí, cé is moite de naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), an ceanglas a leagtar amach in Airteagal 16(2a), pointe (b).
- 3ab. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2040, go mbeidh línte d'iompar lasta ar cuid de bhonneagar iarnróid an chroíghréasáin nó an ghréasáin bhreisithe iad, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), in ann freastal ar chúrsaíocht traenacha lasta a iompraíonn leathleantóirí caighdeánacha suas le 4 mhéadar ar airde ar vaigíní caighdeánacha 27 ceintiméadar ar a laghad ar chonairí iompair Eorpacha ar a gcríocha.

Measfar an ceanglas sin a bheith comhlíonta má chomhlíontar na coinníollacha seo a leanas ar a laghad ar gach conair iompair Eorpach ar chríoch an Bhallstáit:

- go bhfuil líne dhíreach amháin ar a laghad a chomhlíonann an ceanglas sin lena gcumasaítear traenacha a oibriú gan bhriseadh ar chríoch Bhallstáit agus ar línte trasteorann go gach Ballstát comharsanachta;
- go bhfuil líne dhíreach amháin ar a laghad ann a chomhlíonann an ceanglas sin a théann go dtí críochfort iarnróid amháin ar a laghad nó go dtí críochfort lasta ilmhódach amháin ar a laghad atá suite i gcalafort muirí ar cuid den chonair iompair Eorpach é ar chríoch Bhallstáit nó atá tadhlach le críochfort den sórt sin;
- má tá ceann amháin nó níos mó de críochphointí conaire suite ar chríoch Bhallstáit, go bhfuil líne dhíreach amháin ar a laghad ann a chomhlíonfaidh an ceanglas sin maidir le ceann amháin ar a laghad de na críochphointí sin.

I gcás stráice trasteorann, déanfar na línte lena mbaineann a chinneadh i gcomhaontú leis an mBallstát eile lena mbaineann nó leis na Ballstáit eile lena mbaineann.

Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún, 3 bliana ar a dhéanaí tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, maidir leis na línte lena mbaineann.

- 3b. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2030, go gcomhlíonfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin ar na naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d) na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointe (c) agus in Airteagal 16(2), pointe (b), mura rud é, maidir leis na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 16(2), pointe (b), gur dheonaigh an Coimisiún díolúine ó chur i bhfeidhm Airteagal 37(3) de bhun Airteagal 37(5).
4. Níl feidhm ag na ceanglais a leagtar amach i míreanna 2 go 3b maidir le gréasáin iargúlta.
5. Gan dochar do mhír 4, arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, tabharfaidh an Coimisiún díolúintí trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i ndáil leis na ceanglais dá dtagraítear san Airteagal seo ar fhoras srianta sonracha geografacha nó fisiceacha suntasacha, toradh diúltach ar mheasúnú socheacnamaíoch costais is tairbhe nó tionchair dhiúltacha a d'fhéadfadh a bheith ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh bonn cirt leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Déanfar an iarraidh ar dhíolúintí a chomhordú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás stráicí trasteorann. Féadfaidh an Ballstát comharsanachta nó na Ballstáit chomharsanachta tuairim a thabhairt don Bhallstát a iarrann an díolúine. Ceanglóidh an Ballstát tuairim nó tuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena iarraidh. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.

Déanfaidh an Coimisiún measúnú ar an iarraidh i bhfianaise an údair a tugadh agus i dtéarmaí a thionchair shuntasaigh ar idir-inoibritheacht agus ar leanúnachas an ghréasáin iarnróid, i gcás inarb ábhartha. Tabharfaidh an Coimisiún aird chuí ar thuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena mbaineann.

Agus measúnú á dhéanamh ar iarrataí ar dhíolúintí ón gceanglas a bhaineann le hiompar leathleantóirí a leagtar amach i mír 3ab den Airteagal seo, tabharfaidh an Coimisiún aird ar leith ar thoradh an mheasúnaithe shocheacnamaíoch costais is tairbhe chomh maith leis an gcur isteach a d'fhéadfadh a bheith ar na seirbhísí de bharr na hoibre is gá chun an ceanglas sin a chomhlíonadh.

Agus measúnú á dhéanamh aige ar na hiarrataí ar na díolúintí ó na ceanglais a leagtar síos san Airteagal seo don chroíghréasáin bhreisithe, tabharfaidh an Coimisiún aird ar leith ar aon mhór-infheistíocht a dhéanann an Ballstát lena mbaineann ar líne chomhthreomhar i ndlúthghaireacht leis na cinn atá le tógáil as an nua.

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna iarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Airteagal 16a

Leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach le haghaidh iarnróid

1. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfar foráil maidir le leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach 1 435 mm le haon líne iarnróid nua den chroíghréasán breisithe agus den chroíghréasán, lena n-airítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d). Meastar go gcomhlíontar an ceanglas sin nuair is féidir le traenacha leithead rianta 1 435 mm gluaiseacht ar an mbonneagar, faoi 2030 ar a dhéanaí, i gcás an chroíghréasáin agus faoi 2040 i gcás an chroíghréasáin bhreisithe. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn líne iarnróid nua aon líne iarnróid nach bhfuil tús curtha le hoibreacha tógála ina leith ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo.

2. De mhaolú ar mhír 1, na Ballstáit nach bhfuil sé beartaithe go mbeidh aon líne iarnróid nua ar a gcríoch, ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, a bheidh nasctha le teorainn talún Ballstáit eile i gcomhréir le hIarscríbhinn I a ghabhann leis an Rialachán seo, déanfaidh siad plean a tharraingt suas ina sainaitheofar an líne iarnróid nua atá le tógáil de réir leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach 1 435 mm. Cuirfear san áireamh sa phlean sin an tionchar ar idir-inoibritheacht leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta, trí aird a thabhairt, go háirithe, ar aistriú féideartha na línte iarnróid atá ann cheana i gcomhréir le mír 3. Beidh measúnú socheacnamaíoch costais is tairbhe sa phlean lena dtabharfar údar le cinneadh an Bhallstáit, i gcás inarb iomchuí, gan bonneagar nua iarnróid a thógáil de réir leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach 1 435 mm agus beidh measúnú ar an tionchar ar idir-inoibritheacht ann freisin. Cuirfear an plean sin faoi bhráid an Choimisiúin 2 bhliain ar a dhéanaí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo.
3. Na Ballstáit a bhfuil gréasán iarnróid cheana acu, nó cuid de ghréasán iarnróid, a bhfuil leithead rianta aige atá bunoscionn le leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach 1 435 mm, déanfaidh siad measúnú, 2 bhliain ar a dhéanaí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, ina sainithnítear na línte iarnróid atá ann cheana sna conairí iompair Eorpacha le haistriú chuig leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach 1 435 mm. ag féachaint dá n-aistriú féideartha amach anseo chuig leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach 1 435 mm. Déanfar an measúnú a chomhordú leis an mBallstát comharsanachta nó na Ballstáit chomharsanachta, i gcás stráicí trasteorann. Áireofar sa mheasúnú socheacnamaíoch costais is tairbhe maidir le hinmharthanacht an aistrithe fhéideartha agus measúnú ar an tionchar ar an idir-inoibritheacht.
- Bunaithe ar an measúnú faoin gcéad fhomhír, déanfaidh na Ballstáit plean aistrithe a tharraingt suas, i gcás inarb ábhartha, 1 bhliain amháin ar a dhéanaí tar éis an measúnú a bheith tugtha chun críche, ina sainaitheofar na línte iarnróid atá ann cheana atá suite ar na conairí iompair Eorpacha atá le haistriú chuig leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach 1 435 mm agus déanfaidh siad foráil maidir le léiriú ar amlíne an aistrithe.
- Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag fomhíreanna 1 agus 2 maidir leis na línte iarnróid ar cuireadh tús le hoibreacha tógála ina leith ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo.

4. Cuirfear na tosaíochtaí i gcomhar pleanáil bonneagair agus infheistíochta a éiríonn as na pleananna dá dtagraítear i míreanna 2 agus 3 san áireamh sa chéad phlean oibre de chuid an Chomhordaitheora Eorpaigh le haghaidh conair iompair Eorpach a bhfuil línte iarnróid lasta ag a bhfuil leithead rianta atá bunoscionn leis an leithead rianta ainmniúil caighdeánach mar chuid de, i gcomhréir le hAirteagal 53.
5. Arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, déanfaidh an Coimisiún díolúine shealadach ó na ceanglais dá dtagraítear i mír 1 a dheonú trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i gcás línte iarnróid nua den chroíghréasán agus den chroíghréasáin breisithe, nó i gcás cuid díobh, ar fhoras torthaí diúltacha ón measúnú socheacnamaíoch costais is tairbhe. Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar údar leordhóthanach. I gcás stráicí trasteorann, déanfar na hiarrataí ar dhíolúine a chomhordú leis an mBallstát comharsanachta. Féadfaidh an Ballstát comharsanachta tuairim a thabhairt don Bhallstát a iarrann an díolúine. Ceanglóidh an Ballstát tuairim nó tuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena iarraidh. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.

Déanfaidh an Coimisiún measúnú ar an iarraidh i bhfianaise an údair a tugadh agus i dtéarmaí a thionchair shuntasaigh ar idir-inoibritheacht agus ar leanúnachas an ghréasáin iarnróid, i gcás inarb ábhartha. Tabharfaidh an Coimisiún aird chuí ar thuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena mbaineann.

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun an dara fomhír a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Sonrófar sa chinneadh an tréimhse dá ndeonaítear an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an ceathrú fomhír.

Airteagal 17

An Córas Eorpach um Bainistiú Tráchta Iarnróid

1. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- go mbeidh ERTMS feistithe ar bhonneagar iarnróid an chroíghréasáin bhreisithe faoin 31 Nollaig 2040 agus ar an ngréasán cuimsitheach faoin 31 Nollaig 2050, cé is moite de naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), agus imscaradh sioncronaithe agus comhchuibhithe ERTMS cois iarnróid agus ar bord traenacha á áirithiú ag an am céanna;
- Go n-imscarfar ERTMS ar naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), den chroíghréasán breisithe faoin 31 Nollaig 2040 agus ar an ngréasán cuimsitheach faoin 31 Nollaig 2050 i gcás ina measfaidh an Ballstát lena mbaineann go bhfuil gá leis an trealamh sin i gcomhar leis na geallsealbhóirí ábhartha, go háirithe an bainisteoir bonneagair.

(a) scriosta.

(b) scriosta.

2. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas, ón 31 Nollaig 2030 ar aghaidh:

- go gcomhlíonfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin, cé is moite de na naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), ceanglais mhír 1.
- go n-imscarfar ERTMS ar naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), den chroíghréasán i gcás ina measfaidh an Ballstát lena mbaineann go bhfuil gá leis an trealamh sin i gcomhar leis na geallsealbhóirí ábhartha, go háirithe an bainisteoir bonneagair.

2a. Beidh sé d’aidhm ag an mBallstát, i gcás inarb iomchuí, córais aicme B a dhíchoimisiúnú faoin 31 Nollaig 2050.

3. scriosta.

4. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfar bonneagar iarnróid an chroíghréasáin, an chroíghréasáin bhreistithe agus an ghréasáin chuimsithigh a fheistiú le ERTMS atá bunaithe ar raidió faoin 31 Nollaig 2050.

5. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh ERTMS atá bunaithe ar raidió á imscaradh ar bhonneagar iarnróid an chroíghréasáin, an chroíghréasáin bhreistithe agus an ghréasáin chuimsithigh, amhail ón 31 Nollaig 2030, i gcás ina dtógfar líne nua.

5a. Áiritheoidh na Ballstáit go n-imscarfar, faoin 31 Nollaig 2050, ERTMS atá bunaithe ar raidió ar naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), den chroíghréasán, den chroíghréasán breistithe agus den ghréasán cuimsitheach agus den ghréasán cuimsitheach, i gcás ina measfaidh an Ballstát lena mbaineann go bhfuil gá leis an trealamh sin i gcomhar leis na geallsealbhóirí ábhartha, go háirithe an bainisteoir bonneagair. I gcás ina mbeidh líne nua á tógáil, áiritheofar an t-imscaradh sin amhail ón 31 Nollaig 2030.

5b. Níl feidhm ag na ceanglais a leagtar amach i míreanna 1 go 5a maidir le gréasáin iargúlta.

6. Gan dochar do mhír 5b, arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí a dheonú trí bhithin gníomhartha cur chun feidhme i leith na gceanglas dá dtagraítear i míreanna 1 go 5a. Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar thoradh diúltach ón anailís costais is tairbhe shocheacnamaíoch agus ar mheasúnú ar an tionchar ar idir-inoibritheacht. Beidh bonn cirt leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Déanfar an iarraidh ar dhíolúintí a chomhordú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás codanna trasteorann. Féadfaidh an Ballstát comharsanachta nó na Ballstáit chomharsanachta tuairim a thabhairt don Bhallstát a iarrann an díolúine. Ceanglóidh an Ballstát tuairim nó tuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena iarraidh. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin. Comhlíonfaidh díolúintí a iarrfar ceanglais Threoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵³.

Measúnóidh an Coimisiún an iarraidh i bhfianaise an réasúnaithe a tugadh faoin gcéad fhomhír agus ó thaobh aon tionchar suntasach a bheadh aige ar idir-inoibritheacht. Tabharfaidh an Coimisiún aird chuí ar thuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena mbaineann.

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fhomhíre, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

⁵³ Treoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Bealtaine 2016 maidir le hidir-inoibritheacht an chórais iarnróid laistigh den Aontas Eorpach (IO L 138, 26.5.2016, lch. 44).

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Airteagal 18

[Aistrithe chuig Airteagal 65]

Airteagal 19

Tosaíochtaí le haghaidh fhorbairt an bhonneagair iarnróid

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagar iarnróid, beidh tosaíocht, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagail 12 agus 13, ag an méid seo a leanas:

- (a) an t-aistriú chuig an leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach (1 435 mm), i gcás inarb iomchuí;
- (b) éifeacht an torainn agus an chreathaidh ó iompar iarnróid a mhaolú, go háirithe trí bhearta don rothstoc agus don bhonneagar, lena n-áirítear bacainní cosanta torainn;
- (c) sábháilteacht chrosairí comhréidhe a fheabhsú;
- (d) nuair is iomchuí, bonneagar iompair iarnróid a nascadh le bonneagar chalafoirt na n-uiscebhealaí intíre;
- (e) faoi réir measúnú socheacnamaíoch costais is tairbhe, bonneagar a fhorbairt d'fhad traenach níos mó ná 740 m agus suas le 1500 m agus 25.0 t d'ualach acastóra nuair a bheidh na línte iarnróid is ábhartha don trácht lasta á dtógáil agus á nuachóiriú;
- (f) teicneolaíochtaí nuálacha a fhorbairt agus a imscaradh le haghaidh iarnród, lena bhforbraítear go háirithe obair Shift2Rail agus an Chomhghnóthas um Iarnród na hEorpa, go háirithe oibríocht traenach uathoibríoch, ardbhainistiú tráchta, agus nascacht dhigiteach do phaisinéirí bunaithe ar ERTMS agus cúpláin uathoibríocha dhigiteacha chomh maith le nascacht 5G;

- (g) agus bonneagar iarnróid á thógáil nó á uasghrádú, leanúnachas agus inrochtaineacht na gcosán coisithe agus rothaíochta a áirithiú, agus páirceáil rothar a fhorbairt i gcóngar na stáisiún chun na modhanna gníomhacha iompair a chur chun cinn;
- (h) teicneolaíochtaí breoslaí ionadúla nuálacha a fhorbairt d'iarnróid, amhail hidrigin do stráicí atá díolmhaithe ón gceanglas leictriúcháin, agus bealaí rochtana iarnróid.
- (i) chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt, caighdeán a sholáthar chun cúrsaíocht traenacha lasta a iompraíonn leathleantóirí caighdeánacha suas le 4 mhéadar ar airde ar vaigíní atá 33 ceintiméadar ar airde a áirithiú, gan aon cheanglas breise a bheith ann maidir le cead speisialta chun seirbhísí a oibriú.

ROINN 2

BONNEAGAR IOMPAIR UISCEBHEALAÍ INTÍRE

Airteagal 20

Comhpháirteanna den bhonneagar

1. Cuimseofar le bonneagar na n-uiscebhealaí intíre na nithe seo a leanas, go háirithe:
 - (a) aibhneacha;
 - (b) canálacha;
 - (c) lochanna agus murlaigh;
 - (d) bonneagar gaolmhar amhail loic, ardaitheoirí, droichid, taiscumair agus bearta gaolmhara um chosc ar thuilte agus ar thriomach a bhféadfadh éifeachtaí dearfa a bheith acu maidir le loingseoireacht ar uiscebhealaí intíre;

- (e) rochtain a fháil ar na huiscebhealaí agus na naisc leis an míle deireanach le críochfoirt ilmhódacha lasta atá nasctha le huiscebhealaí intíre, go háirithe i gcalafoirt intíre agus i gcalafoirt mhuirí;
- (f) áiteanna feistithe agus scíthe;
- (g) calafoirt intíre, lena n-áirítear bonneagar bunúsach calafoirt i bhfoirm imchuacha inmheánacha, ballaí cé, calaí cé, calaí, lamairní, duganna, cladán, ardán, cúl-líonta, míntíriú talún agus an bonneagar is gá le haghaidh oibríochtaí iompair laistigh de limistéar an chalafoirt agus lasmuigh de limistéar an chalafoirt;
- (h) an trealamh gaolmhar dá dtagraítear i mír 2;
- (i) Córais TFC le haghaidh iompair, lena n-áirítear RIS;
- (j) naisc na gcalafoirt intíre leis na modhanna eile sa ghréasán tras-Eorpach iompair;
- (k) bonneagar a bhaineann le saoráidí le haghaidh breoslaí malartacha;
- (l) bonneagar is gá le haghaidh oibríochtaí dramhaíola nialasaigh agus beart maidir leis an ngeilleagar ciorclach.

2. Féadfar an trealamh i gcomhair lastaí a luchtú agus a dhíluchtú agus earraí a stóráil i gcalafoirt intíre a áireamh ar an trealamh a bhaineann le huiscebhealaí intíre. Féadfar trealamh gaolmhar córais tiomána agus oibriúcháin lena laghdaítear truailliú, amhail truailliú uisce agus aeir, ídiú fuinnimh agus déine carbóin a áireamh go háirithe. Féadfar saoráidí glactha dramhaíola, saoráidí leictreachais cois cladaigh, agus bonneagar breoslaí ionadúla eile le haghaidh soláthair agus giniúna chomh maith le trealamh chun oighear a bhriseadh, trealamh le haghaidh seirbhísí hidreolaíocha agus trealamh le haghaidh dhreidireacht an tseolbhealaigh, an chalafoirt agus bealaí isteach chuig an gcalafoirt chun inseoltacht ar feadh na bliana go léir a áirithiú, a áireamh ar an trealamh sin freisin.

3. Chun bheith mar chuid den ghréasán cuimsitheach, comhlíonfaidh calafoirt intíre na coinníollacha seo a leanas:

- (a) go mbeidh méid lasta trasloingsithe bliantúil ann ar mó é ná 500,000 tona. Beidh méid an lasta trasloingsithe bhliantúil iomlán bunaithe ar mheánmhéid na 3 bliana is deireanaí atá ar fáil, mar a fhoilseoidh Eurostat é;
- (b) go mbeidh sé suite ar ghréasán uiscebhealaí intíre an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.

Airteagal 21

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach

1. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh na calafoirt intíre ar an ngréasán cuimsitheach faoin 31 Nollaig 2050:
 - (a) go mbeidh siad nasctha leis an mbonneagar bóithre nó iarnród;
 - (b) go dtairgfídh siad críochfort lasta ilmhódach amháin ar a laghad a bheidh ar oscailt do na hoibreoirí agus do na húsáideoirí uile ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus a chuirfidh muirir thrédhearcacha agus neamh-idirdhealaitheacha i bhfeidhm;
 - (c) go mbeidh siad feistithe le saoráidí chun feidhmíocht chomhshaoil soithí i gcalafoirt a fheabhsú, a bhféadfadh saoráidí glactha dramhaíola, saoráidí dígháis, bearta laghdaithe torainn, bearta chun truailliú aeir agus uisce a laghdú a áireamh leo.
2. Áiritheoidh na Ballstáit go n-imscarfar bonneagar breoslaí ionadúla i gcalafoirt intíre i gcomhréir le Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh].

Ceanglais maidir le bonneagar iompair le haghaidh an chroíghréasáin

1. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh calafoirt intíre an chroíghréasáin na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 21(1), pointí (a) agus (b), faoin 31 Nollaig 2030 agus in Airteagal 21(1), pointe (c), faoin 31 Nollaig 2040.
2. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfar gréasán na n-uiscebhealaí intíre, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 20(1), pointe (e), a chothabháil chun loingseoireacht éifeachtúil, iontaofa agus shábháilte a chumasú d'úsáideoirí trí na híoscheanglais maidir le huiscebhealaí a leagtar amach i mír 3, pointe (a) agus na híoscheanglais maidir le leibhéal na seirbhíse a leagtar amach i mír 3, pointí (b), (c) agus (d) (Stádas Maith Loingseoireachta) a áirithiú.

Cuirfidh na Ballstáit cosc ar mheathlú ar na híoscheanglais sin nó ar aon cheann dá mbunchritéir shainithe. I gcás ina sáraíonn gréasán uiscebhealaí intíre na híoscheanglais sin ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, déanfaidh na Ballstáit gach iarracht is féidir chun meathlú a stádais a chosc.
3. Áiritheoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2030, an méid seo a leanas go hairithe:
 - (a) go soláthróidh aibhneacha, canálacha, lochanna, murlaigh, calafoirt intíre agus a mbealaí rochtana doimhneacht cainéil inseolta 2.5 m ar a laghad agus íosairde faoi dhroichid nach féidir a oscailt 5.25 m ar a laghad ag leibhéil tagartha uisce shainithe, a ndéantar iad a shárú ar líon sainithe laethanta in aghaidh na bliana ar mheán staidrimh.

Déanfar na leibhéil tagartha uisce a bhunú ar bhonn líon na laethanta in aghaidh na bliana ar a ndeachaigh an leibhéal iarbhír uisce thar an leibhéal tagartha uisce sonraithe. Faoi réir fhormheas na mBallstát lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 172 CFAE, glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme, a bheidh le tarraingt suas i ndlúthchomhar leis na Ballstáit sin agus, más infheidhme, i gcomhairle le coimisiúin um loingseoireacht aibhneacha arna mbunú le comhaontuithe idirnáisiúnta, ina sonrófar na leibhéil tagartha uisce, dá dtagraítear san fhómhír roimhe seo, in aghaidh na conaire, in aghaidh an uiscebhealaigh nó in aghaidh an stráice uiscebhealaigh. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 59(3). **Beidh siad comhsheasmhach leis** [...] na ceanglais a leagtar amach i gcoinbhinsiúin idirnáisiúnta agus i gcomhaontuithe arna dtabhairt i gcrích idir na Ballstáit, lena n-áirítear sna rialacháin arna nglacadh ag na coimisiúin um loingseoireacht aibhneacha arna mbunú ag coinbhinsiúin agus comhaontuithe den sórt sin.

- (b) Foilseoidh na Ballstáit ar shuíomh gréasáin a bhfuil rochtain ag an bpobal air an líon laethanta in aghaidh na bliana dá dtagraítear i bpointe (a) ar lena linn a sháraíonn an leibhéal uisce iarbhír an leibhéal uisce tagartha sonraithe do dhoimhneacht an chainéil loingseoireachta agus an meán-amanna feithimh ag gach loc;
- (c) go n-áiritheoidh oibreoirí loc go ndéanfar loic a oibriú agus a chothabháil sa chaoi is go n-íoslaghdófar na hamanna feithimh;
- (d) go bhfuil aibhneacha, canálacha, lochanna agus murlaigh feistithe le RIS do gach seirbhís de réir Threoir 2005/44/CE⁵⁴, chun faisnéis fíor-ama a ráthú d'úsáideoirí thar theorainneacha.

⁵⁴ Treoir 2005/44/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Meán Fómhair 2005 maidir le seirbhísí faisnéise tráchta abhann comhchuibhithe (RIS) ar uiscebhealaí intíre sa Chomhphobal (IO L 255, 30.9.2005, lch. 152).

4. Arna iarraidh sin do Bhallstát, déanfaidh an Coimisiún, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, díolúintí ó na híoscheanglais dá dtagraítear i mír (3), pointe (a) a dheonú in aghaidh an uiscebhealaigh agus, i gcás inarb iomchuí, in aghaidh an stráice uiscebhealaigh, trí bhithin gníomhartha cur chun feidhme ar fhoras srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha nó toradh diúltach ar mheasúnú socheacnamaíoch costais is tairbhe nó tionchair dhiúltacha fhéideartha ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh bonn cirt leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Déanfar an iarraidh ar dhíolúintí a chomhordú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás inarb infheidhme. Féadfaidh an Ballstát comharsanachta nó na Ballstáit chomharsanachta tuairim a thabhairt don Bhallstát a iarrann an díolúine. Ceanglóidh an Ballstát tuairim nó tuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena iarraidh. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.

Measúnóidh an Coimisiún an iarraidh i bhfianaise an réasúnaithe a tugadh faoin gcéad mhír. Tabharfaidh an Coimisiún aird chuí ar thuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena mbaineann.

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fhomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Aon mheathlú ar na híoscheanglais a eascraíonn as gníomhaíocht dhíreach an duine nó as easpa díchill i gcothabháil ghréasán na n-uiscebhealaí intíre, ní mheasfar é a bheith ina údar maith le díolúine a dheonú.

- 4a. I gcás *force majeure*, athshlánóidh na Ballstáit na coinníollacha inseoltachta go dtí an stádas roimhe seo a luaith a cheadaítear é sin.
5. Féadfaidh an Coimisiún treoirlínte a ghlacadh lena n-áiritheofar cur chuige comhleanúnach maidir le cur i bhfeidhm an stádais mhaith loingseoireachta san Aontas. Féadfar na nithe seo a leanas, go háirithe, a chumhdach leis na treoirlínte sin:
- (a) paraiméadair chomhlántacha le haghaidh uiscebhealaí sonracha d'aibhneacha saorshreafa;
 - (aa) paraiméadair chomhlántacha le haghaidh leithead inseolta an chainéil;
 - (b) scriosta.
 - (c) scriosta.
 - (d) scriosta.
 - (e) bonneagar fuinnimh ionadúil a úsáid chun rochtain uile-chonaire ar bhreoslaí ionadúla a áirithiú;
 - (f) úsáid feidhmchlár digiteach an ghréasáin agus na bpróiseas uathoibrithe;
 - (g) athléimneacht an bhonneagair i gcoinne an athraithe aeráide, guaiseacha nádúrtha agus tubaistí de dhéanamh an duine nó suaitheadh a chuirfear ar bun d'aon ghnó;
 - (h) teicneolaíochtaí nua agus nuálaíocht le haghaidh breoslaí fuinnimh agus córais tiomána astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach agus a chur chun cinn.
6. Scriosta.

Tosaíochtaí breise le haghaidh forbairt bonneagair uiscebhealaí intíre

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagair na n-uiscebhealaí intíre, beidh tosaíocht, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 12 agus in Airteagal 13, ag an méid seo a leanas:

- (a) i gcás inarb iomchuí, caighdeán níos airde a bhaint amach chun nuachóiriú a dhéanamh ar uiscebhealaí atá ann cheana agus chun uiscebhealaí nua a chruthú, chun éilimh an mhargaidh a shásamh;
- (b) bearta coisctheacha agus maolaithe i gcoinne tuitte agus triomaigh;
- (c) feabhas a chur ar an digiteáil agus ar na próisis uathoibrithe, go háirithe i bhfianaise an mhéadaithe ar an tsábháilteacht, ar an tslándáil agus ar an inbhuanaitheacht san iompar ar uiscebhealaí intíre, lena n-áirítear laistigh de nóid uirbeacha;
- (d) acmhainneacht an bhonneagair a nuachóiriú agus a leathnú, lena n-áirítear ionaid mhúrála agus scíthe agus na seirbhísí atá acu is gá le haghaidh oibríochtaí iompair ilmhódaigh laistigh de limistéar an chalafoirt agus lasmuigh de agus feadh an uiscebhealaigh;
- (e) bearta a chur chun cinn agus a fhorbairt chun feabhas a chur ar fheidhmíocht chomhshaoil bhonneagar iompair agus iompair na n-uiscebhealaí intíre, lena n-áirítear soithí a bhfuil astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle ag baint leo agus bearta chun an tionchar ar dhobharlaigh agus ar an mbithéagsúlacht atá ag brath ar uisce a mhaolú, i gcomhréir leis na ceanglais is infheidhme faoi dhlí an Aontais nó faoi chomhaontuithe idirnáisiúnta ábhartha;
- (f) soithí uiscebhealaí intíre éadomhain a oireann do leibhéil ísle uisce a fhorbairt agus a úsáid;
- (g) agus bonneagar uiscebhealaí intíre á thógáil nó á uasghrádú, leanúnachas agus inrochtaineacht chonairí na gcoisithe agus na gcosán rothaíochta a áirithiú d'fhonn na modhanna gníomhacha iompair a chur chun cinn;

- (h) gníomhaíochtaí a chur chun cinn chun nach rachaidh na ceanglais uiscebhealaí in olcas.

ROINN 3

BONNEAGAR AN IOMPAIR MUIRÍ AGUS AN SPÁS MUIRÍ EORPACH

Airteagal 24

Comhpháirteanna den bhonneagar

1. Déanann an Spás Muirí Eorpach na comhpháirteanna muirí a ndéantar cur síos orthu i mír 2 a nascadh agus a chomhtháthú leis an ngréasán talún trí bhealaí loingseoireachta gearrthuais a chruthú nó a uasghrádú agus trí chalafoirt muirí a fhorbairt ar chríoch na mBallstát agus a naisc chúlchríche chun iompar éifeachtúil, inmharthana agus inbhuanaithe a sholáthar le modhanna eile iompair.
2. Is éard atá sa Spás Muirí Eorpach:
 - (a) bonneagar an iompair muirí laistigh de limistéar calafoirt an chroíghréasáin agus an ghréasáin chuimsithigh, lena n-áirítear nascacht cúlchríche;
 - (b) gníomhaíochtaí a bhfuil tairbhí níos leithne ag gabháil leo nach bhfuil nasctha le calafoirt shonracha agus a théann chun tairbhe go forleathan don Spás Muirí Eorpach agus don tionscal muirí, amhail tacaíocht do ghníomhaíochtaí lena n-áiríthítear inseoltacht ar fud na bliana (briseadh), lena n-éascaítear an t-aistriú i dtreo iompar muirí inbhuanaithe, lena gcuirtear feabhas ar na sineirgí idir iompar agus fuinneamh, *inter alia* trí ról a chothú idir an ról atá ag na calafoirt mar mhoil fuinnimh agus trí chabhrú leis an aistriú fuinnimh, agus córais TFC le haghaidh iompair agus suirbhéanna hidreagrafacha;

(c) naisc loingseoireachta gearrthuais inbhuanaithe agus athléimneach a chur chun cinn, go háirithe na cinn lena gcomhchruinnítear sreabha lasta d'fhonn costais sheachtracha dhiúltacha a laghdú ar nós astaíochtaí agus plódú ó iompar de bhóthar laistigh den Aontas agus na cinn lena gcuirtear feabhas ar na réigiúin is forimeallaí agus ar réigiúin iargúlta oileánach agus imeallach eile trí sheirbhísí muirí inbhuanaithe, rialta agus minic a bhunú nó a uasghrádú.

(d) scriosta.

3. Cuimseofar an méid seo a leanas go háirithe sa bhonneagar iompair mhuirí dá dtagraítear i bpointe (a) de mhír 2:

(a) calafoirt mhuirí, lena n-áirítear an bonneagar is gá le haghaidh oibríochtaí iompair laistigh de limistéar an chalafoirt;

(b) bonneagar bunúsach calafoirt amhail imchuacha inmheánacha, ballaí cé, bearta feistithe, ardáin, calaí, lamairní, dugaí, cadáin, cúl-líonta agus míntíriú talún;

(c) canálacha mara;

(d) áiseanna loingseoireachta;

(e) bealaí isteach chuig calafoirt, seolbhealaí agus loic;

(f) tonnchoisc;

(g) naisc na gcalafoirt leis an ngréasán tras-Eorpach iompair;

(h) Córais TFC le haghaidh iompair, lena n-áirítear EMSWe agus VTMISS;

(i) bonneagar a bhaineann le breoslaí malartacha;

- (j) féadfar a áireamh, go háirithe, ar threalamh a bhaineann le bonneagar an iompair mhuirí trealamh chun trácht agus lasta a bhainistiú, chun éifeachtaí diúltacha ar an gcomhshaol a laghdú, le haghaidh oibríochtaí dramhaíola nialasaigh agus bearta maidir leis an ngeilleagar ciorclach freisin, chun éifeachtúlacht fuinnimh a fheabhsú, chun torann a laghdú, chun breoslaí ionadúla a úsáid, mar aon le trealamh lena n-áirithítear inseoltacht ar feadh na bliana go léir, lena n-áirítear trealamh chun oighear a bhriseadh, trealamh le haghaidh suirbhéanna hidreolaíocha, agus trealamh le haghaidh dhreidireacht, chothabháil agus chosaint an chalafoirt agus bealaí isteach chuig an gcalafort;
- (k) scriosta.
- (l) bonneagar lena n-éascaítear gníomhaíochtaí calafoirt a bhaineann le feirmeacha gaoithe amach ón gcósta agus le fuinneamh inathnuaite.

4. Chun a bheith mar chuid den ghréasán cuimsitheach, comhlíonfaidh calafort muirí ceann amháin ar a laghad de na coinníollacha seo a leanas:

- (a) tá méid iomlán an tráchta paisinéirí bhliantúil níos mó ná 0,1 % de mhéid iomlán an tráchta paisinéirí bhliantúil do chalafoirt mhuirí uile an Aontais. Is ionann an méid tagartha don mhéid iomlán sin agus meánmhéid na dtrí bliana is deireanaí atá ar fáil, bunaithe ar na staitisticí arna bhfoilsiú ag Eurostat;
- (b) tá an méid an lasta bhliantúil iomláin a thagann tríd – cibé acu an bulclasta atá á láimhseáil nó nach ea – níos mó ná 0,1 % den lasta bliantúil iomlán comhfhreagrach a láimhseáiltear i gcalafoirt mhuirí uile an Aontais. Is ionann an méid tagartha don mhéid iomlán sin agus meánmhéid na dtrí bliana is deireanaí atá ar fáil, bunaithe ar na staitisticí arna bhfoilsiú ag Eurostat;
- (ba) sáraíonn a lasta bliantúil iomlán — i gcás láimhseáil bulclasta agus/nó láimhseáil lasta nach bulclasta é — 500 000 tona gach bliain agus is príomhghníomhaíocht de chuid an chalafoirt é a rannchuidiú le héagsúlú soláthairtí fuinnimh an Aontais agus le dlús a chur le leathadh amach an fhuinnimh inathnuaite. Is ionann an méid tagartha don mhéid iomlán sin agus meánmhéid 3 bliana is deireanaí atá ar fáil, bunaithe ar na staitisticí arna bhfoilsiú ag Eurostat.

- (c) tá an calafort muirí suite ar oileán agus is é an t-aon phointe rochtana ar réigiún NUTS 3 sa ghréasán cuimsitheach de réir bhrí Airteagal 3 de Rialachán 1059/2003⁵⁵;
- (d) tá an calafort muirí suite i gceann de na réigiún is forimeallaí nó i limistéar forimeallach, lasmuigh de gha 200 km ón gcalafort eile is gaire sa ghréasán cuimsitheach.

Airteagal 25

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach

1. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:
 - (a) go n-imscarfar bonneagar breoslaí ionadúla i gcalafoirt mhuirí an ghréasáin chuimsithigh i gcomhréir iomlán le Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];
 - (b) go bhfuil calafoirt mhuirí an ghréasáin chuimsithigh feistithe leis an mbonneagar is gá chun feidhmíocht chomhshaoil na long i gcalafoirt a fheabhsú, go háirithe saoráidí glactha eile don seachadadh dramhaíola ó longa i gcomhréir le Treoir (AE) 2019/883 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁶;
 - (c) Cuirtear VTMISS agus SafeSeaNet chun feidhme i gcomhréir le Treoir 2002/59/CE;
 - (d) cuirtear ionaid ilfhreastail náisiúnta mhuirí chun feidhme i gcomhréir le Rialachán (AE) 2019/1239.

⁵⁵ Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Bealtaine 2003 maidir le haicmiú comhchoiteann aonad críche le haghaidh staidrimh (NUTS) a bhunú

⁵⁶ Treoir (AE) 2019/883 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Aibreán 2019 maidir le saoráidí glactha calafoirt don seachadadh dramhaíola ó longa, lena leasaítear Treoir 2010/65/AE agus lena n-aisghairtear Treoir 2000/59/CE (IO L 151, 7.6.2019, lch. 116).

2. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas, ón 31 Nollaig 2050 ar aghaidh:
- (a) go mbeidh calafoirt mhuirí an ghréasáin chuimsithigh ina bhfuil méid iomlán bliantúil lasta ar níos mó ná 2 mhilliún nasctha leis an mbonneagar iarnród agus bóithre agus, i gcás inar féidir, le huiscebhealaí intíre. Is ionann an méid tagartha don mhéid iomlán sin agus meánmhéid na dtrí bliana is deireanaí atá ar fáil, bunaithe ar na staitisticí arna bhfoilsiú ag Eurostat;
 - (b) go gcuirfidh aon chalafort muirí den ghréasán cuimsitheach a fhreastalaíonn ar thrácht lasta críochfort lasta ilmhódach amháin ar a laghad ar fáil a bheidh ar oscailt do gach oibreoir agus úsáideoir ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus go gcuirfidh sé muirir thrédhearcacha agus neamh-idirdhealaitheacha i bhfeidhm;
 - (c) go gceanglóidh canálacha mara, seolbhealaí calafoirt agus inbhir dhá fharraige, nó go dtabharfaidh siad rochtain ón muir ar chalafort mhuirí a fhreagraíonn d'uiscebhealaí intíre a chomhlíonann ceanglais Airteagal 22;
 - (d) go bhfuil calafoirt mhuirí an ghréasáin chuimsithigh atá nasctha le huiscebhealaí intíre feistithe le hacmhainneacht láimhseála thiomanta do shoithí uiscebhealaí intíre.

Ní bheidh feidhm ag an oibleagáid maidir leis an nasc dá dtagraítear i bpointe (a) den chéad fhomhír a áirithiú i gcás ina gcuirtear cosc ar nasc mar sin le srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha.

3. Arna iarraidh sin do Bhallstát, déanfaidh an Coimisiún, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, díolúintí ó na híoscheanglais dá dtagraítear sa chéad fhomhír de mhír (2) a dheonú, trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme ar fhoras srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha nó toradh diúltach ar anailís chostais is sochair shocheacnamaíoch nó tionchair dhiúltacha fhéideartha ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh údar cuí leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.

Measúnóidh an Coimisiún an iarraidh i bhfianaise an réasúnaithe a tugadh faoin gcéad mhír.

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Airteagal 26

Ceanglais maidir le bonneagar iompair le haghaidh an chroíghréasáin

1. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar muiriompair an chroíghréasáin Airteagal 25(1).
2. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar muiriompair an chroíghréasáin na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 25(2) faoin 31 Nollaig 2030.

3. Arna iarraidh sin do Bhallstát, déanfaidh an Coimisiún, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, díolúintí ó na híoscheanglais dá dtagraítear i mír (2) a dheonú, trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme ar fhoras srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha nó toradh diúltach ar anailís chostais is sochair shocheacnamaíoch nó tionchair dhiúltacha fhéideartha ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh údar cuí leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.

Measúnóidh an Coimisiún an iarraidh i bhfianaise an réasúnaithe a tugadh faoin gcéad mhír.

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Tosaíocht breise le haghaidh fhorbairt an bhonneagair mhuirí agus an Spáis Mhuirí Eorpaigh

Agus tionscadail leasa choitinn a bhfuil baint acu le bonneagar muirí agus leis an Spás Muirí Eorpach á gcur chun cinn, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí a leagtar amach in Airteagail 12 agus 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) rochtain mhuirí a uasghrádú, amhail tonnuisce, cainéil farraige, seolbhealaí, loic, dreidireacht chaipitil agus áiseanna loingseoireachta;
- (b) bonneagar bunúsach calafoirt a thógáil nó a uasghrádú, amhail imchuach inmheánacha, ballaí cé, bearta feistithe, ardáin, lamairní, duganna, cladáin, cúl-líonta agus míntíriú talún
- (ba) an bonneagar idirnaisc, an trealamh agus na córais a shainítear in Airteagal 36 a fheabhsú;
- (c) feabhas a chur ar an digitiú agus ar na próisis uathoibrithe, go háirithe i bhfianaise an mhéadaithe ar an tsábháilteacht, ar an tslándáil, ar éifeachtúlacht agus ar an inbhuanaitheacht;
- (d) teicneolaíochtaí nua agus nuálaíocht a thabhairt isteach agus a chur chun cinn, chomh maith le breoslaí inathnuaite agus ísealcharbóin;
- (e) feabhas a chur ar athléimneacht na slabhraí lóistíochta agus na trádála idirnáisiúnta muirí, lena n-áirítear i ndáil le hoiriúnú don athrú aeráide;
- (f) bearta laghdaithe torainn agus bearta éifeachtúlachta fuinnimh;
- (g) soithí astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle a chur chun cinn a fhónann agus a oibríonn naisc loingseoireachta gearrthuais, agus bearta a fhorbairt chun feabhas a chur ar fheidhmíocht chomhshaoil an iompair mhuirí do chuaipteanna ar chalafoirt nó do optamú shlabhra an tsoláthair i gcomhréir leis na ceanglais is infheidhme faoi dhlí an Aontais nó faoi chomhaontuithe idirnáisiúnta ábhartha, lena n-áirítear na scéimeanna éiceadhreasachtaí a úsáid;

- (h) na gníomhaíochtaí dá dtagraítear i bpointe (b) agus (c) d'Airteagal 24(2).

ROINN 4

BONNEAGAR IOMPAIR DE BHÓTHAR

Airteagal 28

Comhpháirteanna den bhonneagar

1. Cuimseoidh bonneagar iompair de bhóthar na nithe seo leanas, go háirithe:

- (a) bóithre, lena n-áirítear:

(i) droichid;

(ii) tolláin;

(iii) acomhail;

(iv) crosairí;

(v) acomhail mótarbhealaí;

(vi) crua-ghruanna;

(vii) scriosta;

(viii) scriosta;

(ix) scriosta;

(x) tionchar maolaitheach an bhonneagair ar an gcomhshaol;

- (b) Trealamh gaolmhar, lena n-áirítear, córais mheáigh-faoi-shiúl;
 - (c) bonneagar digiteach agus córais TFC le haghaidh an iompair;
 - (d) bealaí rochtana ar chríochfoirt lasta ilmhódacha;
 - (e) naisc na gcríochfort lasta agus na n-ardán lóistíochta leis na modhanna eile sa ghréasán tras-Eorpach iompair;
 - (f) críochfoirt busanna;
 - (g) bonneagar a bhaineann le saoráidí le haghaidh breoslaí malartacha;
 - (h) limistéir pháirceála agus scíthe, lena n-áirítear limistéir pháirceála le haghaidh feithiclí tráchtála atá sábháilte agus slán.
2. Is iad na bóithre dá dtagraítear i bpointe (a) de mhír 1 agus a léirítear in Iarscríbhinn I na bóithre sin a bhfuil ról tábhachtach acu sa trácht fadraoin lasta agus paisinéirí, a chomhtháthaíonn na príomh-lárionaid uirbeacha agus eacnamaíocha agus a idirnascann le modhanna eile iompair.
3. Áiritheofar, go háirithe, sa trealamh a bhaineann le bóithre, trealamh don bhainistiú tráchta, don fhaisnéis agus don treoraíocht bealaigh, trealamh chun muirir ar dholáí agus úsáideoirí a thobhach, trealamh sábháilteachta, trealamh chun éifeachtaí diúltacha ar an gcomhshaol a laghdú, chun feithiclí a bhfuil modhanna tiomána malartacha acu a bhreoslú nó a luchtú, agus trealamh do limistéir pháirceála atá slán sábháilte le haghaidh fheithiclí tráchtála.

Airteagal 29

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach

1. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- (a) go ndéanfar sábháilteacht an bhonneagair iompair de bhóthar a áirithiú, go ndéanfar faireachán uirthi, agus, nuair is gá, go ndéanfar í a fheabhsú i gcomhréir le Treoir 2008/96/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁷;
- (b) go ndéanfar na bóithre a dhearadh, a thógáil nó a uasghrádú agus a chothabháil agus an leibhéal is airde sábháilteacht ag gabháil leo ó thaobh trácht de;
- (c) go ndéanfar na bóithre a dhearadh, a thógáil nó a uasghrádú agus a chothabháil le hardeibhéal cosanta comhshaoil, lena n-áirítear, mar is iomchuí, trí bhearta laghdaithe torainn agus trí uisce reatha a bhailiú, a chóireáil agus a scaoileadh;
- (d) go gcomhlíonfaidh tolláin bóithre ar faide iad ná 500 m Treoir 2004/54/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁸;
- (e) go n-áiritheofar idir-inoibritheacht na gcóras bailithe dolaí, i gás inarb infheidhme, i gcomhréir le Treoir (AE) 2019/520 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁹ agus le Rialachán Cur chun Feidhme C/2019/9080 ón gCoimisiún⁶⁰ agus Rialachán Tarmlichte C/2019/8369 ón gCoimisiún⁶¹;

⁵⁷ Treoir 2008/96/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Samhain 2008 maidir le sábháilteacht bonneagair bhóithre a bhainistiú (IO L 319, 29.11.2008, lch. 59).

⁵⁸ Treoir 2004/54/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 29 Aibreán 2004 maidir leis na híoscheanglais sábháilteachta do tholláin sa ghréasán tras-Eorpach bóithre (IO L 167, 30.4.2004, lch. 39).

⁵⁹ Treoir (AE) 2019/520 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Márta 2019 maidir le hidir-inoibritheacht na gcóras leictreonach dolaí bóthair agus lena n-éascaítear malartú trasteorann faisnéise faoi mhainneachtain dolaí a íoc san Aontas, (IO L 91, 29.3.2019, lch. 45).

⁶⁰ Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2020/204 ón gCoimisiún an 28 Samhain 2019 maidir le hoibleagáidí mionsonraithe soláthraithe Eorpacha um Sheirbhís Dolaí Leictreonacha, inneachar íosta an ráitis fearainn Eorpaigh um Sheirbhís Dolaí Leictreonacha, comhéadain leictreonacha, ceanglais maidir le comhpháirteanna idir-inoibritheachta agus lena n-aisghairtear Cinneadh 2009/750/CE (IO L 43, 17.2.2020, lch. 49).

⁶¹ Rialachán Tarmlichte (AE) 2020/203 ón gCoimisiún an 28 Samhain 2019 maidir le haicmiú feithiclí, oibleagáidí úsáideoirí Eorpacha um Sheirbhís Dolaí Leictreonacha, ceanglais maidir le comhpháirteanna idir-inoibritheachta agus íoschritéir incháilitheachta maidir le comhlachtaí dá dtugtar fógra (IO L 43, 17.2.2020, lch. 41).

- (f) i gcás inarb infheidhme, toibhítear na dolaí nó na muirir ar úsáideoirí i gcomhréir le Treoir 1999/62/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁶²;
- (g) go gcomhlíonfaidh aon chóras cliste iompair maidir le bonneagar iompair de bhóthar Treoir (AE) [...] maidir leis an gcreat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh agus go n-imscarfar é ar bhealach a bheidh ag teacht leis na gníomhartha tarmligthe arna nglacadh faoin Treoir sin⁶³;
- (h) go n-imscarfar bonneagar breoslaí ionadúla ar an ngréasán bóithre i gcomhréir le Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh].

2. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh na ceanglais a leanas comhlíonta faoin 31 Nollaig 2050 i gcás na mbóithre dá dtagraítear in Airteagal 28 1(a) sa ghréasán cuimsitheach:

- (a) scriosta.
- (b) go mbeidh limistéir scíthe ar fáil ag achar nach mó ná 100 km ó chéile, lena gcuirtear spás páirceála leordhóthanach, agus saoraidí iomchuí, lena n-áirítear saoraidí sláintíochta, a fhreastalóidh ar riachtanais lucht saothair éagsúil;
- (c) scriosta.
- (d) go ndéanfar córais mheáigh-faoi-shiúl a shuiteáiltear gach 300 km ar an meán ar ghréasán Ballstáit. Agus na córais sin á n-imscaradh ag na Ballstáit, féadfaidh siad díriú ar stráiceanna de na bóithre a mbíonn cuid mhór tráchta lasta orthu. Beifear in ann feithiclí agus cónaisc feithiclí ar dócha gur sháraigh siad na meáchain údaráithe uasta a leagtar amach i dTreoir 96/53/CE a shainaithint le córais mheáigh-faoi-shiúl.

⁶² Treoir 1999/62/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Meitheamh 1999 maidir le muirear a ghearradh ar fheithiclí earraí troma as bonneagair áirithe a úsáid (IO L 187, 20.7.1999, lch 42).

⁶³ Treoir 2021/... lena n-athbhreithnítear Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2010 maidir le creat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh i réimse an iompair de bhóthar agus le haghaidh comhéadan le modhanna eile iompair (IO L [...]).

3. Áiritheoidh na Ballstáit go n-imscarfar nó go n-úsáidfear na modhanna chun teagmhais nó dálaí a bhaineann le sábháilteacht a bhrath, agus go mbaileofar na sonraí ábhartha maidir le trácht ar bhóithre, chun críche íosfhaisnéis maidir le trácht uilíoch a bhaineann le sábháilteacht ar bhóithre a chur ar fáil mar a shainmhínítear i Rialachán Tarmligthe 886/2013 ón gCoimisiún⁶⁴.
- i gcás an bhonneagair atá sa ghréasán cuimsitheach cheana faoin 31 Nollaig 2030;
 - I gcás an bhonneagair nua a bheidh sa ghréasán cuimsitheach faoin 31 Nollaig 2050 nó, i gcás ina mbeidh an stráice den bhóthar críochnaithe roimhe sin, faoin dáta a mbeidh sé críochnaithe.
4. Arna iarraidh sin do Bhallstát, déanfaidh an Coimisiún, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, díolúintí ón gceanglas a leagtar amach i mír 2 a dheonú, trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i gcás nach dtéann an dlús tráchta thar 10,000 feithicil in aghaidh an lae sa dá threo agus/nó ar fhoras srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha nó toradh diúltach ar anailís chostais is sochair shocheacnamaíoch nó tionchair dhiúltacha fhéideartha ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh údar cuí leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Déanfar an iarraidh ar dhíolúintí a chomhordú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás inarb infheidhme. Féadfaidh na Ballstáit chomharsanachta tuairim a thabhairt don Bhallstát a iarrann an díolúine. Ceanglóidh an Ballstát tuairimí na mBallstát comharsanachta lena iarraidh. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.
- Measúnóidh an Coimisiún an iarraidh i bhfianaise an réasúnaithe a tugadh faoin gcéad mhír. Tabharfaidh an Coimisiún aird chuí ar thuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena mbaineann.

⁶⁴ Rialachán tarmligthe (AE) Uimh. 886/2013 ón gCoimisiún an 15 Bealtaine 2013 lena bhforlíontar Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le sonraí agus nósanna imeachta chun faisnéis íosta tráchta uilíoch a bhaineann le sábháilteacht ar bhóithre a sholáthar, i gcás inarb infheidhme, saor in aisce d'úsáideoirí (IO L 247, 18.9.2013, lch. 6).

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Airteagal 30

Ceanglais maidir le bonneagar iompair le haghaidh an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin bhreisithe

1. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar bóithre an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin bhreisithe Airteagal 29(1).
- 1a. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh na bóithre dá dtagraítear in Airteagal 28(1)(a) na ceanglais seo a leanas, faoin 31 Nollaig 2030, i gcás bhonneagar bóithre an chroíghréasáin, agus faoin 31 Nollaig 2040 i gcás bhonneagar bóithre an chroíghréasáin bhreisithe:
 - (i) go mbeidh siad feistithe, cé is moite de ag pointí speisialta nó go sealadach, le carrbhealaí ar leith don trácht ó dhá threo, scartha ó chéile le stiall dealaithe nach bhfuil beartaithe le haghaidh tráchta nó ar bhealach eile lena n-áirithítear leibhéal comhionann sábháilteachta; agus

(ii) nach dtrasnaíonn siad ar comhréidh le haon bhóthar, iarnród, trambhealach, raon rothar nó cosán.

(iii) scriosta.

2. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar bóithre an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin bhreisithe an méid a leanas:

(a) go mbeidh limistéir scíthe ar fáil feadh bhóithre an chroíghréasáin agus an ghréasáin bhreisithe ag achar nach mó ná 60 km ó chéile, lena gcuirtear spás páirceála leordhóthanach, agus saoráidí iomchuí, ar fáil, lena n-áirítear saoráidí sláintíochta, a fhreastalóidh ar riachtanais lucht saothair éagsúil;

(b) scriosta;

(c) go gcomhlíonfar na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 29(2)(d).

3. Déanfaidh na Ballstáit gach iarracht is féidir chun a áirithiú go bhforbrófar limistéir pháirceála shábháilte shlána ar bhóithre an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin bhreisithe nó laistigh d'achar tiomána 3 km ón mbealach amach is gaire ó bhóthar den ghréasán iompair tras-Eorpach, agus achar 150 km idir dhá limistéar mar sin ann ar an meán, lena gcuirtear go leor spáis pháirceála ar fáil d'fheithiclí tráchtála agus lena gcomhlíontar na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 8a(1) de Rialachán (CE) Uimh. 561/2006 faoin 31 Nollaig 2040⁶⁵. Féadfaidh na Ballstáit díriú ar stráiceanna bóithre a mbíonn cuid mhór tráchta lasta orthu.

⁶⁵ Rialachán (CE) Uimh. 561/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Márta 2006 maidir le comhchuibhiú reachtaíochta sóisialta áirithe a bhaineann le hiompar de bhóthar agus lena leasaítear Rialachán (CEE) Uimh. 3821/85 agus (CE) Uimh. 2135/98 ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Rialachán (CEE) Uimh. 3820/85 ón gComhairle (Téacs atá ábhartha maidir le LEE) (IO L 102, 11.4.2006, lch. 1-14)

4. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh an bonneagar bóithre na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 29(3):
- i gcás an bhonneagair atá sa chroíghréasán cheana faoin 31 Nollaig 2025 agus i gcás an bhonneagair atá sa chroíghréasán breisithe cheana faoin 31 Nollaig 2030;
 - i gcás an bhonneagair nua a bheidh sa chroíghréasán faoin 31 Nollaig 2030 nó, i gcás an bhonneagair nua a bheidh sa chroíghréasán breisithe faoin 31 Nollaig 2040 nó, i gcás ina mbeidh an stráice den bhóthar críochnaithe roimhe sin, faoin dáta a mbeidh sé críochnaithe.
5. Arna iarraidh sin do Bhallstát, déanfaidh an Coimisiún, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, díolúintí ón gceanglas a leagtar amach i míreanna 1a agus 2 a dheonú, trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i gcás nach dtéann an dlús tráchta thar 10,000 feithicil in aghaidh an lae sa dá threo agus/nó ar fhoras srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha nó toradh diúltach ar anailís chostais is sochair shocheacnamaíoch nó tionchair dhiúltacha fhéideartha ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh údar cuí leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Déanfar an iarraidh ar dhíolúintí a chomhordú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás inarb infheidhme. Féadfaidh an Ballstát comharsanachta nó na Ballstáit chomharsanachta tuairim a thabhairt don Bhallstát a iarrann an díolúine. Ceanglóidh an Ballstát tuairim nó tuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena iarraidh. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.
- Measúnóidh an Coimisiún an iarraidh i bhfianaise an réasúnaithe a tugadh faoin gcéad mhír. Tabharfaidh an Coimisiún aird chuí ar thuairimí an Bhallstáit comharsanachta nó na mBallstát comharsanachta lena mbaineann.
- Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Airteagal 31

Tosaíochtaí breise le haghaidh fhorbairt bonneagair bóithre

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagar bóithre, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagail 12 agus 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) sábháilteacht ar bhóithre a fheabhsú agus a chur chun cinn, agus riachtanais úsáideoirí leochaileacha agus úsáideoirí bóithre maidir lena n-éagsúlacht go léir á gcur san áireamh, go háirithe daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe;
- (b) brú tráchta ar na bóithre atá ann cheana a mhaolú, go háirithe trí bhainistiú cliste tráchta, lena n-áirítear muirir phlódaithe dhinimiciúla nó dolaí a athrú bunaithe ar an am den lá, den tseachtain nó den séasúr;
- (c) feabhas a chur ar phróisis an digitithe agus an uathrialaithe, teicneolaíochtaí nuálacha a thabhairt isteach chun feabhas a chur ar chomhlíonadh chreat dlíthiúil an Aontais maidir le hiompar de bhóthar, lena n-áirítear uirlisí forfheidhmiúcháin cliste agus uathoibrithe agus bonneagar cumarsáide;

- (d) agus bonneagar bóithre á thógáil nó á uasghrádú, leanúnachas agus inrochtaineacht chonairí na gcoisithe agus na gcosán rothaíochta a áirithiú d'fhonn na modhanna gníomhacha iompair a chur chun cinn;
- (e) limistéir pháirceála shábháilte shlána a fhorbairt lena gcuirfear go leor spáis pháirceála ar fáil le haghaidh feithiclí tráchtála agus lena gcomhlíontar na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 8a(1) de Rialachán (CE) Uimh. 561/2006⁶⁶ maidir le gréasán cuimsitheach.

ROINN 5

BONNEAGAR AERIOMPAIR

Airteagal 32

Comhpháirteanna den bhonneagar

1. Cuimseofar le bonneagar aeriompair na nithe seo a leanas, go háirithe:
 - (a) aerspás, bealaí agus aerbhealaí;
 - (b) aerfoirt, lena n-áirítear an bonneagar agus an trealamh is gá d'oibríochtaí ar talamh agus d'oibríochtaí iompair laistigh de limistéar an aerfoirt, agus de phoirt aerárthaí ingearacha;
 - (c) naisc na n-aerfort leis na modhanna eile sa ghréasán tras-Eorpach iompair;
 - (d) Córais BAT/SAL agus an trealamh gaolmhar, lena n-áirítear trealamh spásbhunaithe;

⁶⁶ Rialachán (CE) Uimh. 561/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Márta 2006 maidir le comhchuibhiú reachtaíochta sóisialta áirithe a bhaineann le hiompar de bhóthar agus lena leasaítear Rialacháin (CEE) Uimh. 3821/85 agus (CE) Uimh. 2135/98 ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Rialachán (CEE) Uimh. 3820/85 ón gComhairle (Téacs atá ábhartha maidir le LEE) (IO L 102, 11.4.2006, lch. 1-14).

- (e) bonneagar a bhaineann le breoslaí malartacha, agus soláthar leictreachais d'aerárthaí do-aistrithe;
- (f) bonneagar chun breoslaí ionadúla a tháirgeadh ar an láthair agus éifeachtúlacht fuinnimh a fheabhsú agus astaíochtaí aeráide, astaíochtaí comhshaoil agus astaíochtaí torainn ó aerfoirt nó ó oibríochtaí aerfoirt gaolmhara a laghdú, amhail seirbhísí láimhseála ar an talamh, oibríochtaí aerárthaí agus iompar paisinéirí ar talamh;
- (g) bonneagar a úsáidtear chun dramhaíl ar leithligh a bhailiú, chun dramhaíl a chosc agus chun gníomhaíochtaí a dhéanamh i réimse an gheilleagair chiorclaigh;

(h) spásfoirt.

2. Chun a bheith mar chuid den ghréasán cuimsitheach, comhlíonfaidh aerfort ceann amháin ar a laghad de na coinníollacha seo a leanas:

- (a) i gcás aerfoirt lasta, gur 0,2 % ar a laghad de mhéid bliantúil iomlán lasta aerfoirt uile an Aontais a bheidh sa mhéid iomlán bliantúil lasta;
- (b) i gcás aerfoirt paisinéirí, gur 0.1 % ar a laghad de líon bliantúil iomlán an tráchta paisinéirí in aerfoirt uile an Aontais atá i dtrácht bliantúil iomlán paisinéirí, ach amháin má tá an t-aerfort i dtrácht suite níos mó ná 100 km ón aerfort is gaire sa ghréasán cuimsitheach, nó níos mó ná 200 km áit a bhfuil líne iarnróid ardluais sa réigiún ina bhfuil sé suite.

Tá an méid bliantúil iomlán paisinéirí agus an méid bliantúil iomlán lasta bunaithe ar mheánmhéid na dtrí bliana is deireanaí atá ar fáil, arna fhoilsiú ag Eurostat.

Airteagal 33

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don chroíghréasán agus don ghréasán cuimsitheach

1. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- (a) go mbeidh aerfoirt an chroíghréasáin ag a bhfuil méid iomlán bliantúil tráchta paisinéirí de níos mó ná ceithre mhilliún paisinéir nasctha leis an ngréasán tras-Eorpach iarnróid agus le nóid uirbeacha chomhfhreagracha, mar atá leagtha amach in Iarscríbhinn II, ar an iarnród, ar an meitreo, ar an iarnród éadrom nó ar na tramanna, faoin 31 Nollaig 2040, ach amháin i gcás ina gcoisceann srianta sonracha geografacha nó fisiceacha naisc den sórt sin;
- (b) scriosta.
- (c) go dtairgfídh aon aerfort ar a gcríocha críochfort amháin ar a laghad a bheidh ar oscailt do na hoibreoirí agus do na húsáideoirí uile ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus a chuirfidh muirir thrédhearcacha agus neamh-idirdhealaitheacha i bhfeidhm i gcomhréir le Treoir (CE) Uimh. 2009/12⁶⁷;
- (d) tá feidhm ag comhchaighdeáin bhunúsacha chun eitlíocht sibhialta a chosaint ar ghníomhartha de chur isteach neamhdhleathach, mar a ghlac an tAontas iad i gcomhréir le Rialachán (CE) Uimh. 300/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁶⁸, maidir leis an mbonneagar aeriompair;
- (e) is amhlaidh atá an bonneagar um bainistiú aerthrachta le gur féidir an tAerspás Eorpach Aonair a chur chun feidhme, i gcomhréir le Rialachán (CE), Uimh. 549/2004 (CE), Uimh 550/2004, (CE) Uimh 551/2004 agus (AE) Uimh 2018/1139, maidir le hoibríochtaí aeriompair, chun feidhmíocht agus inbhuanaitheacht an chórais eitlíochta Eorpaigh, rialacha cur chun feidhme agus sonraíochtaí an Aontais a fheabhsú.
- (f) go n-imscarfar bonneagar breoslaí ionadúla in aerfoirt i gcomhréir le Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];

⁶⁷ Treoir 2009/12/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Márta 2009 maidir le muirir aerfoirt (IO L 70, 14.3.2009, lch. 11).

⁶⁸ Rialachán (CE) Uimh. 300/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Márta 2008 maidir le rialacha comhchoiteanna i réimse slándála na heitlíochta sibhialta agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 2320/2002 (IO L 97, 9.4.2008, lch. 72).

(g) in aerfoirt an chroíghréasáin agus an ghréasáin chuimsithigh ina bhfuil méid iomlán bliantúil tráchta paisinéirí de níos mó ná ceithre mhilliún paisinéir, cuirfear bonneagar ar fáil le haghaidh aersholáthar réamhchóirithe d'aerárthaí do-aistrithe ag láthair teagmhála aerárthaigh arna úsáid le haghaidh oibríochtaí iompair tráchtála faoin 31 Nollaig 2030 i gcás aerfoirt an chroíghréasáin agus faoin 31 Nollaig 2040 i gcás aerfoirt an ghréasáin chuimsithigh.

2. Arna iarraidh sin do Bhallstát, déanfaidh an Coimisiún, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, díolúintí a dheonú trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i ndáil leis na ceanglais a leagtar amach i mír 1, pointí (a) agus (g) ar fhoras srianta geografacha sonracha nó srianta fisiceacha suntasacha, lena n-áirítear sa chás nach bhfuil córas iarnróid ar an gcríoch nó i gcás toradh diúltach ar anailís chostais/sochair shocheacnamaíoch nó ar tionchair dhiúltacha a d'fhéadfadh a bheith ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh údar cuí leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.

Measúnóidh an Coimisiún an iarraidh i bhfianaise an réasúnaithe a tugadh faoin gcéad fhomhír.

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fhomhír, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Tosaíochtaí breise le haghaidh fhorbairt an bhonneagair aeriompair

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagar aeriompair, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí a leagtar amach in Airteagal 12 agus in Airteagal 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) fuinneamh agus éifeachtúlacht oibríochtúil na n-aerfort a mhéadú;
- (b) tacú le cur chun feidhme an Aerspáis Eorpaigh Aonair agus córas idir-inoibritheach, go háirithe iad siúd arna bhforbairt ag tionscadal SESAR i gcomhréir leis an Máistirphlean BAT don Eoraip, lena n-áirítear iad siúd atá dírithe ar chomhtháthú iomlán sábháilte aerfheithiclí nua le foireann agus gan foireann a áirithiú.
- (c) feabhas a chur ar an digitiú agus ar na próisis uathoibrithe, go háirithe i bhfianaise an mhéadaithe ar an tsábháilteacht agus ar an tslándáil;
- (d) idirnaise ilmhódacha idir aerfoirt agus bonneagar modhanna eile iompair a fheabhsú, agus idir aerfoirt agus nóid uirbeacha i gcás inarb iomchuí;
- (e) inbhuanaitheacht a fheabhsú agus tionchair aeráide, comhshaoil agus torainn a mhaolú, go háirithe trí theicneolaíochtaí nua agus nuálaíocht, breoslaí ionadúla, aerárthaí astaíochtaí ísealcharbóin agus astaíochtaí nialasacha agus bonneagar ísealcharbóin a thabhairt isteach.
- (f) aerfoirt an ghréasáin chuimsithigh agus an chroíghréasáin a bhfuil méid iomlán bliantúil tráchta paisinéirí de níos lú ná ceithre mhilliún paisinéir acu a nascadh leis an ngréasán agus le nóid uirbeacha chomhfhreagracha, mar atá leagtha amach in Iarscríbhinn II, ar an iarnród, ar an meitreo, ar an iarnród éadrom nó ar na tramanna.
- (g) bonneagar a sholáthraíonn aersholáthar réamhchóirithe d'aerárthaí do-aistrithe ag láithreacha iargúlta agus ag láithreacha teagmhála sna haerfoirt den ghréasán tras-Eorpach iompair ina bhfuil méid iomlán bliantúil tráchta paisinéirí de níos lú ná ceithre mhilliún paisinéir.

ROINN 6

BONNEAGAR LE hAGHAIDH CRÍOCHFOIRT LASTA ILMHÓDACHA

Airteagal 35

Críochfoirt lasta ilmhódacha a shainaitheint

1. Is críochfoirt atá oscailte do gach oibreoir agus úsáideoir ar bhealach neamh-idirdhealaitheach iad críochfoirt lasta ilmhódacha an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus bíonn siad:
 - (a) suite in nó cóngarach do chalafoirt mhuirí an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a liostaítear in Iarscríbhinn II;
 - (b) suite in nó cóngarach do chalafoirt intíre an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a liostaítear in Iarscríbhinn II;
 - (ba) suite in aerfoirt an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a liostaítear in Iarscríbhinn II; nó
 - (c) scriosta.
 - (d) aicmithe mar chríochfoirt iarnróid nó críochfoirt ar uiscebhealaí intíre an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a liostaítear in Iarscríbhinn II.
2. Déanfaidh na Ballstáit a seacht ndícheall chun a áirithiú go mbeidh toilleadh leordhóthanach críochfoirt lasta ilmhódacha ann le freastal ar an ngréasán tras-Eorpach iompair, agus na sreabha tráchta atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo á gcur san áireamh, go háirithe sreabha tráchta lena bhfreastalaítear ar nóid uirbeacha, ar lárionaid thionsclaíocha, ar chalafoirt agus ar mhoil lóistíochta.

3. Laistigh de 3 bliana ó theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, déanfaidh na Ballstáit anailís mhargaidh agus anailís ionchasach ar chríochfoirt lasta ilmhódacha ar a gcríoch. Déanfar an méid seo a leanas, ar a laghad, leis an anailís sin:
- (a) scrúdú a dhéanamh ar shreabha tráchta lasta atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo, lena n-áirítear sreabha tráchta lasta a iompraítear ar na bóithre;
 - (b) críochfoirt lasta ilmhódacha an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair atá ann faoi láthair ar a gcríoch a shainaithint, agus measúnú a dhéanamh ar an ngá atá le críochfoirt lasta ilmhódacha nua nó acmhainneacht bhreise trasloingsithe i gcríochfoirt atá ann cheana;
 - (c) anailís a dhéanamh ar an gcaoi a bhféadfaí dáileadh leordhóthanach na gcríochfort lasta ilmhódach a áirithiú le hacmhainneacht leordhóthanach trasloingsithe chun freastal ar na riachtanais a shainaithnítear i bpointe (b). Cuirfear san áireamh leis sin na críochfoirt atá suite i limistéir teorann de chuid Ballstát comharsanach.

Rachaidh na Ballstáit i gcomhairle le seoladóirí agus le hoibreoirí iompair agus lóistíochta a oibríonn ar a gcríoch. Cuirfidh siad torthaí an chomhairliúcháin sin san áireamh ina n-anailís.

Cuirfidh na Ballstáit torthaí na hanailíse in iúl don Choimisiún gan mhoill.

4. I gcás ina sainaitheofar san anailís faoi mhír 3 an gá atá le críochfoirt lasta ilmhódacha nua nó le toilleadh breise trasloingsithe i gcríochfoirt atá ann cheana, ullmhóidh na Ballstáit plean gníomhaíochta chun gréasán críochfort lasta ilmhódach a fhorbairt, lena n-áirítear suíomhanna inar sainaitheodh na riachtanais sin.
- 4a. Cuirfear an plean gníomhaíochta in iúl don Choimisiún tráth nach déanaí ná 12 mhí tar éisbailchríoch a chur ar an anailís faoi mhír 3.
- 4b. Ar bhonn an phlean gníomhaíochta sin, tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún faoi liosta na gcríochfort iarnróid agus na gcríochfort ar uiscebhealaí intíre a bheartaíonn siad a chur le hIarscríbhinn I agus le hIarscríbhinn II.

5. Chun bheith ina chuid den ghréasán tras-Eorpach iompair agus chun bheith ar an liosta in Iarscríbhinn II, comhlíonfaidh críochfort iarnróid nó críochfort ar uiscebhealaí intíre ceann amháin ar a laghad de na coinníollacha seo a leanas:
- (a) beidh trasloingsiú bliantúil an lasta níos mó ná 800,000 tonna, i gcás lasta nach bulclasta é, nó beidh sé níos mó ná 0.1 % den lasta bliantúil iomlán comhfhreagrach a láimhseáiltear i gcalafoirt mhuirí uile an Aontais, i gcás bulclasta;
 - (b) is é an príomhchríochfort iarnróid ainmnithe ag an mBallstát le haghaidh réigiún NUTS 2 é, i gcás nach bhfuil críochfoirt iarnróid ar bith a chomhlíonann pointe (a) sa réigiún NUTS 2 sin,
 - (c) tá sé beartaithe go gcuirfidh an Ballstát le hIarscríbhinn I agus le hIarscríbhinn II é i gcomhréir le mír 4.

Airteagal 36

Comhpháirteanna den bhonneagar

Cuimseofar na nithe seo a leanas, go háirithe, le críochfoirt lasta ilmhódacha:

- (a) bonneagar lena ndéantar na modhanna éagsúla iompair laistigh de limistéar críochfoirt nó gar dó a idirnascadh;
- (b) trealamh amhail craenacha, iompróirí, nó fearais eile trasloingsithe chun lasta a bhogadh idir modhanna iompair éagsúla agus chun lasta a shuíomh agus a stóráil;
- (c) limistéir thiomnaithe amhail limistéar geata, limistéar láithreach maolánach agus feithimh, limistéar trasloingsithe agus lánaí tiomána nó lastála;
- (d) córais TFC is ábhartha d'oibríochtaí éifeachtúla críochfoirt amhail na hoibríochtaí sin lena n-éascaítear an phleanáil acmhainne, oibríochtaí iompair, naisc idir na modhanna, agus an trasloingsiú;
- (e) bonneagar le haghaidh breoslaí malartacha.

Ceanglais maidir le bonneagar iompair

1. Déanfaidh na Ballstáit a seacht ndícheall chun a áirithiú ar bhealach cothrom neamh-idirdhealaitheach go gcomhlíonfaidh na críochfoirt lasta ilmhódacha uile, a bheidh ar oscailt do na hoibreoirí agus do na húsáideoirí uile ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus a chuirfidh muirir thrédhearcacha neamh-idirdhealaitheacha i bhfeidhm i gcalafoirt mhuirí agus i gcalafoirt intíre mar a liostaítear in Iarscríbhinn II agus i ngach críochfort iarnróid agus i ngach críochfort ar uiscebhealaí intíre a shonraítear in Iarscríbhinn I agus a liostaítear in Iarscríbhinn II, na ceanglais seo a leanas:
 - (a) tá siad nasctha le dhá mhodh iompair ar a laghad atá ar fáil sa limistéar;
 - (b) go bhfeisteofar iad, laistigh den chríochfort nó laistigh de 3 km ón gcríochfort, le stáisiún athluchtaithe amháin ar a laghad mar a shainmhínítear in Airteagal 2, pointe (43) de Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagar breoslaí malartacha] tiomnaithe chun freastal ar fheithiclí tromshaothair, faoin 31 Nollaig 2030;
 - (c) go bhfeisteofar iad le huirlisí digiteacha chun an méid seo a leanas a éascú faoin 31 Nollaig 2030:
 - (i) oibríochtaí éifeachtúla críochfoirt ar nós, i gcás inarb ábhartha, fótaigheataí, córas oibríochta críochfoirt, brathadóir digiteach teachta agus imeachta do thiománaithe, ceamaraí nó braiteoirí eile ar threalamh trasloingsithe chomh maith le córais ceamara taobh na traenach;
 - (ii) soláthar sreabha faisnéise laistigh de chríochfort agus idir na modhanna iompair feadh an tslabhra lóistíochta agus an chríochfoirt atá in ann faisnéis a mhalartú le córais oscailte idir-inoibritheacha.
2. Déanfaidh na Ballstáit a seacht ndícheall chun a áirithiú ar bhealach cóir neamh-idirdhealaitheach go mbeidh na críochfoirt lasta ilmhódacha dá dtagraítear in Airteagal 37(1) atá nasctha leis an ngréasán iarnróid agus a dhéanann trasloingsiú ingearach in ann, faoin 31 Nollaig 2030, na cineálacha aonaid lastála idirmhódacha seo a leanas, atá iniompartha le craein, a láimhseáil: coimeádán, cabhail shoghluaiste nó leathleantóir atá oiriúnach d'iompar ilmhódach.

3. Déanfaidh na Ballstáit a seacht ndícheall chun a áirithiú ar bhealach cóir neamh-idirdhealaitheach go mbeidh críochfoirt lasta ilmhódacha dá dtagraítear in Airteagal 37(1) atá nasctha leis an ngréasán iarnróid in ann, faoin 31 Nollaig 2040, aon traein atá 740 m ar fhad a láimhseáil.

Ní bheidh feidhm ag an mír seo maidir le críochfoirt lasta ilmhódacha nach bhfuil nasctha ach le gréasáin iarnróid iargúlta.

4. Scriosta.

5. Arna iarraidh sin do Bhallstát, déanfaidh an Coimisiún, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, díolúintí ó na forálacha faoi mhíreanna 1 go 3 a dheonú, trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme ar fhoras srianta sonracha geografacha nó srianta suntasacha fisiceacha, go háirithe i gcás ina bhfuil an críochfort suite i limistéar atá srianta ó thaobh spáis de, nó toradh diúltach ar anailís chostais is sochair shocheacnamaíoch nó tionchair dhiúltacha fhéideartha ar an gcomhshaol nó ar an mbithéagsúlacht. Beidh údar cuí leordhóthanach ag gabháil le haon iarraidh den sórt sin. Féadfaidh Ballstát deonú roinnt díolúintí a iarraidh in aon iarraidh amháin.

Measúnóidh an Coimisiún an iarraidh i bhfianaise an réasúnaithe a tugadh faoin gcéad mhír.

Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar an mBallstát tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an iarraidh a fháil de bhun na chéad fhomhíre. Má mheasann an Coimisiún nach leor an fhaisnéis arna soláthar, féadfaidh sé iarraidh ar an mBallstát an fhaisnéis sin a fhorlíonadh laistigh de 30 lá féilire ón bhfaisnéis sin a fháil.

Déanfaidh an Coimisiún cinneadh maidir leis an díolúine arna hiarraidh tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis dó an iarraidh de bhun na chéad fhomhíre a fháil nó, i gcás inar chuir na Ballstáit lena mbaineann tuilleadh faisnéise ar fáil de bhun an tríú fhomhíre, tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis an fhaisnéis is déanaí sin a fháil, cibé dáta acu is déanaí. Mura ndéanfaidh an Coimisiún cinneadh sainráite laistigh de na teorainneacha ama sin, measfar gur deonaíodh an díolúine.

Cuirfidh an Coimisiún na Ballstáit eile ar an eolas faoi na díolúintí a dheonaítear de bhun an Airteagail seo.

Airteagal 38

Tosaíochtaí breise d'fhorbairt an bhonneagair iompair ilmhódaigh

Agus tionscadail leasa choitinn a bhfuil baint acu le bonneagar iompair ilmhódach á gcur chun cinn, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 12 agus 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) idirnaisc idir modhanna éagsúla iompair a éascú;
- (b) na príomhbhacainní teicniúla agus riaracháin ar iompar ilmhódach a bhaint, lena n-áirítear trí Fhaisnéis Leictreonach ar Iompar Lastais (eFTI) a chur chun feidhme;
- (c) sreabhadh rianúil faisnéise a fhorbairt chun tacú le seirbhísí iompair ar fud an chórais thras-Eorpaigh iompair;
- (d) an idir-inoibritheacht a éascú chun sonraí a chomhroinnt, a rochtain agus a athúsáid laistigh de na modhanna iompair agus eatarthu;
- (e) a chur chun cinn, i gcás inarb iomchuí, go mbeadh taobhlaigh agus críochfoirt lasta ilmhódacha ar an ngréasán tras-Eorpach iompair in ann traenacha atá 740 m ar fhad a láimhseáil gan iad a láimhsiú;
- (f) síneadh agus leictriú a dhéanamh ar na taobhlaigh amach agus isteach, coigeartuithe ar chórais chomharthaíochta agus feabhsuithe ar chumraíocht na rianta;
- (g) a chur chun cinn, i gcás inarb iomchuí, go ndéanfar taobhlaigh a aistriú chuig leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach.

ROINN 7

NÓID UIRBEACHA

Airteagal 39

Comhpháirteanna de nóid uirbeacha

1. Cuimseofar an méid seo a leanas, go háirithe, i nód uirbeach:
 - (a) bonneagar iompair sa nód uirbeach atá mar chuid den ghréasán tras-Eorpach iompair, lena n-áirítear seachbhealaí;
 - (b) pointí rochtana ar an ngréasán tras-Eorpach iompair, go sonrach stáisiúin iarnróid agus críochfoirt busanna, críochfoirt lasta ilmhódacha, calafoirt nó aerfoirt;
 - (c) scriosta
2. Liostaítear na cathracha atá i lár gach nóid uirbigh den ghréasán tras-Eorpach iompair in Iarscríbhinn II. Chun bheith mar chuid den ghréasán tras-Eorpach iompair agus chun bheith liostaithe in Iarscríbhinn II, beidh daonra 100 000 áitritheoir nó níos mó ag nóid uirbeach, nó, i gcás nach ann do nód uirbeach den sórt sin i réigiún NUTS 2, príomhnód an réigiúin NUTS 2 sin a bheidh ann.

Airteagal 40

Ceanglais maidir le nóid uirbeacha

1. Agus an gréasán tras-Eorpach iompair á fhorbairt ag na Ballstáit i nóid uirbeacha, chun feidhmíocht éifeachtach an ghréasáin ar fad a áirithiú gan scrogaill tráchta, áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- (a) bonneagar athluchtaithe agus athbhreoslaithe breoslaí ionadúla a bheith ar fáil, i gcomhréir le Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a úsáid];
- (b) faoin 31 Nollaig 2027:
 - (i) SUMP a ghlacadh agus faireachán a dhéanamh air maidir le gach nód uirbeach lena n-áirítear *inter alia* bearta chun na modhanna éagsúla iompair a chomhtháthú agus chun aistriú i dtreo soghluaisteacht inbhuanaithe, chun soghluaisteacht éifeachtúil astaíochtaí nialasacha agus ísle a chur chun cinn, lena n-áirítear lóistíocht uirbeach, chun truailliú aeir agus truailliú torainn a laghdú;
 - (ii) táscairí soghluaisteachta uirbí a bhailiú agus a chur faoi bhráid an Choimisiúin, mar a shainmhínítear i mír 2 den Airteagal seo, le haghaidh gach nód uirbeach;
- (c) faoin 31 Nollaig 2030, forbairt moil paisinéirí ilmhódacha chun naisc an chéad mhíle agus an mhíle dheireanaigh a éascú, naisc atá feistithe le stáisiún athluchtaithe amháin ar a laghad mar a shainmhínítear in Airteagal 2, pointe (43) de Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagar breoslaí malartacha] tiomnaithe chun freastal ar fheithiclí tromshaothair;
- (d) faoin 31 Nollaig 2040, críochfort lasta ilmhódach amháin ar a laghad a fhorbairt, i gcás inar inmharthana ó thaobh an gheilleagair de agus mura bhfuil críochfort den chineál sin ann cheana, ionas go mbeidh acmhainneacht leordhóthanach trasloingsithe ann laistigh den nód uirbeach nó gar dó.

Féadfaidh críochfort lasta ilmhódach amháin freastal ar roinnt nód uirbeacha agus a bheith suite sa nód uirbeach féin nó gar dó. Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas dá réir sin.

- 1a. Agus SUMPanna á nglacadh agus faireachán á dhéanamh orthu, déanfaidh na húdaráis áitiúla, i gcomhar leis na húdaráis náisiúnta i gcás inarb ábhartha, a seacht ndícheall chun a áirithiú go bhfuil SUMPanna i gcomhréir leis na treoirlínte in Iarscríbhinn V agus sreabha iompair tras-Eorpacha fadraoin á gcur san áireamh ag an am céanna.
2. Glacfaidh an Coimisiún, tráth nach déanaí ná bliain tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, gníomh cur chun feidhme lena sainmhínítear, i líon teoranta, na táscairí a bhaineann le hinbhuanaitheacht agus sábháilteacht iompair dá dtagraítear faoi mhír 1(b). Sonrófar sa ghníomh cur chun feidhme sin freisin spriocdhátaí aonair maidir le gach táscaire a thíolacadh. Socrófar na spriocdhátaí sin ó 3 go 5 bliana. Agus an tacar mionsonraithe táscairí á chur ar bun, cuirfear infhaighteacht agus inrochtaineacht sonraí ar an leibhéal réigiúnach agus áitiúil san áireamh. Glacfar an gníomh cur chun feidhme sin i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 59(3).
3. Bunóidh an Coimisiún freisin, tráth nach déanaí ná bliain amháin tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, comhéadan idirlín lena gceadófar do na húdaráis ábhartha SUMPanna agus na táscairí dá dtagraítear i mír 1(b) a thíolacadh, agus lena gcuirfear ar chumas na mBallstát a áirithiú gur tíolacadh na SUMPanna agus na táscairí.

Airteagal 41

Tosaíochtaí breise le haghaidh nóid uirbeacha

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le nóid uirbeacha, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 12 agus Airteagal 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) naisc den chéad mhíle agus den mhíle deireanach idir na pointí rochtana ar an ngréasán tras-Eorpach iompair dá dtagraítear in Airteagal 39(1)(b) agus chuig na pointí rochtana sin, chun feidhmíocht an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a mhéadú, mar shampla meitreonna nó trambhealaí;

- (b) idirnasc gan uaim idir bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus an bonneagar le haghaidh iompar inbhuanaithe réigiúnach agus áitiúil; Féadfar a áireamh leis sin, i gcás paisinéirí, an cumas rochtain a fháil ar fhaisnéis, a dturas a chur in áirithint agus a íoc agus a dticéid a aisghabháil trí sheirbhísí soghluaisteachta digití ilmhódacha, agus i gcás lasta, saoráidí lóistíochta uirbeacha chun feabhas a chur ar chomhdhlúthú seachadtaí i limistéir uirbeacha, ar nós micreamhoil agus moil lóistíochta timthrialla, go háirithe iad siúd atá nasctha le bonneagar iompair iarnróid agus uisce-iompartha;
- (ba) idirnascadh inbhuanaithe slán gan uaim bhonneagar iompair paisinéirí idir iarnród, bóthar, na modhanna gníomhacha iompair agus, de réir mar is iomchuí, uiscebhealaí intíre, aer agus muirí;
- (bb) idirnascadh inbhuanaithe slán gan uaim bhonneagar iompair lasta idir iarnróid, bóthar agus, de réir mar is iomchuí, uiscebhealaí intíre, aer agus muirí chomh maith le naisc iomchuí le hardáin agus saoráidí lóistíochta;
- (c) éifeachtaí diúltacha iompar idirthurais iarnróid agus iompar idirthurais de bhóthar ar limistéir uirbeacha a mhaolú;
- (d) iompar agus soghluaisteacht éifeachtúil ísealtorainn astaíochtaí nialasacha a chur chun cinn, lena n-áirítear glasú na bhflítí uirbeacha i gcomhair paisinéirí agus lasta;
- (e) méadú ar sciar módach an iompair phoiblí agus ar na modhanna gníomhacha agus bearta chun soghluaisteacht paisinéirí a threorú go príomha i bhfabhar na modhanna sin;
- (f) scriosta;
- (g) seachadadh éifeachtúil, ísealtorann, ísealcharbóin lasta i limistéir uirbeacha a chur chun cinn.

CAIBIDIL IV

SOLÁTHAIRTÍ LE hAGHAIDH IOMPAR CLISTE ATHLÉIMNEACH

Airteagal 42

Córais TFC don iompar

1. Beidh córais TFC don iompar de chineál go gcumasófar bainistiú acmhainne agus tráchta agus malartú faisnéise laistigh de na modhanna iompair le haghaidh oibríochtaí iompair ilmhódacha agus eatarthu agus seirbhísí breisluacha a bhaineann le hiompar, feabhsaithe ar athléimneacht, sábháilteacht, slándáil, plódú agus feidhmíocht oibríochtúil agus chomhshaoil, agus nósanna imeachta simplithe riaracháin. Éascóidh córais TFC don iompar idir-nasc gan uaim idir bonneagar agus sócmhainní soghluaiste.
2. Déanfar na córais TFC seo a leanas don iompair a imscaradh i gcomhréir le forálacha sonracha a leagtar síos i ndlí an Aontais, agus laistigh de theorainneacha na bhforálacha sin, ar fud an Aontais, chun a áirithiú go mbeidh tacar bunchumas idir-inoibritheach i ngach Ballstát:
 - (a) i gcás iarnród: an Córas Eorpach um Bainistiú Tráchta Iarnróid (ERTMS), feidhmchláir teileamaitice le haghaidh seirbhísí lasta agus paisinéirí dá dtagraítear sna Sonraíochtaí Teicniúla don Idir-inoibritheacht, go háirithe aschur ó Shift2Rail agus ó Chomhghnóthas um Iarnród na hEorpa;
 - (b) i gcás uiscebhealaí intíre: seirbhísí faisnéise tráchta abhann (RIS);
 - (c) i gcás iompair de bhóthar agus a chomhéadain le modhanna eile iompair: CCI;
 - (d) i gcás iompair mhuirí: le haghaidh seirbhísí um thrácht árthaí VTMS agus le haghaidh malartú faisnéise don timpeallacht Eorpach Ionaid Ilfhreastail Mhuirí (EMSWe);
 - (e) i gcás aeriompair: córais bainistíochta aerthráchta (ATM)/seirbhísí aerloingseoireachta (ANS), go háirithe na córais sin atá mar thoradh ar an tionscadal SESAR;
 - (f) don iompar ilmhódach: eFTI.

3. scriosta.

Airteagal 43

Seirbhísí inbhuanaithe iompair lasta

1. Cuirfidh na Ballstáit tionscadail leasa choitinn chun cinn, ar tionscadail iad a sholáthraíonn seirbhísí éifeachtúla iompair lasta a úsáideann bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus a chuidíonn le hastaíochtaí gás ceaptha teasa agus iarmhairtí comhshaoil agus socheacnamaíocha diúltacha eile a laghdú, agus arb í is aidhm dóibh:
 - (a) úsáid inbhuanaithe bonneagair iompair a fheabhsú lena n-áirítear é a bhainistiú go héifeachtúil;
 - (b) úsáid seirbhísí iompair nuálacha a chur chun cinn, lena n-áirítear naisc loingseoireachta gearrthuais i gcreat an Spás Mhuirí Eorpaigh, córais TFC don iompar agus forbairt an bhonneagair choimhdigh is gá chun spriocanna na seirbhísí sin, ar spriocanna maidir leis an gcomhshaol agus maidir le sábháilteacht iad den chuid is mó, a bhaint amach;
 - (c) oibríochtaí seirbhísí iompair ilmhódacha a éascú, lena n-áirítear na sreabha faisnéise riachtanacha a ghabhann leo, agus comhar idir rannpháirtithe an tslabhra lóistíochta a fheabhsú, lena n-áirítear seoladóirí, oibreoirí, soláthraithe seirbhíse agus a gcustaiméirí;
 - (d) éifeachtúlacht acmhainní agus oibríocht astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle a spreagadh, go háirithe i réimsí na dteicneolaíochtaí, na n-oibríochtaí, na tarraingthe feithiclí, na tiomána/galbhruithe, na pleanála córas agus oibríochtaí; nó
 - (e) naisc leis na codanna sin den Aontas is leochailí agus is iargúlta a fheabhsú, go háirithe na réigiúin is forimeallaí agus réigiúin iargúlta, oileánda, fhorimeallacha agus shléibhtiúla eile chomh maith le limistéir atá tearc i ndaoine agus seirbhísí rialta minic a chur chun cinn.
2. scriosta.

Teicneolaíochtaí nua agus nuálaíocht

Ionas go gcoimeádfaidh an gréasáin tras-Eorpach iompair suas le forbairtí agus imscaradh teicneolaíocha nuálacha, féachfaidh na Ballstáit leis an méid seo a leanas a dhéanamh go háirithe:

- (a) tacú le dícharbónú an iompair, agus é a chur chun cinn, trí aistriú chuig feithiclí, soithigh agus aerárthaí astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle agus teicneolaíochtaí iompair eile atá nuálach agus inbhuanaithe ar bhealach comhchuibhithe comhordaithe;
- (b) feabhas a chur ar dhícharbónú na modhanna iompair uile trí éifeachtúlacht fuinnimh a spreagadh, réitigh astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle a thabhairt isteach, lena n-áirítear córais soláthair hidrigine agus leictreachais, chomh maith le réitigh nua eile ar nós breoslaí inbhuanaithe, agus bonneagar comhfhreagrach a sholáthar, i gcás inar féidir trí shineirgí le GTE-F. Féadfar a áireamh sa bhonneagar sin rochtain ar an eangach agus saoráidí eile is gá don soláthar fuinnimh, féadfar an comhéadan bonneagair-feithicle a chur san áireamh ann agus córais TFC don iompar a chuimsiú ann. Féadfaidh an bonneagar iompair fónamh mar mhol fuinnimh chun freastal ar mhodhanna éagsúla iompair, chun táirgeadh áitiúil fuinnimh ghlain a nascadh le feidhmeanna soghluaisteachta astaíochtaí nialasacha. Féadfaidh an bonneagar iompair rannchuidiú freisin le teicneolaíochtaí eile a imscaradh, rud lena gcuirfear dlús le dícharbónú an gheilleagair.
- (c) tacú le glacadh agus imscaradh teicneolaíochtaí digiteacha nua, go háirithe malartú sonraí agus bonneagar nascachta le clúdach gan bhriseadh ar fud an ghréasáin a chur chun cinn chun an leibhéal agus feidhmíocht is airde bonneagair dhigitigh a áirithiú agus chun leibhéil níos airde uathoibrithe a bhaint amach;
- (d) sábháilteacht agus inbhuanaitheacht gluaiseacht daoine agus iompar earraí a fheabhsú;

- (e) oibriú, bainistiú, inrochtaineacht, idir-inoibritheacht, ilmhódúlacht agus éifeachtúlacht an ghréasáin a fheabhsú, lena n-áirítear trí sheirbhísí soghluaisteachta digití ilmhódacha a fhorbairt;
- (f) bealaí éifeachtúla a chur chun cinn chun faisnéis inrochtana intuigthe a chur ar fáil do na húsáideoirí agus do na soláthraithe seirbhísí iompair uile maidir le hidirnaisc, idir-inoibritheacht agus ilmhódúlacht agus maidir le tionchair a roghanna iompair ar an gcomhshaol;
- (g) scriosta.
- (h) bearta a chur chun cinn chun seachtrachtaí diúltacha a laghdú, ar nós brú tráchta, dochar don tsláinte agus truailliú de shaghas ar bith, lena n-áirítear torann, agus astaíochtaí;
- (i) teicneolaíocht slándála a thabhairt isteach;
- (j) feabhas a chur ar athléimneacht bonneagair iompair in aghaidh suaitheadh agus athraithe aeráide trí nuashonruithe agus dearadh bonneagair chomh maith le réitigh digiteacha atá cibearshlán lena ndírítear ar chosaint an ghréasáin i gcomhthéacs tubaistí nádúrtha agus tubaistí de dhéanamh an duine;
- (k) forbairt agus úsáid córais TFC don iompar agus teicneolaíochtaí nua don iompar a chur chun cinn tuilleadh laistigh de mhodhanna iompair agus eatarthu.

Airteagal 45

Bonneagar slán sábháilte

Scriosta.

Athléimneacht an bhonneagair

1. Déanfaidh na Ballstáit gach iarracht is féidir chun a áirithiú, nuair a dhéanfar tionscadail leasa choitinn a phleanáil agus a chur chun feidhme, go gcuirfear san áireamh slándáil agus athléimneacht an bhonneagair i leith an athraithe aeráide, guaiseacha nádúrtha, tubaistí de dhéanamh an duine, tionóiscí agus idirbhristeacha oibríochtúla chomh maith le suaithheadh a dhéantar d'aon ghnó a dhéanann difear d'fheidhmiú chóras iompair an Aontais.
Go háirithe, tabharfar aird chuí ar na nithe seo a leanas:
 - (a) idirthuilleamaíochtaí, nascairí agus éifeachtaí cascáideacha le gréasáin eile amhail an gréasán teileachumarsáide agus leictreachais;
 - (b) sábháilteacht, slándáil agus feidhmíocht i bhfianaise guaiseacha iomadúla;
 - (c) cáilíocht bonneagair struchtúrthaigh feadh a shaolré ina iomláine, agus aird ar leith á tabhairt ar na dálaí comhshaoil a mheastar a bheidh ann amach anseo;
 - (d) ní mór don chosaint shibhialta a bheith in ann freagairt do shuaithheadh;
 - (e) cibearshlándáil agus athléimneacht an bhonneagair, agus aird ar leith á tabhairt arbhonneagar trasteorann.
2. Tionscadail leasa choitinn nach mór measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol a dhéanamh ina leith i gcomhréir le Treoir 2011/92/AE, beidh na tionscadail sin faoi réir díonadh ó thaobh na haeráide. Déanfar an díonadh ó thaobh na haeráide lena gcuirfear san áireamh an dea-chleachtas agus an treoraíocht is déanaí atá ar fáil chun a áirithiú go mbeidh bonneagair iompair athléimneach in aghaidh dhrochthionchair an athraithe aeráide, trí mheasúnú leochaileachta agus riosca a dhéanamh maidir leis an aeráid, agus trí chostais astaíochtaí gás ceaptha teasa a chomhtháthú sa mheasúnú costais is tairbhe. Gan dochar do na forálacha a leagtar síos i ngníomhartha eile de chuid an Aontais, níl feidhm ag an gceanglas sin maidir le tionscadail a bhfuil tús curtha le próiseas soláthair an mheasúnaithe tionchair ar an gcomhshaol ina leith roimh theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo.

Rioscaí don tslándáil nó don ord poiblí

1. Déanfaidh na Ballstáit gach iarracht is féidir chun a áirithiú go gcosnófar an gréasán tras-Eorpach iompair ar rioscaí a d'fhéadfadh a bheith ann don tslándáil nó don ord poiblí a eascraíonn as rannpháirtíochtaí nó ranníocaíochtaí d'aon gnóthais tríú tír i dtionscadal leasa choitinn.
2. Gan dochar do Rialachán (AE) 2019/452, do gach Ballstát ar a bhfuil freagracht as a shlándáil náisiúnta amháin, dá bhforáiltear in Airteagal 4(2) CAE agus do cheart gach Ballstáit a leasanna bunúsacha slándála a chosaint i gcomhréir le hAirteagal 346 CFAE aon uair a mheasann Ballstát gur dócha go ndéanfaidh rannpháirtíocht nó rannchuidiú de chineál ar bith ag duine nádúrtha tríú tír nó gnóthas tríú tír difear do bhonneagar ar an ngréasán tras-Eorpach iompair ar fhorais na slándála nó an oird phoiblí, cuirfidh an Ballstát an Coimisiún ar an eolas faoi aon bhearta iomchuí a glacadh chun an riosca sin a mhaolú.

Cothabháil agus saolré an tionscadail

1. Gan dochar don fhreagracht atá ar na Ballstáit maidir le pleanáil a dhéanamh ar chothabháil bonneagair agus a n-inniúlacht i dtaca le cothabháil bonneagair a bhainistiú agus a mhaoiniú, agus gan dochar do phrionsabal buiséadach na bliantúlachta, i gcás inarb infheidhme, déanfaidh na Ballstáit gach iarracht is féidir chun an méid seo a leanas a áirithiú:

- (a) go ndéanfar bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a chothabháil ar bhealach a sholáthróidh, le linn a shaolré, ardleibhéal seirbhíse agus sábháilteachta atá oiriúnaithe don sreabhadh tráchta, agus a fheabhsóidh a stóinseacht, agus go gcuirfear riachtanais chothabhála choisctheacha agus costais mheasta thar shaolré an bhonneagair thras-Eorpaigh iompair san áireamh i gcéim phleanála na tógála nó an uasghrádaithe;
- (b) pleanáil chothabhála fhadtéarmach do bhóithre agus, i gcás inarb ábhartha, do bhonneagar na n-uiscebhealaí intíre;
- (c) scriosta.
- (d) comhsheasmhacht idir na riachtanais chothabhála agus athnuachana i gcás bonneagar iarnróid a bhaineann le forbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh le haghaidh iompair agus na straitéise tascach forbartha bonneagair iarnróid dá dtagraítear in Airteagal 8(1) de Threoir 2012/34/AE agus an chomhaontaithe chonarthaigh dá dtagraítear in Airteagal 30 de Threoir 2012/34/AE.

Airteagal 49

Inrochtaineacht do gach úsáideoir

Ceadóidh bonneagar iompair TRANS-Eorpach soghluaisteacht agus inrochtaineacht gan uaim do na húsáideoirí uile, go háirithe:

- daoine atá leochaileach, lena n-áirítear daoine faoi mhíchumas nó daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe; agus
- daoine atá ina gcónaí sna réigiúin is forimeallaí agus i réigiúin iargúlta, oileánda, fhorimeallacha agus shléibhtiúla eile chomh maith le limistéir atá tearc i ndaoine.

CAIBIDIL V

CUR CHUN FEIDHME IONSTRAIMÍ NA gCONAIRÍ IOMPAIR EORPACHA AGUS TOSAÍOCHTAÍ COTHROMÁNACHA

Airteagal 50

Ionstraimí na gConairí Iompair Eorpacha agus tosaíochtaí cothrománacha

1. Is ionstraim iad na Conairí Iompair Eorpacha chun cur chun feidhme comhordaithe codanna den ghréasán tras-Eorpach iompair a éascú agus tá sé i gceist leo, go háirithe, feabhas a chur ar naisc thrasteorann agus chun scrogaill a bhaint laistigh den Aontas.
2. Chun iompar ilmhódach atá tíosach ar acmhainní a bhaint amach agus chun rannchuidiú le comhtháthú trí chomhar críochach feabhsaithe, beidh na Conairí Iompair Eorpacha dírithe ar na nithe seo a leanas:
 - (a) comhtháthú módach go háirithe d'fhonn na modhanna iompair is neamhdhíobhálaí don chomhshaol a láidriú, go háirithe iarnród, uiscebhealaí intíre agus loingseoireacht ghearrthuais;
 - (b) idir-inoibritheacht;
 - (c) forbairt chomhordaithe ar an mbonneagar, go háirithe i gcodanna trasteorann, go sonrach chun córas lasta iarnróid atá idir-inoibritheach mar aon le líonra buan iarnróid fad-achair, lena n-áirítear ardluais do phaisinéirí ar fud an Aontais;
 - (d) tacú le forbairt chomhordaithe chomhtháthaithe réitigh nuálacha do dhigiteáil agus idir-inoibritheacht an iompair agus lena gcur in úsáid.
 - (e) imscaradh bonneagair breoslaí ionadúla a chur chun cinn.

3. Le Conairí Iompair Eorpacha, cuirfear ar chumas na mBallstát cur chuige comhordaithe agus sioncrónaithe a bhaint amach maidir le hinfheistíocht i mbonneagar.
4. Is iad ERTMS agus an Spás Muirí Eorpach an dá thosaíocht chothrománacha i dtaca le cur chun feidhme an líonra iompair thras-Eorpaigh. Éascóidh na hionstraimí a bhunófar i gcomhréir leis an gCaibidil seo imlonnú tráthúil ERTMS agus comhtháthú bonneagair agus seirbhísí muiriompair isteach sa ghréasán tras-Eorpach iompair.

Airteagal 51

Comhordú na gConairí Iompair Eorpacha agus tosaíochtaí cothrománacha

1. Chun cur chun feidhme comhordaithe na gConairí Iompair Eorpacha, ERTMS agus an Spáis Mhuirí Eorpaigh a éascú, déanfaidh an Coimisiún, le comhaontú na mBallstát lena mbaineann, agus tar éis dó dul i gcomhairle le Parlaimint na hEorpa agus leis an gComhairle, Comhordaitheoir Eorpach amháin a ainmniú le haghaidh gach Conair agus gach tosaíocht cothrománach.
2. Roghnófar an Comhordaitheoir Eorpach, go háirithe, ar bhonn an eolais atá aige ar chúrsaí a bhaineann le hiompar agus le príomhthionscadail a mhaoiniú agus/nó le meastóireacht a dhéanamh orthu ó thaobh na socheacnamaíochta agus an chomhshaoil de, chomh maith leis an taithí atá aige ar cheapadh beartas an Aontais. Roghnófar an Comhordaitheoir Eorpach le haghaidh shainordú 4 bliana ar a laghad, agus féadfar é sin a athnuachan. Bainfidh sainchúram an Chomhordaitheora Eorpaigh le cur chun feidhme conair amháin nó tosaíocht cothrománach amháin.
3. Sonrófar sa chinneadh ón gCoimisiún lena n-ainmneofar an Comhordaitheoir Eorpach an chaoi a gcuirfear na cúraimí dá dtagraítear i míreanna 5, 6 agus 7 i gcrích.
4. Gníomhóidh an Comhordaitheoir Eorpach in ainm an Choimisiúin agus thar a cheann, agus cuirfidh an Coimisiún an cúnamh rúnaíochta is gá ar fáil.

5. Déanfaidh na Comhordaitheoirí Eorpacha an méid seo a leanas:
- (a) tacóidh siad le cur chun feidhme comhordaithe na Conaire Iompair Eorpaí nó na tosaíochta cothrománaí lena mbaineann;
 - (b) déanfaidh siad an plean oibre a tharraingt suas i gcomhar leis na Ballstáit agus déanfaidh siad faireachán ar a chur chun feidhme i gcomhréir le hAirteagal 53;
 - (c) rachaidh siad i gcomhairle le Fóram na Conaire nó leis an bhfóram comhchomhairleach maidir leis na tosaíochtaí cothrománacha faoi seach i ndáil leis an bplean oibre sin agus lena chur chun feidhme agus cuirfidh siad an Fóram ar an eolas go rialta maidir le cur chur chun feidhme an phlean oibre;
 - (d) tuairisceoidh sé do na Ballstáit, don Choimisiún agus, mar is iomchuí, do na heintitis eile go léir a bhfuil baint dhíreach acu le forbairt na Conaire Iompair Eorpaí nó na tosaíochta cothrománaí faoi aon deacracht a bheadh ann agus, go háirithe tráth a mbeidh bac á chur ar fhorbairt conaire nó tosaíochta cothrománaí, d'fhonn cuidiú chun teacht ar réitigh iomchuí;
 - (e) tuarascáil a thíolacadh do Pharlaimint na hEorpa, don Chomhairle, don Choimisiún agus do na Ballstáit lena mbaineann faoin dul chun cinn atá déanta i gcur chun feidhme na gConairí Iompair Eorpacha agus na dtosaíochtaí cothrománacha. Díreofar sa tuarascáil stádais bhliantúil sin ar an dul chun cinn a dhéanfar ar phríomhthosaíochtaí agus ar phríomhinfheistíochtaí, tabharfar tuairisc inti ar chineál na bhfadhbanna a thiocfadh chun cinn ina gcur chun feidhme agus féadfar réitigh fhéideartha a mholadh léi.
6. Gan dochar d'inniúlachtaí an rialachais lasta iarnróid faoi Rialachán (AE) 913/2010 agus d'inniúlacht na mBallstát maidir le bonneagar a bhainistiú agus a mhaoiniú, déanfaidh Comhordaitheoirí Eorpacha na gConairí Iompair Eorpacha an méid seo a leanas:

- (a) oibreoidh siad i ndlúthchomhar leis an rialachas lasta iarnróid agus na Ballstáit lena mbaineann chun cuidiú le tosaíochtaí agus riachtanais infheistíochta le haghaidh an lasta iarnróid ar línte lasta iarnróid na gConairí Iompair Eorpacha a shainaithint;
- (b) faireachán a dhéanamh ar fheidhmíocht na seirbhísí lasta iarnróid, i ndlúthchomhar le rialachas an lasta iarnróid agus, más iomchuí, bacainní a d'fhéadfadh a bheith ann a shainaithint, amhail bacainní teicniúla agus oibríochtúla, agus moltaí a dhéanamh ina leith sin.

7. Déanfaidh Comhordaitheoirí Eorpacha na gConairí Iompair Eorpacha an méid seo a leanas:

- (a) comhoibriú go dlúth leis na Ballstáit lena mbaineann chun cuidiú le tosaíochtaí agus riachtanais infheistíochta do línte paisinéirí iarnróid na gConairí Iompair Eorpacha a shainaithint;
- (b) i ndlúthchomhar le bainisteoirí bonneagair, faireachán a dhéanamh ar fheidhmíocht na seirbhísí iarnróid do phaisinéirí.

8. De bhun Airteagal 14(4) de Rialachán (AE) Uimh. 2021/1153, iarrfaidh an Coimisiún tuairim chomhairleach an Chomhordaitheora Eorpaigh le linn don Choimisiún scrúdú a dhéanamh ar iarratais ar chistiú ón Aontas faoin tSaoráid um Chónascadh na hEorpa (SCE) le haghaidh Chonairí Iompair Eorpaigh nó tosaíochtaí cothrománacha laistigh den sainordú atá ag an gComhordaitheoir Eorpach, chun comhsheasmhacht agus cur chun cinn gach conaire nó tosaíochta cothrománaí a áirithiú. Fíoróidh an Comhordaitheoir Eorpach an bhfuil tionscadail arna moladh ag na Ballstáit do chistiú SCE comhsheasmhach le tosaíochtaí an phlean oibre.

9. Mura bhféadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach a shainordú a chur i gcrích go sásúil agus i gcomhréir leis na ceanglais a leagtar síos san Airteagal seo, féadfaidh an Coimisiún, tráth ar bith, tar éis dó dul i gcomhairle leis na Ballstáit lena mbaineann, deireadh a chur leis an sainordú sin agus Comhordaitheoir Eorpach nua a ainmniú i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar amach i mír 1.

Rialachas na gConairí Iompair Eorpacha agus tosaíochtaí cothrománacha

1. I gcás gach Conaire Iompair Eorpaí, beidh ardrúnaíocht agus fóram comhairleach, is iad sin ‘Fóram na Conaire’ agus ‘an Fóram comhchomhairleach le haghaidh na tosaíochta cothrománaí’ faoi seach, de chúnamh ag an gComhordaitheoir Eorpach agus a cuid nó a chuid cúraimí maidir leis an bplean oibre agus a chur chun feidhme á gcur i gcrích aige nó aici.
2. Is é an Comhordaitheoir Eorpach a bhunóidh ‘Fóram na Conaire’ go foirmiúil agus a bheidh ina chathaoirleach air. Comhaontóidh na Ballstáit lena mbaineann ballraíocht Fhóram na Conaire dá gcuid féin den Chonaire Iompair Eorpach agus áiritheoidh siad go ndéanfar ionadaíocht ar an rialachas lasta iarnróid.
3. Le comhaontú ó na Ballstáit sin, féadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach meithleacha na gconairí a bhunú a bhféadfaidh sé bheith ina chathaoirleach orthu, agus lena ndíreofar ar an méid seo a leanas:
 - (a) idir-inoibritheacht agus cur in úsáid teicneolaíochtaí nua agus bonneagair dhigitigh nua;
 - (b) tionscadail bhonneagair a fhorbairt agus a chur chun feidhme ar bhealach comhordaithe ag codanna trasteorann;
 - (c) seirbhísí iarnróid trasteorann do phaisinéirí;
 - (d) scrogaill oibríochtúla;
 - (e) nóid uirbeacha;
 - (f) comhar le tríú tíortha;
 - (g) ábhair eile a mheastar a bheith riachtanach.

Nuair is ábhartha, comhoibreoidh an Comhordaitheoir Eorpach leis an rialachas lasta iarnróid agus déanfaidh sé comhordú leis ar ghníomhaíochtaí na meithleacha chun dúbláil oibre a sheachaint.

4. Is é an Comhordaitheoir Eorpach a bhunóidh an Fóram comhchomhairleach le haghaidh na tosaíochta cothrománaí agus a bheidh ina chathaoirleach air. Féadfaidh na Ballstáit lena mbaineann agus, i gcás inarb iomchuí agus i gcomhaontú leis na Ballstáit, ionadaithe na n-earnálacha ábhartha, páirt a ghlacadh. Ainmneoidh na Ballstáit ionadaí chun freastal ar an bhFóram comhchomhairleach thar ceann ERTMS. Féadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach meithleacha *ad-hoc* a chur ar bun freisin.
5. Comhoibreoidh na Ballstáit lena mbaineann leis an gComhordaitheoir Eorpach, glacfaidh siad páirt i bhFóram na Conaire agus san fhóram comhchomhairleach le haghaidh na tosaíochta cothrománaí agus déanfaidh siad an fhaisnéis is gá chun na cúraimí a leagtar síos san Airteagal seo a chur i gcrích a thabhairt don Chomhordaitheoir Eorpach, lena n-áirítear faisnéis faoi chonairí a fhorbairt sna pleananna agus sna cláir náisiúnta ábhartha a rannchuidíonn le forbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh Iompair.
6. Féadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach dul i gcomhairle le húdaráis réigiúnacha agus áitiúla, le bainisteoirí bonneagair, le hoibreoirí iompair, go háirithe leo siúd ar comhaltaí den rialachas lasta iarnróid iad, leis an tionscal soláthair, le húsáideoirí iompair agus le geallsealbhóirí ábhartha i ndáil leis an bplean oibre agus lena chur chun feidhme. Ina theannta sin, rachaidh an Comhordaitheoir Eorpach atá freagrach as ERTMS i ndlúthchomhar le Gníomhaireacht Iarnróid an Aontais Eorpaigh agus rachaidh Comhordaitheoir Eorpach don Spás Muirí i ndlúthchomhar leis an gComhghnóthas um Iarnród na hEorpa.

Plean oibre an Chomhordaitheora Eorpaigh

1. Déanfaidh gach Comhordaitheoir Eorpach um na Conairí Iompair Eorpacha agus an dá thosaíocht chothrománacha plean oibre a tharraingt suas, ar a dhéanaí 2 bhliain tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo agus gach 4 bliana ina dhiaidh sin, plean oibre lena dtugtar anailís mhionsonraithe ar staid chur chun feidhme na conaire nó na tosaíochta cothrománaí faoina chaibidil agus maidir le ceanglais an Rialacháin seo a chomhlíonadh mar aon leis na tosaíochtaí i dtaca le forbairt an Rialacháin amach anseo.
2. Déanfar an plean oibre a ullmhú i ndlúthchomhar leis na Ballstáit lena mbaineann agus i gcomhairle le Fóram na Conaire agus leis an rialachas lasta iarnróid, nó le fóram comhchomhairleach na tosaíochta cothrománaí. Déanfaidh na Ballstáit lena mbaineann plean oibre na gConairí Iompair Eorpacha a fhormheas. Cuirfidh an Coimisiún an plean oibre faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle mar fhaisnéis.

Agus an plean oibre á dhréachtú ag an gComhordaitheoir Eorpach, cuirfidh sé an plean cur chun feidhme dá dtagraítear in Airteagal 9 de Rialachán (AE) 913/2010 san áireamh.

3. Leis an bplean oibre le haghaidh na Conaire Iompair Eorpaí tabharfar anailís mhionsonraithe ar staid chur chun feidhme na conaire lena mbaineann, anailís lena n-áireofar an méid seo a leanas:
 - (a) tuairisc ar shaintréithe na conaire, go háirithe na codanna trasteorann;
 - (b) anailís ar staid chomhlíonta na conaire leis na ceanglais ó thaobh an bhonneagair iompair de atá sa Rialachán seo agus ar an dul chun cinn atá déanta maidir leis;
 - (c) sainaitheint na nasc atá in easnamh agus na scrogall, **lena n-áirítear na cinn oibríochtúla**, a chuireann bac ar fhorbairt agus ar **chur chun feidhme** na conaire, **go háirithe i gcodanna trasteorann**;

- (d) anailís ar na hinfheistíochtaí is gá, lena n-áirítear na foinsí éagsúla maoiniúcháin agus cistiúcháin a gealladh agus/nó a beartaíodh chun na tionscadail is gá le haghaidh fhorbairt agus chríochnú na conaire a chur chun feidhme, go háirithe i gcodanna trasteorann;
- (e) tuairisc ar na réitigh fhéideartha chun aghaidh a thabhairt ar na riachtanais infheistíochtaí agus ar na scrogaill, go háirithe le haghaidh línte paisinéirí agus lastais agus do naisc na conaire;
- (f) plan, a bhféadfadh garspriocanna idirmheánacha neamhcheangailteacha a bheith ann, chun bacainní teicniúla, digiteacha, oibríochta agus riaracháin idir modhanna iompair agus laistigh díobh a bhaint agus chun iompar ilmhódach éifeachtúil agus seirbhísí ilmhódacha éifeachtúla a fheabhsú, agus aird ar leith á tabhairt ar chodanna trasteorann agus ar naisc náisiúnta in easnamh.

Chun anailís a dhéanamh ar na hinfheistíochtaí agus chun an plan a ullmhú, déanfaidh an Comhordaitheoir Eorpach an méid seo a leanas:

- comhoibriú le bord feidhmiúcháin agus le bord bainistíochta na conaire dá dtagraítear in Airteagal 11 de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 maidir leis na gnéithe a bhaineann le lasta iarnróid;
- gnéithe ábhartha na conaire den anailís, na pleananna gníomhaíochta a d'fhorbair na Ballstáit de bhun Airteagal 35(4) agus an liosta dá dtagraítear in Airteagal 18, pointe (b), de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 a chur san áireamh maidir leis na gnéithe a bhaineann leis na críochfoirt ilmhódacha lasta.
- torthaí an fhaireacháin a rinneadh i gcomhréir le hAirteagal 51, mír 7, pointe (b) a chur san áireamh maidir leis an ngné a bhaineann le seirbhísí paisinéirí.

- (g) torthaí an fhaireacháin ar fheidhmíochtaí tráchta lasta iarnróid a rinne an rialachas lasta iarnróid i gcomhréir le hAirteagal 19(2) de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 agus liosta cuspóirí, spriocanna agus bearta na conaire a shainítear i gcomhréir le hAirteagal 9(1) de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010, mar bhealach chun ceanglais oibríochtúla Airteagal 18 den Rialachán seo a bhaint amach;
- (h) sainaitheint na mbeart i nóid uirbeacha, i gcomhar leis na Ballstáit lena mbaineann agus leis na húdaráis áitiúla ábhartha, a d'fhéadfadh rannchuidiú le feidhmiú éifeachtach an iompair lasta agus paisinéirí ar an gconair agus le cuspóirí an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bhaint amach, agus iad i gcomhréir le SUMPanna ábhartha ag an am céanna.
- (i) sainaitheint tosaíochtaí d'fhorbairt na conaire, arna mbunú leis na Ballstáit lena mbaineann;
- (j) anailís ar na hiarmhairtí a d'fhéadfadh a bheith ag an athrú aeráide ar an mbonneagar agus, i gcás inarb iomchuí, bearta a mholtar chun seasmhacht i gcoinne an athraithe aeráide a fheabhsú;
- (k) bearta atá le glacadh chun astaíochtaí gáis cheaptha teasa, torann agus, de réir mar is iomchuí, seachtrachtaí diúltacha eile a mhaolú.

4. Tacóidh an Comhordaitheoir Eorpach leis na Ballstáit agus an plean oibre á chur chun feidhme acu, go háirithe maidir leis na nithe a leanas:

- (a) arna iarraidh sin do na Ballstáit lena mbaineann, tosaíochtaí a shocrú sa phleanáil náisiúnta, trí chuidiú le sainaitheint na bhfadhbanna cur chun feidhme agus na scrogall, lena n-áirítear saincheisteanna oibríochtúla, ar gach conaire nó le haghaidh gach tosaíocht chothrománach;
- (b) arna iarraidh sin do na Ballstáit lena mbaineann, pleanáil na dtionscadal agus na n-infheistíochtaí, na costais a bhaineann leo sin agus an t-amlíne cur chun feidhme a mheastar chun na Conairí Iompair Eorpacha nó an tosaíocht chothrománach a chur chun feidhme;

- (c) an obair sa chomhlacht maoirseachta nó i gcomhlacht stiúrtha comhchosúil de chuid eintitis aonair, i gcás inarb ábhartha, chun tionscadail bhonneagair trasteorann a chomhordú, a thógáil agus/nó a bhainistiú, i gcomhréir leis na forálacha a leagtar amach in Airteagal 8(5).

Airteagal 54

Gníomhartha cur chun feidhme

1. Scriosta.
2. Gan dochar d'Airteagal 8(4a), agus faoi réir fhormheas na mBallstát lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 172 CFAE, féadfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh chun codanna trasteorann de na Conairí Iompair Eorpacha a chur chun feidhme, nó chun na tosaíochtaí cothrománacha a chur chun feidhme. Arna iarraidh sin don Bhallstát nó do na Ballstáit lena mbaineann, féadfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh freisin chun codanna sonracha eile de na Conairí Iompair Eorpacha a chur chun feidhme sna Ballstáit lena mbaineann chun socrú comhleanúnach tosaíochtaí a áirithiú maidir leis an bpleanáil bonneagair agus infheistíochta sin trí gharspriocanna táscacha a leagan síos maidir leis na mórnaise faoi seach atá in easnamh a chur chun feidhme agus na scrogaill a bhaint. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme a mhionsaothrú i ndlúthchomhar leis na Ballstáit lena mbaineann agus tabharfar cothrom le dáta é gach 4 bliana nó arna iarraidh sin do na Ballstáit.
3. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme dá dtagraítear i míreanna 2 a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 59(3). Déanfaidh an Coimisiún na gníomhartha cur chun feidhme a leasú i gcomhréir leis an nós imeachta céanna chun an dul chun cinn a dhéanfar a chur san áireamh, gach uair a bhíonn moilleanna ann nó a dhéanann sé cláir náisiúnta a nuashonrú.
4. Go dtí go gcuirfear na bearta dá bhforáiltear sa ghníomh cur chun feidhme chun feidhme go hiomlán, déanfaidh na Ballstáit lena mbaineann tuarascáil a chur in iúl don Choimisiún gach 2 bhliain ar an dul chun cinn a bheidh déanta, tuarascáil ina léireofar go háirithe na gealltanais airgeadais a rinneadh sa phlean náisiúnta buiséadach. Féadfar tagairt a dhéanamh sa tuarascáil don fhaisnéis a bailíodh i gcomhréir le hAirteagal 55.

CAIBIDIL VI

FORÁLACHA COITEANNA

Airteagal 55

Tuairisciú agus faireachán

1. Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas ar bhonn rialta, cuimsitheach agus trédhearcach faoin dul chun cinn atá déanta maidir leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a thabhairt chun críche trí thionscadail leasa choitinn a chur chun feidhme agus maidir leis na hinfheistíochtaí arna ndéanamh chun na críche sin.
- 1a. Áireofar san fhaisnéis sin sonraí teicniúla bliantúla a bhaineann leis na ceanglais maidir le bonneagar iompair a leagtar síos i gCaibidil III den Rialachán seo murar bailíodh an fhaisnéis sin cheana ar leibhéal an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair chun críocha feidhmeanna nó bunachair sonraí eile de chuid an Aontais.
- 1b. Áiritheofar an tarchur sin ar bhealach uathoibrithe tríd an gcóras idirghníomhach faisnéise geografaí agus teicniúla don ghréasán tras-Eorpach iompair (TENtec). Go dtí go mbeidh an fheidhmiúlacht malartaithe sonraí uathoibrithe in TENtec ag feidhmiú go hiomlán, áiritheofar an tarchur sin gach 2 bhliain.
- 1c. Maidir le hinfheistíochtaí a bhaineann le tionscadail leasa choitinn, déanfaidh na Ballstáit sonraí airgeadais a tharchur gach 2 bhliain i bhfoirm sonraí comhiomlánaithe bliantúla in aghaidh an mhodha iompair agus in aghaidh an ghréasáin (croíghréasán, croíghréasán leathnaithe agus gréasán cuimsitheach).
- 1d. Sonróidh an Coimisiún, trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme arna nglacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 59(3), liosta na sonraí teicniúla atá le tarchur de bhun mhír 1a.

2. Áiritheoidh an Coimisiún go mbeidh rochtain éasca ag an bpobal ar TENtec, ionas go mbeifear in ann sonraí a mhalartú go huathoibríoch le córais náisiúnta agus le feidhmchláir agus foinsí sonraí ábhartha eile de chuid an Aontais. Is é a bheidh in TENtec faisnéis a bhaineann go sonrach le tionscadal faoi leith agus faisnéis nuashonraithe maidir le foirmeacha agus méideanna an chómhaoinithe ón Aontas agus, chomh maith leis sin, maidir leis an dul chun cinn a dhéanfar maidir le gach tionscadal.

Áiritheoidh an Coimisiún freisin nach gcuirfidh TENtec aon fhaisnéis ar fáil don phobal atá rúnda, nó a d'fhéadfadh dochar a dhéanamh d'aon phróiseas soláthair phoiblí i mBallstát nó a d'fhéadfadh tionchar neamhchuí a imirt ar an bpróiseas sin.

3. Déanfaidh an Coimisiún agus na na Ballstáit a seacht ndícheall a áirithiú cáilíocht, iomláine agus comhsheasmhacht na sonraí i gcóras faisnéise TENtec. Oibreoidh siad i gcomhar le chéile chun gur féidir sonraí a mhalartú go huathoibríoch idir córais náisiúnta agus foinsí sonraí agus TENtec.

Airteagal 56

An gréasán a nuashonrú

1. Faoi réir fhormheas an Bhallstáit lena mbaineann i gcomhréir leis an dara mír d'Airteagal 172 CFAE, tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 60 chun Iarscríbhinní I agus II a leasú, chun an méid seo a leanas a dhéanamh:
- (a) athruithe a eascraíonn as na tairseacha cainníochtúla a leagtar síos in Airteagail 20(3)(a), 24(4)(a) agus (b) agus 32(2) agus as na tairseacha cainníochtúla agus na ceanglais cháilíochtúla a leagtar amach in Airteagal 24(4)(ba). I ndáil leis sin, déanfaidh an Coimisiún:
- (i) calafoirt intíre, calafoirt mhuirí agus aerfoirt a áireamh sa ghréasán cuimsitheach, má thaispeántar gur mó an meánmhéid tráchta sa dá bhliain dheireanacha ná an tairseach ábhartha;
- (ii) calafoirt mhuirí agus aerfoirt a eisiamh ón ngréasán cuimsitheach, má thaispeántar gur lú an meánmhéid tráchta le sé bliana anuas ná 85 % den tairseach ábhartha, nó arna iarraidh sin don Bhallstát lena mbaineann;

- (b) nóid uirbeacha a áireamh sa ghréasán tras-Eorpach iompair, má léirítear go gcomhlíonann siad na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 39(2) nó nóid uirbeacha a eisiamh ón ngréasán tras-Eorpach iompair arna iarraidh sin don Bhallstát lena mbaineann;
- (c) críochfoirt iarnróid agus críochfoirt ar uiscebhealaí intíre arna sainaitheint ag an mBallstát de réir Airteagal 35(5) a áireamh sa ghréasán tras-Eorpach iompair nó críochfoirt iarnróid a eisiamh ón ngréasán tras-Eorpach iompair arna iarraidh sin don Bhallstát lena mbaineann nó críochfort lasta ilmhódach dá dtagraítear in Airteagal 35(1) (a), (b) agus (ba) a eisiamh arna iarraidh sin do na Ballstáit lena mbaineann;
- (d) ar bhonn na faisnéise arna soláthar ag an mBallstát [...] lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 55(1), na léarscáileanna do bhonneagar bóithre, iarnróid agus uiscebhealaí intíre a choigeartú ar bhealach atá teoranta go docht chun an dul chun cinn atá déanta i gcur i gcrích an ghréasáin a léiriú. Agus na léarscáileanna sin á gcoigeartú, ní cheadóidh an Coimisiún aon choigeartú ar ailíniú bealaí thar an méid a cheadaítear leis an gcinneadh ábhartha údarúcháin tionscadail.

Beidh na coigeartuithe dá dtagraítear i bpointí (a) agus (b) den chéad fhomhír bunaithe ar na staitisticí is déanaí atá ar fáil, arna bhfoilsiú ag Eurostat nó, mura mbeidh na staitisticí sin ar fáil, ag oifigí staidrimh na mBallstát.

1a. Maidir leis an ngníomh tarmligthe lena n-áirítear nód uirbeach in Iarscríbhinn II de bhunmhír 1(b), déanfar an méid a leanas:

- a) síneadh 3 bliana a chur leis na sprioc-amanna a leagtar síos le hAirteagal 40(1)(b) agus (c), go dtí an 31 Nollaig 2030 agus an 31 Nollaig 2033 faoi seach; i gcás na nód uirbeach sin a áirítear in Iarscríbhinn II tar éis na sprioc-amanna a leagtar síos in Airteagal 40(1)(b) nó (c) dul in éag, cuirfear síneadh 3 bliana leis na sprioc-amanna sin tar éis theacht i bhfeidhm an ghnímh tarmligthe sin.
- b) síneadh 5 bliana a chur leis an spriocdháta is infheidhme chun na ceanglais faoi Airteagal 40(1)(d) a chomhlíonadh, go dtí an 31 Nollaig 2045; i gcás na nód uirbeach sin a áirítear in Iarscríbhinn II tar éis don sprioc-am a leagtar síos in Airteagal 40(1)(d) dul in éag, cuirfear síneadh 5 bliana leis an sprioc-am sin tar éis theacht i bhfeidhm an ghnímh tarmligthe sin.

- 1b. Maidir leis an ngníomh tarmligthe lena n-áirítear críochfort iarnróid in Iarscríbhinní I agus II de bhun mhír 1(c):
- (a) síneadh 3 bliana a chur leis na sprioc-amanna a leagtar síos le hAirteagal 37(1)(c) agus le hAirteagal 37(2), go dtí an 31 Nollaig 2033; i gcás na gcríochfort iarnróid sin a áirítear in Iarscríbhinní I agus II tar éis do na sprioc-amanna a leagtar síos in Airteagal 37(1)(c) agus in Airteagal 37(2) dul in éag, cuirfear síneadh 3 bliana leis na sprioc-amanna sin tar éis theacht i bhfeidhm an ghnímh tarmligthe sin.
 - (b) síneadh 5 bliana a chur leis an sprioc-am a leagtar síos in Airteagal 37(3), go dtí an 31 Nollaig 2045; maidir leis na críochfoirt iarnróid sin a áirítear in Iarscríbhinní I agus II tar éis don sprioc-am a leagtar síos in Airteagal 37(3) dul in éag, cuirfear síneadh 5 bliana leis an sprioc-am sin tar éis theacht i bhfeidhm an ghnímh tarmligthe sin.
2. Tionscadal leasa choitinn a bhaineann le bonneagar a áirítear den chéad uair trí ghníomh tarmligthe a glacadh de bhun mhír 1 sa ghréasán tras-Eorpach iompair, beidh tionscadal den sórt sin incháilithe do chúnamh airgeadais ón Aontas faoi na hionstraimí atá ar fáil don ghréasán tras-Eorpach iompair amhail ó dháta theacht i bhfeidhm an ghnímh tarmligthe sin.
- Tionscadail leasa choitinn a bhaineann le bonneagar a eisiadh ón ngréasán tras-Eorpach iompair, ní bheidh siad incháilithe a thuilleadh amhail ó dháta theacht i bhfeidhm na ngníomhartha tarmligthe de bhun mhír 1 den Airteagal seo. Ní dhéanfaidh deireadh na hincháilitheachta difear do chinntí maoiniúcháin nó deontais arna nglacadh ag an gCoimisiún roimh an dáta sin.
3. Faoi réir Airteagal 172(2) CFAE, tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 60 chun Iarscríbhinn IV a leasú chun léarscáileanna tascacha de ghréasáin bhonneagair iompair tíortha comharsanacha a áireamh. Beidh gníomhartha tarmligthe den sórt sin bunaithe ar chomhaontuithe ardleibhéil maidir le gréasáin bhonneagair iompair idir an tAontas agus na tíortha comharsanachta lena mbaineann.

Rannpháirtíocht le geallsealbhóirí poiblí agus príobháideacha

Comhlíonfar nósanna imeachta náisiúnta i dtaca leis an gcomhairliúchán le húdaráis réigiúnacha agus áitiúla agus lena rannpháirtíocht agus i dtaca leis an tsochaí shibhialta a bhaineann le tionscadal leasa choitinn, i gcás inarb iomchuí, nuair atá na tionscadail sna céimeanna tógála agus pleanála. Déanfaidh an Coimisiún malartú dea-chleachtas a chur chun cinn i ndáil leis sin, a mhéid a bhaineann leis an gcomhairliúchán le daoine i staideanna leochaileacha agus lena rannpháirtíocht, go sonrach.

Pleananna náisiúnta a ailíniú le beartas iompair an Aontais

1. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh na pleananna agus na cláir náisiúnta a rannchuidíonn leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt comhleanúnach le beartas iompair an Aontais, leis na tosaíochtaí agus na sprioc-amanna a leagtar amach sa Rialachán seo. Cuirfidh siad san áireamh freisin, *inter alia*, na tosaíochtaí a leagtar amach sna pleananna oibre do na conairí ábhartha agus do na tosaíochtaí cothrománacha do na Ballstáit lena mbaineann.
2. Scriosta.
3. Cuirfidh na Ballstáit ar fáil don Choimisiún an dréachtphean nó na dréachtpheananna náisiúnta ábhartha nó na cláir náisiúnta ábhartha a rannchuidíonn le forbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair nó achomaireacht de, agus aon mhodhnú suntasach orthu sin a luaithe is féidir tar éis comhairliúchán poiblí leis an bplean nó leis an gclár sin. Cuirfidh na Ballstáit ar fáil don Choimisiún freisin an plean nó na pleananna náisiúnta críochnaitheacha nó an clár nó na cláir náisiúnta deiridh a luaithe a ghlacfar iad.

Airteagal 59

Nós imeachta coiste

1. Tabharfaidh coiste cúnamh don Choimisiún. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.
2. Chun críocha Airteagal 22(3) [...] tabharfaidh an Coiste a bhunaítear de bhun Airteagal 7 de Threoir 91/672/CEE ón gComhairle⁶⁹ cúnamh don Choimisiún.
3. I gcás ina dtagraítear don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011. I gcás nach dtugann an coiste tuairim uaidh, ní dhéanfaidh an Coimisiún an dréachtghníomh cur chun feidhme a ghlacadh agus beidh feidhm ag an tríú mír d'Airteagal 5(4) de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

Airteagal 60

Tarmligean a fheidhmiú

1. Is faoi réir na gcoinníollacha a leagtar síos san Airteagal seo a thugtar an chumhacht don Choimisiún chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh.
2. Déanfar an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh dá dtagraítear in Airteagail 11(3), 56(1) agus (3) a thabhairt don Choimisiún go ceann tréimhse 5 bliana [dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo]. Déanfaidh an Coimisiún, tráth nach déanaí ná 9 mí roimh dheireadh na tréimhse 5 bliana, tuarascáil a tharraingt suas maidir le tarmligean na cumhachta. Déanfar tarmligean na cumhachta a fhadú go hintuigthe go ceann tréimhsí comhfhaid, mura rud é go gcuireann Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle in aghaidh an fhadaithe sin tráth nach déanaí ná 3 mhí roimh dheireadh gach tréimhse.

⁶⁹ Treoir 91/672/CEE ón gComhairle an 16 Nollaig 1991 maidir le teastais náisiúnta máistrí báid chun earraí agus paisinéirí a iompar d'uiscebhealach intíre a aithint go cómhalartach (IO L 373, 31.12.1991, lch. 29).

3. Féadfaidh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle tarmligean na gcumhachtaí dá dtagraítear in Airteagal 11(3) agus in Airteagal 56(1) agus (3) a chúlghairm tráth ar bith. Le cinneadh chun cúlghairm a dhéanamh, cuirfear deireadh le tarmligean na cumhachta atá sonraithe sa chinneadh sin. Gabhfaidh éifeacht leis an lá tar éis fhoilsiú an chinnidh in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh* nó ar dháta is déanaí a shonrófar sa chinneadh. Ní dhéanfaidh sé difear do bhailíocht aon ghnímh tharmligthe atá i bhfeidhm cheana.
- 3a. Sula nglacfaidh sé gníomh tarmligthe, rachaidh an Coimisiún i mbun comhairliúchán le saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr.
4. A luaithe a ghlacfaidh sé gníomh tarmligthe, tabharfaidh an Coimisiún fógra, an tráth céanna, do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle faoi.
5. Ní thiocfaidh gníomh tarmligthe a ghlactar de bhun Airteagal 11(3) agus Airteagal 56(1) agus (3) i bhfeidhm ach amháin má tá agóid déanta ag Parlaimint na hEorpa nó ag an gComhairle ina choinne laistigh de thréimhse dhá mhí ó cuireadh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle ar an eolas faoin ngníomh sin nó, sula dtéann an tréimhse sin in éag, má tá sé curtha in iúl ag Parlaimint na hEorpa agus ag an gComhairle araon don Choimisiún nach ndéanfaidh siad agóid ina choinne. Déanfar an tréimhse sin a fhadú 2 mhí ar thionscnamh Pharlaimint na hEorpa nó na Comhairle.

Airteagal 61

Athbhreithniú

1. Faoin 31 Nollaig 2033, déanfaidh an Coimisiún, i gcomhairle leis na Ballstáit mar is iomchuí agus le cúnamh ó na Comhordaitheoirí Eorpacha, measúnú ar chur chun feidhme an chroíghreásáin ina ndéanfar meastóireacht ar a chomhlíontacht le ceanglais an Rialacháin seo.

Cuirfear san áireamh leis an measúnú an tuarascáil bhliantúil stádais agus na pleananna oibre arna dtarraingt suas ag na Comhordaitheoirí Eorpacha de bhun Airteagal 51(5), pointe (e) agus Airteagal 53(1) faoi seach.

2. Faoi 31 Nollaig 2033, déanfaidh an Coimisiún, i gcomhairle leis na Ballstáit mar is iomchuí agus cúnamh á fháil aige ó na Comhordaitheoirí Eorpacha, athbhreithniú ar chur chun feidhme an chroíghréasáin bhreistithe agus an ghréasáin chuimsitheach ina ndéanfar meastóireacht ar an méid seo a leanas:

- (a) comhlíontacht leis an Rialachán seo;
- (b) dul chun cinn i gcur chun feidhme an Rialacháin seo;
- (c) athruithe ar shreabha iompair paisinéirí agus lasta;
- (d) forbairtí maidir le hinfheistíocht sa bhonneagar náisiúnta iompair;
- (e) an gá atá le leasuithe a dhéanamh ar an Rialachán seo.

Sa mheasúnú, déanfar an tionchar atá ag patrúin tráchta atá ag teacht chun cinn agus an tionchar atá ag forbairtí ábhartha maidir le pleananna infheistíochta bonneagair a mheas.

3. Agus an t-athbhreithniú sin á dhéanamh, déanfaidh an Coimisiún meastóireacht ar cé acu is dócha go gcomhlíonfaidh an croíghréasán breistithe agus an gréasán cuimsitheach dá bhforáiltear sa Rialachán seo forálacha Chaibidlí II, III agus IV faoin dá sprioc-am an 31 Nollaig 2040 agus an 31 Nollaig 2050, de réir mar is infheidhme, agus an staid eacnamaíoch agus bhuiséadach san Aontas agus sna Ballstáit aonair á cur san áireamh, nó nach dócha. Déanfaidh an Coimisiún meastóireacht freisin, i gcomhairle leis na Ballstáit, ar cé acu ba cheart an croíghréasán breistithe agus an gréasán cuimsitheach a mhodhnú chun forbairtí sna sreabha iompair agus sa phleanáil infheistíochta náisiúnta a chur san áireamh, nó nár cheart.

Moill i dtabhairt chun críche an chroíghréasáin, an chroíghréasáin bhreisthe agus an ghréasáin chuimsithigh

1. I gcás moill shuntasach i dtosú nó i dtabhairt chun críche na hoibre ar an gcroíghréasán, ar an gcroíghréasán breisthe agus ar an ngréasán cuimsitheach, féadfaidh an Coimisiún a iarraidh ar an mBallstát nó na Ballstáit lena mbaineann na cúiseanna atá leis an moill a thabhairt. Tabharfaidh an Ballstát nó na Ballstáit cúiseanna den sórt sin laistigh de 3 mhí ón iarraidh. Ar bhonn an fhreagra a thugtar, rachaidh an Coimisiún i gcomhairle leis an mBallstát nó na Ballstáit lena mbaineann chun an fhadhb ba chúis leis an moill a réiteach.
2. I gcás ina mbaineann an chuid mhoillithe le Conair Iompair Eorpach, beidh an Comhordaitheoir Eorpach páirteach d'fhonn tacú leis na Ballstáit chun an fhadhb a réiteach.
3. Gan dochar don nós imeachta a leagtar síos in Airteagal 258 CFAE agus d'Airteagal 8(4a), tar éis don Choimisiún breithniú a dhéanamh ar na cúiseanna arna dtabhairt ag an mBallstát nó ag na Ballstáit lena mbaineann de bhun na chéad mhíre, i gcás inar féidir an mhoill shuntasach i dtosú nó i dtabhairt i gcrích na hoibre ar an gcroíghréasán, ar an gcroíghréasán breisthe nó ar an ngréasán cuimsitheach a leagan ar an mBallstát nó ar na Ballstáit gan údar cuí oibiachtúil, féadfaidh sé moltaí neamhcheangailteacha a sholáthar don Bhallstát nó do na Ballstáit lena mbaineann d'fhonn an mhoill sin a dhíothú agus/nó tuilleadh moilleanna a chosc nó a laghdú.
4. Scriosta.

Airteagal 63

Díolúintí

Na forálacha a bhaineann le hiarnróid, agus go háirithe ag aon cheanglas chun aerfoirt agus calafoirt a nascadh le hiarnróid, chomh maith leis na forálacha a bhaineann le críochfoirt lasta ilmhódacha, ní bheidh feidhm ag na forálacha sin maidir leis an gCipir, le Málta agus leis na limistéir is forimeallaí chomh fada nach mbunófar aon chóras iarnróid ar a gcríoch. Ní bheidh feidhm ag na forálacha a bhaineann le páirceáil shábháilte shlán maidir leis na Ballstáit ná na réigiúin sin.

Ní bheidh feidhm ag na forálacha a bhaineann leis an leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach don iarnród in Airteagal 16a maidir le hoileáin agus leis na réigiúin is forimeallaí.

Airteagal 64

Leasuithe ar Rialachán (AE) 2021/1153

Leasaítear an Iarscríbhinn a ghabhann le Rialachán (AE) 2021/1153 i gcomhréir le hIarscríbhinn VI a ghabhann leis an Rialachán seo.

Airteagal 65

Leasuithe ar Rialachán (AE) Uimh. 913/2010

Leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 mar seo a leanas:

- (1) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 1:

Cuspóir agus raon feidhme

1. Leis an Rialachán seo, leagtar síos rialacha maidir le conairí idirnáisiúnta iarnróid i gcomhair lasta iarnróid iomaíoch a eagrú, a rialú agus a bhainistiú d’fhonn gréasán iarnróid Eorpach do lasta iomaíoch a fhorbairt. Leagtar rialacha amach leis maidir le conairí lasta a eagrú agus a bhainistiú, mar aon leis an bpleanáil infheistíochta táscaí i gcomhair conairí lasta.

2. Beidh feidhm ag an Rialachán seo maidir le rialachas, bainistiú agus úsáid bonneagair iarnróid a áirítear sna conairí lasta, gan dochar d’fhreagrachtaí na mBallstát maidir le bonneagar den sórt sin a phleanáil agus a mhaoiniú.’

(1a) ‘In Airteagal 2(1), cuirtear tagairt do “Airteagal 3 de Threoir 2012/34/AE” in ionad na tagartha do “Airteagal 2 de Threoir 2001/14/CE”’

(2) in Airteagal 2, cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 2:

‘2. De bhreis ar na sainmhínithe dá dtagraítear i mír 1:

- (a) ciallaíonn ‘conair lasta’ línte iarnróid lasta na Conaire Iompair Eorpaí mar a shainmhínítear in Airteagal 11(1) de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T]* agus d’Iarscríbhinn III a ghabhann leis an Rialachán sin, lena n-áirítear an bonneagar iarnróid agus an trealamh agus na seirbhísí ábhartha iarnróid a ghabhann leis i gcomhréir le Treoir 2012/34/AE;
- (b) ciallaíonn ‘plean cur chun feidhme’ an doiciméad ina gcuirtear i láthair an modh, an straitéis agus na bearta a bheartaíonn na páirtithe lena mbaineann a chur chun feidhme, ar modh, straitéis agus bearta iad is gá agus is leordhóthanach chun an dorchla lasta a eagrú agus a bhainistiú;
- (c) ciallaíonn ‘críochfort’ an tsuiteáil a sholáthraítear feadh an dorchla lasta agus a socraíodh go speisialta chun go mbeifí in ann earraí a luchtú ar thraenacha lasta agus/nó earraí a dhíluchtú uathu agus chun go mbeifí in ann na seirbhísí lasta iarnróid a chomhtháthú leis na seirbhísí bóthair, muirí, abhann agus aeir, agus chun go mbeifí in ann comhdhéanamh traenacha lasta a fhoirmiú nó a mhodhnú; agus, i gcás inar gá, chun go mbeifí in ann nósanna imeachta teorann a fheidhmiú ag teorainneacha le tríú tíortha Eorpacha;

- (d) ciallaíonn ‘Comhordaitheoir Eorpach’ an Comhordaitheoir dá dtagraítear in Airteagal 51 de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T].

* Rialachán [...]

- (3) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Theideal Chaibidil II:

‘NA DORCHLAÍ LASTA A RIALÚ AGUS A EAGRÚ’

- (4) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 3:

‘Airteagal 3

Dorchlaí lasta a rialú agus a bhainistiú

1. scriosta.
2. Ó dháta theacht i bhfeidhm Rialachán [... Rialachán nua TEN-T] nó i gcás leasaithe nó ailínithe ar Chonair Iompair Eorpach de bhun Airteagal 11(3) den Rialachán sin, déanfaidh na Ballstáit agus na bainisteoirí bonneagair atá freagrach as an gcuid den Chonair Iompair Eorpach sin a bhaineann leis an gconair lasta coigeartú ar rialú na conaire lasta laistigh de 18 mí ó dháta an athraithe. I gcásanna a bhfuil údar cuí leo agus tar éis comhaontú a fháil ón gCoimisiún, féadfar síneadh a chur leis an tréimhse go 24 mhí. Glacfaidh bord feidhmiúcháin agus bord bainistíochta na conaire na bearta is gá chun eagrú agus bainistiú na conaire i gcomhréir le hAirteagail 9 go 19 a chur in oiriúint don ailíniú geografach nua.
3. Féadfaidh bord feidhmiúcháin conaire lasta cinneadh a dhéanamh aghaidh a thabhairt ar ghnéithe riaracháin, oibríochtúla agus idir-inoibritheachta na seirbhísí iarnróid idirnáisiúnta do phaisinéirí ar an gconair. Ní bheidh feidhm ag na forálacha a leagtar amach in Airteagail 11 agus 14 maidir leis na seirbhísí sin.’

- (5) Scriostar Airteagail 4 go 7.

(6) Leasaítear Airteagal 8 mar a leanas:

(a) i mír 1, cuirtear an mhír seo a leanas léi:

‘Déanfaidh an bord feidhmiúcháin measúnú tráthrialta ar an gcomhsheasmhacht idir na cuspóirí ginearálta agus na cuspóirí a shainíonn an bord bainistíochta i gcomhréir le hAirteagal 9(1), pointe (c).’

(ab) i mír 2, in ionad na tagartha do ‘Airteagal 14(2) de Threoir 2001/14/CE’ cuirtear tagairt do ‘Airteagal 7(2) de Threoir 2012/34/AE’.

(ac) cuirtear an mhír 2a seo a leanas leis:

Féadfaidh Ballstát a bhain úsáid as Airteagal 5(4) den Rialachán seo, ina leagan tosaigh, a chinneadh, ar feadh tréimhse nach faide ná 10 mbliana ón [dáta theacht i bhfeidhm Rialachán athbhreithnithe TEN-T], nach mbeidh an bainisteoir bonneagair nó na bainisteoirí bonneagair atá freagrach as an mbonneagar iarnróid ar a chríoch rannpháirteach sa bhord bainistíochta arna chur ar bun de bhun mhír 2 den Airteagal seo. Tabharfaidh an Ballstát lena mbaineann fógra gan mhoill don Choimisiún agus do na Ballstáit eile atá rannpháirteach sa chonaire lasta lena mbaineann faoina chinneadh.

Sa chás sin, comhoibreoidh an Ballstát agus an bainisteoir bonneagair lena mbaineann leis an mbord bainistíochta i gcás inar gá chun feidhmeanna an bhoird sin a chur i gcrích.

Féadfaidh Ballstát a bhaineann úsáid as an gcéad fhomhír den mhír seo a chinneadh, tráth ar bith ina dhiaidh sin le linn na tréimhse 10 mbliana dá dtagraítear inti, go mbeidh an bainisteoir bonneagair nó na bainisteoirí bonneagair atá freagrach as an mbonneagar iarnróid ar a chríoch rannpháirteach sa bhord bainistíochta arna chur ar bun de bhun mhír 2 den Airteagal seo. Tabharfaidh sé fógra gan mhoill don Choimisiún agus do na Ballstáit eile atá rannpháirteach sa chonair lasta lena mbaineann faoina chinneadh.

(ad) cuirtear an mhír 2a seo a leanas leis:

Féadfaidh Éire a chinneadh nach mbeidh ionadaithe a húdarás ná an bainisteoir bonneagair nó na bainisteoirí bonneagair atá freagrach as an mbonneagar iarnróid ar a críoch rannpháirteach sa bhord feidhmiúcháin agus/nó sa bhord bainistíochta arna chur ar bun de bhun mhíreanna 1 agus 2 den Airteagal seo. Tabharfaidh Éire fógra gan mhoill don Choimisiún agus do na Ballstáit eile atá rannpháirteach sa chonair lasta lena mbaineann faoina cinneadh.

Sa chás sin, comhoibreoidh na húdaráis agus an bainisteoir bonneagair nó na bainisteoirí bonneagair lena mbaineann leis an mbord feidhmiúcháin agus leis an mbord bainistíochta i gcás inar gá chun feidhmeanna na mbord sin a chur i gcrích.

Féadfaidh Éire a chinneadh, tráth ar bith ina dhiaidh sin, go mbeidh ionadaithe a húdarás agus an bainisteoir bonneagair nó na bainisteoirí bonneagair atá freagrach as an mbonneagar iarnróid ar a críoch rannpháirteach sa bhord feidhmiúcháin agus/nó sa bhord bainistíochta arna chur ar bun de bhun mhíreanna 1 agus 2 den Airteagal seo. Tabharfaidh sí fógra gan mhoill don Choimisiún agus do na Ballstáit eile atá rannpháirteach sa chonair lasta lena mbaineann faoina chinneadh.

(ae) cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 4:

Déanfaidh an bord feidhmiúcháin a chinntí ar bonn toilithe fhrithpháirtigh ó ionadaithe údaráis na mBallstát lena mbaineann atá rannpháirteach sa bhord sin.

(af) cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 5:

- ‘5. Déanfaidh an bord bainistíochta a chinntí, lena n-áirítear cinntí maidir lena stádas dlíthiúil, maidir le bunú a struchtúir eagrúcháin, maidir lena acmhainní agus lena fhoireann, ar bhonn toilithe fhrithpháirtigh ó na bainisteoirí bonneagair lena mbaineann atá rannpháirteach sa bhord sin. Féadfaidh an bord bainistíochta a bheith ina eintiteas dlítheanach neamhspleách. Féadfaidh sé a bheith ina ghrúpáil Eorpach um leas eacnamaíoch de réir bhrí Rialachán (CEE) Uimh. 2137/85 ón gComhairle an 25 Iúil 1985 maidir leis an nGrúpáil Eorpach um Leas Eacnamaíoch (EEIG).’

(ag) i mír 6, in ionad na tagartha do ‘Airteagal 4(2) de Threoir 91/440/CEE’ cuirtear tagairt do ‘Airteagal 4(2) de Threoir 2012/34/AE’.

(b) cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 7:

‘7. Bunóidh an bord bainistíochta grúpa comhairleach arb é a bheidh ann bainisteoirí agus úinéirí chríochfoirt an dorchla lasta, lena n-áirítear, i gcás inar gá sin, calafoirt mhara agus calafoirt uiscebhealaí intíre. Féadfaidh an grúpa comhairleach sin tuairim a eisiúint maidir le haon togra ón mbord bainistíochta a mbeidh iarmhairtí díreacha aige ar infheistíocht agus ar bhainistiú na gcríochfort. Féadfaidh sé tuairimí féintionscnaimh a eisiúint freisin. Cuirfidh an bord bainistíochta aon tuairimí den sórt sin san áireamh. I gcás easaontais idir an bord bainistíochta agus an grúpa comhairleach, féadfaidh an grúpa comhairleach an t-ábhar a tharchur chuig an mbord feidhmiúcháin. Cuirfidh an bord feidhmiúcháin an Comhordaitheoir Eorpach lena mbaineann ar an eolas agus gníomhóidh sé mar idirghabhálaí agus eiseoidh sé agus tuairim maidir leis an ábhar in am trátha. Féadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach lena mbaineann tuairim a eisiúint freisin maidir leis an ábhar. Is é an bord bainistíochta, áfach, a dhéanfaidh an cinneadh críochnaitheach.’

(c) i mír 8, cuirtear an mhír seo a leanas léi:

‘I gcás easaontais idir an bord bainistíochta agus an grúpa comhairleach, féadfaidh an grúpa comhairleach an t-ábhar a tharchur chuig an mbord feidhmiúcháin. Cuirfidh an bord feidhmiúcháin an Comhordaitheoir Eorpach agus na comhlachtaí rialála dá dtagraítear in Airteagal 55 de Threoir 2012/34 ar an eolas, comhlachtaí lena mbaineann an conaire lasta. Gníomhóidh an bord feidhmiúcháin mar idirghabhálaí agus eiseoidh sé tuairim maidir leis an ábhar in am trátha. Féadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach lena mbaineann tuairim a eisiúint freisin maidir leis an ábhar. Is é an bord bainistíochta a dhéanfaidh an cinneadh críochnaitheach.’

(d) cuirtear an mhír 10 seo a leanas isteach:

‘10. Oibreoidh an bord feidhmiúcháin agus an bord bainistíochta i gcomhar leis an gComhordaitheoir Eorpach lena mbaineann an chonair lasta chun tacú le forbairt tráchta iarnróid lasta feadh na conaire.’

(7) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 9:

'Airteagal 9

Bearta chun an chonair lasta a fhorbairt

1. Déanfaidh an bord bainistíochta, 6 mhí ar a dhéanaí roimh an chonair lasta a chur i mbun oibríochta, plan cur chun feidhme a tharraingt suas agus a fhoilsiú. Rachaidh an bord bainistíochta i gcomhairle leis na grúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) ar an dréachtphlean cur chun feidhme. Cuirfidh an bord bainistíochta an plan cur chun feidhme faoi bhráid an bhoird feidhmiúcháin lena fhorbairt.

Áireofar an méid seo a leanas sa phlean sin:

- (a) tuairisc ar shaintréithe na conaire lasta, lena n-áirítear scrogaill tráchta, agus clár na mbeart is gá chun eagrú agus bainistiú na conaire lasta a fheabhsú;
- (b) eilimintí fíor-riachtanacha an staidéir dá dtagraítear i mír 3;
- (c) na cuspóirí do na conairí lasta, go háirithe i dtéarmaí fheidhmíocht na conaire lasta agus í á cur in iúl mar cháilíocht na seirbhíse agus toilleadh na conaire lasta i gcomhréir le forálacha Airteagal 19 den Rialachán seo, agus, i gcás inarb ábhartha, spriocanna cainníochtúla nó cáilíochtúla a bhaineann leis na cuspóirí sin. Cuirfidh na cuspóirí agus na spriocanna san áireamh na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 12a den Rialachán seo;
- (d) na bearta chun forálacha Airteagail 12 go 19 a chur chun feidhme agus na bearta chun feabhas a chur ar fheidhmíocht na conaire lasta, bunaithe ar thorthaí an mheasúnaithe dá dtagraítear in Airteagal 19(3), d'fhonn na cuspóirí agus na spriocanna dá dtagraítear i bpointe (c) a bhaint amach.
- (e) tuairimí agus measúnú na ngrúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) maidir le forbairt conairí.
- (f) achoimre ar an gcomhar agus ar thorthaí an chomhairliúcháin dá dtagraítear in Airteagal 11, lena n-áirítear tuairimí na ngrúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) agus achoimre ar fhreagraí na bpáirtithe leasmhara eile.

Agus an phlean cur chun feidhme. á tharraingt suas ag an mbord bainistíochta cuirfidh sé san áireamh na cuspóirí agus na bearta atá i bplean oibre an Chomhordaitheora Eorpaigh, dá dtagraítear in Airteagal 53 de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T]. Áireofar sa phlean cur chun feidhme tagairt do na heilimintí sin den phlean atá ábhartha don trácht lasta iarnróid feadh na conaire.

Déanfaidh an bord bainistíochta na spriocanna dá dtagraítear i bpointe (c) agus na bearta dá dtagraítear i bpointe (d) a athbhreithniú agus a choigeartú, bunaithe ar an measúnú dá dtagraítear in Airteagal 19(3) tar éis dul i gcomhairle leis na grúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) agus leis an gComhordaitheoir Eorpach.

2. Déanfaidh an bord bainistíochta athbhreithniú tréimhsiúil ar an bplean cur chun feidhme, gach 4 bliana ar a laghad, agus cuirfear san áireamh san athbhreithniú sin an dul chun cinn maidir le cur chun feidhme an phlean, an margadh lasta iarnróid ar an gconair lasta agus an fheidhmíocht arna tomhas i gcomhréir leis na cuspóirí dá dtagraítear i bpointe (c) de mhír 1.
3. Déanfaidh an bord bainistíochta staidéar ar an margadh iompair, agus tabharfaidh sé cothrom le dáta go tréimhsiúil é, ar staidéar é a bhainfidh leis na hathruithe a fheictear agus leis na hathruithe a bhfuiltear ag súil leo ar an trácht ar an gconair lasta agus cumhdófar na cineálacha éagsúla tráchta, maidir le hiompar lasta agus le hiompar paisinéirí araon. Leis an staidéar sin, déanfar athbhreithniú freisin, i gcás inar gá sin, ar na costais shocheacnamaíocha agus ar na tairbhí shocheacnamaíocha a éiríonn as forbairt na conaire lasta.
4. Cuirfear san áireamh sa phlean cur chun feidhme forbairt na gcríochfort, lena n-áirítear an margadh agus an anailís ionchasach ar chríochfoirt lasta ilmhódacha mar aon le pleananna gníomhaíochta na mBallstát ar an gconaire lasta, dá dtagraítear in Airteagail 35(3) agus (4) de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T].
5. De réir mar is iomchuí, déanfaidh an bord bainistíochta bearta chun comhoibriú le luchtanna riaracháin réigiúnaigh agus/nó luchtanna riaracháin áitiúil i ndáil leis an bplean cur chun feidhme.’

(8) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 11:

'Airteagal 11

An infheistíocht a phleanáil

1. Oibreoidh bord feidhmiúcháin agus bord bainistíochta conaire lasta i gcomhar leis an gComhordaitheoir Eorpach lena mbaineann an chonair lasta i ndáil leis na riachtanais bhonneagair agus infheistíochta a eascraíonn as an trácht lasta iarnróid chun tacú le tarraingt suas an phlean oibre dá dtagraítear in Airteagal 53 de Rialachán (AE) [...Rialachán nua TEN-T].
2. Rachaidh an bord bainistíochta i gcomhairle leis na grúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) ar riachtanais forbartha bonneagair agus riachtanais infheistíochta. Beidh an comhairliúchán bunaithe ar dhoiciméadacht leordhóthanach cothrom le dáta maidir leis an bpleanáil bonneagair ar leibhéal na conaire agus ar an leibhéal náisiúnta. Beidh údar cuí leordhóthanach ag gabháil leis na tuairimí ó na grúpaí comhairleacha maidir le hinfeistíocht. Áiríteoidh an bord feidhmiúcháin comhar leordhóthanach idir na gníomhaíochtaí comhairliúcháin sin agus na sásraí comhordúcháin ar an leibhéal náisiúnta mar a shainítear in Airteagal 7e de Threoir 2012/34/AE.
3. Tabharfar aghaidh go háirithe sa chomhar agus sa chomhairliúchán ar na nithe seo a leanas:
 - (a) riachtanais toillte an iompair lasta iarnróid ábhartha don bhonneagar agus don phleanáil infheistíochta, go háirithe a mhéid a bhaineann le traenacha lasta nach lú a bhfad ná 740 m, agus an gá atá le toilleadh de bhun Airteagal 14(2) agus aon bhonneagar a dhearbhaítear a bheith plódaithe de bhun Airteagal 47 de Threoir 2012/34/AE á chur san áireamh;
 - (b) ceanglais ó thaobh bhonneagar TEN-T de atá ábhartha don iompar lasta iarnróid mar a shainmhínítear i gCaibidlí II agus III de Rialachán (AE) [... Rialachán nua TEN-T];
 - (c) an gá atá le hinfeistíochtaí spriocdhírithe chun scrogaill tráchta áitiúla a bhaint, feabhsaithe ar nód agus ar bhealaí rochtana iarnróid nó trealamh teicniúil lena gcuirtear feabhas ar an bhfeidhmíocht oibríochtúil.'

(8a) Cuirtear Airteagal 12a nua isteach:

'Airteagal 12a

Ceanglais oibríochtúla maidir leis na Conairí Lasta Iarnróid

1. Déanfaidh an bord feidhmiúcháin, i ndlúthchomhar leis an mbord bainistíochta, gach iarracht is féidir chun a áirithiú, faoin 31 Nollaig 2030, nach gcuirfidh cáilíocht na seirbhísí arna soláthar do ghnóthais iarnróid ná na ceanglais theicniúla agus oibríochtúla maidir le húsáid bonneagair cosc ar fheidhmíocht oibríochtúil na seirbhísí lasta iarnróid feadh na gconairí lasta na spriocluachanna seo a leanas a bhaint amach:
 - (a) i gcás gach stráice trasteorann inmheánaigh, ní rachaidh aga stoptha na dtraenacha lasta uile a thrasnaíonn an teorainn idir dhá Bhallstát thar [...] **25** nóiméad ar an meán, seachas ag na stráicí ina dtarlaíonn athrú ar an leithead rianta nó i gcás nach féidir an teorainn ama sin a chomhlíonadh i ngeall ar na seiceálacha a dhéantar ag teorainn i gcás nár cuireadh deireadh fós leis na rialuithe ar thraenacha i gcur i bhfeidhm phointe 1.2 d'Iarscríbhinn VI de Rialachán (AE) 2016/399⁷⁰. Ciallaíonn aga stoptha traenach ar stráice trasteorann an t-am idirthurais breise iomlán is féidir a chur síos do thrasnú teorann a bheith ann, beag beann ar na bunchúiseanna, amhail rialuithe agus nósanna imeachta póilíneachta teorann nó cúinsí de chineál bonneagair, oibríochtúil, teicniúil agus riaracháin. Ní áirítear leis an aga stoptha an t-am nach féidir a chur síos don trasnú teorann, cosúil le nósanna imeachta oibríochtúla a dhéantar i saoráidí atá suite i ngairacht don trasnú teorann ach nach bhfuil baint dhíreach acu leis;

⁷⁰ Rialachán (AE) 2016/399 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Márta 2016 maidir le Cód an Aontais maidir leis na rialacha lena rialaítear gluaiseacht daoine thar theorainneacha (Cód Teorainneacha Schengen), IO L 77, 23.3.2016, lgh. 1-52.

- (b) 75 % ar a laghad de na traenacha lasta a thrasnaíonn teorainn amháin ar a laghad de chonair lasta ag sroicheadh a gceann scríbe, nó ag teorainn sheachtrach an Aontais má tá a gceann scríbe lasmuigh den Aontas, ag an am atá sceidealaithe dóibh nó le moill is lú ná 30 nóiméad ar chúiseanna is féidir a leagan ar bhainisteoir bonneagair nó ar bhainisteoirí bonneagair an Aontais. Níor chuirfear san áireamh ach oiread moilleanna a tharlaíonn i dtríú tíortha agus atá inchurtha i leith na dtíortha sin a dtrasnaíonn traenacha lasta iad.

2. Scriosta.

(8b) Leasaítear Airteagal 13 mar a leanas:

(a) i mír (3), cuirtear tagairt do ‘Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Threoir 2001/14/CE’

(b) i mír 4:

- cuirtear tagairt do ‘Airteagal 7(2) de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 14(2) de Threoir 2001/14/CE’;

- cuirtear tagairt do ‘Airteagal 38 agus Caibidil IV, Roinn 3, den Threoir sin’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 13 agus Caibidil III den Threoir sin’.

(8c) Leasaítear Airteagal 14 mar a leanas:

(a) i mír 1 cuirtear tagairt do ‘Airteagal 39 de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 14(1) de Threoir 2001/14/CE’

(b) i mír 3:

- cuirtear tagairt do ‘Airteagal 40 de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 15 de Threoir 2001/14/CE’;

- cuirtear tagairt do ‘Iarscríbhinn VII de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Iarscríbhinn III de Threoir 2001/14/CE’.

(c) i mír (5), cuirtear tagairt do ‘Airteagal 48 de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 23 de Threoir 2001/14/CE’.

(d) i mír (8), cuirtear tagairt do ‘Airteagal 44(1) de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 19(1) de Threoir 2001/14/CE’;

(e) i mír (10), cuirtear tagairt do ‘Airteagal 7(2) de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 14(2) de Threoir 2001/14/CE’.

(8c) In Airteagal 15:

- cuirtear tagairt do ‘Airteagal 41(1) de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 16(1) de Threoir 2001/14/CE’;

- cuirtear tagairt do ‘Airteagal 28 de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 10(5) de Threoir 91/440/CEE’;

(8d) In Airteagal 17(2), cuirtear tagairt do ‘Airteagal 27 de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 3 de Threoir 2001/14/CE’.

(8e) In Airteagal 18, pointe a), cuirtear tagairt do ‘Airteagal 27 de Threoir 2012/34/AE’ in ionad na tagartha do ‘Airteagal 3 de Threoir 2001/14/CE’.

(9) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 19:

‘Airteagal 19

Cáilíocht na seirbhíse ar an gconair lasta

1. Déanfaidh bord bainistíochta na conaire lasta comhoiriúnacht idir na scéimeanna feidhmíochta, dá dtagraítear in Airteagal 35 de Threoir 2012/34/AE, a chur chun cinn feadh na conaire lasta.

2. Déanfaidh an bord bainistíochta faireachán ar fheidhmíocht na seirbhísí a sholáthraíonn na bainisteoirí bonneagair d'iarratasóirí chun a bhfeidhmeanna riachtanacha a chomhlíonadh, chomh fada le raon feidhme Airteagail 12 go 18, agus ar fheidhmíocht seirbhísí lasta iarnróid ar an gconair lasta. Déanfar faireachán ar fheidhmíocht i dtéarmaí cáilíochtúla agus cainníochtúla, i gcás inarb iomchuí bunaithe ar tháscairí feidhmíochta a bhaineann le cuspóirí agus spriocanna na conaire lasta arna sainiú i gcomhréir le pointe (c) d'Airteagal 9(1). Rachaidh an bord bainistíochta i gcomhairle leis na grúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) agus leis an gComhordaitheoir Eorpach maidir le táscairí feidhmíochta ábhartha.
3. Déanfaidh an bord bainistíochta measúnú ar thorthaí an fhaireacháin feidhmíochta maidir leis na cuspóirí agus na spriocanna a shainítear i gcomhréir le pointe (c) d'Airteagal 9(1) agus leis na ceanglais oibríochtúla dá dtagraítear in Airteagal 12a.
4. Déanfaidh an bord bainistíochta tuarascáil bhliantúil a ullmhú agus a fhoilsiú ina gcuirfear i láthair torthaí na ngníomhaíochtaí a dhéantar de bhun an Airteagail seo. Cuirfear i láthair ann tuairimí agus measúnú feidhmíochta na ngrúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) i gcuid thiomnaithe den tuarascáil. Cuirfidh an bord bainistíochta an tuarascáil bhliantúil faoi bhráid an bhoird feidhmiúcháin lena fhorghnó.

(9a) Leasaítear Airteagal 20 mar a leanas:

(a) I mír 1:

- cuirtear tagairt do 'Airteagal 55 de Threoir 2012/34/AE' in ionad na tagartha do 'Airteagal 30 de Threoir 2001/14/CE';

- cuirtear an méid seo a leanas in ionad an dara habairt: 'Go háirithe, áiritheoidh siad go mbeidh rochtain neamh-idirdhealaitheach ann ar an gconair agus beidh siad freagrach as an achomharc dá bhforáiltear faoi Airteagal 56(1) den Treoir sin.'

(b) I mír (6), cuirtear tagairt do 'Airteagal 40(1) agus (2) de Threoir 2012/34/AE' in ionad na tagartha do 'Airteagal 15(1) de Threoir 2001/14/CE'.

(9b) Scriostar Airteagal 21.

(10) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagail 22 agus 23:

'Airteagal 22

Faireachán ar an gcur chun feidhme

Gach 4 bliana ón tráth a mbunófar conaire lasta, déanfaidh an bord feidhmiúcháin dá dtagraítear in Airteagal 8(1) torthaí an phlean cur chun feidhme don chonair sin a chur faoi bhráid an Choimisiúin. Déanfaidh an Coimisiún anailís ar na torthaí sin agus tabharfaidh sé fógra faoina anailís don Choiste dá dtagraítear in Airteagal 62 de Threoir 2012/34.'

Airteagal 23

Tuarascáil

Déanfaidh an Coimisiún scrúdú go tréimhsiúil ar chur i bhfeidhm an Rialacháin seo. Cuirfidh sé tuarascáil faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle 2 bhliain tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo ar a dhéanaí agus gach 4 bliana ina dhiaidh sin.'

(11) scriostar an Iarscríbhinn a ghabhann leis an Rialachán seo.

Airteagal 66

Aisghairm

Aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 le héifeacht ó [dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].

Déanfar tagairtí do Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 a aisghaireadh a fhorléiriú mar thagairtí don Rialachán seo agus léifear iad i gcomhréir leis an tábla comhghaoil atá in Iarscríbhinn VII.

Airteagal 67

Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an fichiú lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh in Strasbourg,

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán
